

Et stort ubenyttet potensial?

En rapport om studentengasjement og frivillighet på
Det samfunnsvitenskapelige fakultet

SVSU

STUDENTUTVALGET VED DET
SAMFUNNSVITENSKAPELIGE
FAKULTET

Humanistisk Prosjektsemester | Universitetet i Oslo | Våren 2008
Mari Stokke Bragen | Katrine Knoph Nilsen | Kjersti Thomassen | Marit Owe
Tryggeset | Thomas Falck Østli

Forord

Denne rapporten er skrevet av fem studenter ved Humanistisk prosjektsemester våren 2008. Humanistisk prosjektsemester er et halvårsstudium som er ment å gi studenter arbeidslivserfaring i form av et prosjektarbeid, der målet er å få kunnskap om blant annet prosjektmetodikk, gruppearbeid og forskningsetikk innenfor rammen av et prosjektarbeid for en ekstern oppdragsgiver. Prosjektarbeidet har resultert i en rapport som skal tilfredsstille både oppdragsgivers behov, og til alminnelige akademiske krav ved Universitetet i Oslo.

Vi har utført et oppdrag på vegne av Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SVSU). Foranledningen for prosjektet er at SVSU har en oppfatning av at studentengasjementet er lavt. I den forbindelse ønsker de en undersøkelse av studentenes holdninger til engasjement og frivillighet for å avdekke noen av årsakene til at studenter ikke blir aktive medlemmer i studentorganisasjoner på SV. SVSU ønsker at rapporten skal danne grunnlaget for en debatt om, samt øke fokuset på, studentengasjement og frivillighet.

Vår veileder underveis i prosjektarbeidet har vært Ola Stafseng, professor på Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Prosjektgruppen har bestått av følgende medlemmer:

Mari Stokke Bragen: 22 år gammel og er i ferd med å fullføre bachelor i Idéhistorie ved Universitetet i Oslo.

Katrine Knoph Nilsen: 25 år gammel og har en bachelor i Statsvitenskap fra Universitetet i Oslo.

Kjersti Thomassen: 22 år gammel og er i ferd med å fullføre bachelor i Religionsstudier ved Universitetet i Oslo.

Marit Owe Tryggeset: 27 år gammel og har bachelor i Utviklingsstudier fra Universitetet i Agder og er i ferd med å fullføre master i Internasjonale Relasjoner og Utviklingsstudier ved Universitetet i Aalborg.

Thomas Falck Østli: 30 år gammel og har en bachelor i Nord-Amerikastudier fra Universitetet i Oslo.

Det er mange bidragsyttere vi ønsker å takke og som har vært til hjelp og inspirasjon underveis i arbeidet med prosjektet. Vår oppdragsgiver SVSU har vært engasjert i prosjektet og tatt oss

godt imot på kontoret sitt. Vi har fått god hjelp fra leder for SVSU, Ingvild Brox Kielland, og leder for Studentparlamentet, Heine Skipenes. Det samme gjelder de ulike utvalgene vi har hatt med å gjøre. Vår veileder Ola Stafseng har gitt oss gode råd og inspirasjon, og emneansvarlige Maria Zackariasson og Kari Andersen har vært viktige støttespillere underveis i prosjektet. Vi vil også takke alle dem som tok seg tid til å besvare spørreundersøkelsen og som stilte opp på intervju. Til slutt vil vi takke to gode medstudenter, Kari og Georg, som tok seg tid til å korrekturlese rapporten.

Sammendrag

Denne rapporten er skrevet av fem studenter ved Humanistisk prosjektsemester på Universitetet i Oslo på oppdrag fra Studentutvalget på Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SVSU) våren 2008. Rapporten kartlegger holdninger til studentengasjement og frivillighet på Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) på bakgrunn av SVSUs oppfatning om at deltakelsen i studentorganisasjonene er for lav. De har erfart dårlig oppmøte på allmøter og lav valgoppslutningen ved Studentparlamentsvalg. I tillegg har flere av studentorganisasjonene rekrutteringsproblemer. SVSU ønsker å legge grunnlaget for en debatt rundt studentengasjement, og vil ha empirisk basert kunnskap om hvorfor engasjementet og frivilligheten er som det er.

Undersøkelsene er gjort ved hjelp av kvantitativ og kvalitativ metode. Vi har gjennomført en spørreundersøkelse og dybdeintervjuer, samt hatt et gruppeintervju med studenter som er aktive i studentorganisasjoner. I analysen har vi skilt datamaterialet ved å behandle spørreundersøkelsen for seg og la denne vise det store bildet av studentenes syn på engasjement og frivillighet. Intervjuene har ført frem til en analyse som først tar for seg studentenes personlige holdninger, og som viser forhold ved organisasjonene som er med på å forme studentenes inntrykk av dem. På bakgrunn av resultatene har vi utarbeidet forslag til tiltak som kan bidra til å øke studentenes deltakelse i studentorganisasjonene.

Undersøkelsene viser at nærmest alle informantene våre er positive til organisasjonene på SV, selv om de ikke er med i en. Forklaringsårsakene på hvorfor noen ikke er med, varierer fra fordommer mot organisasjonene til prioriteringer og lite kunnskap og bevissthet rundt studentorganisasjoner. Vi har i tillegg funnet at deler av forklaringen er knyttet til strukturelle faktorer innad i organisasjonene, som igjen påvirker forholdet til administrasjonen og ikke-aktive studenters oppfatning av dem.

Vi har også snakket med informantene våre om holdningene til Studentparlamentet og holdningene til kompensasjon for frivillig arbeid i studentorganisasjoner. Disse temaene har vi ikke vektlagt, men vi har valgt å inkludere funnene vi har i rapporten fordi vi tror de har verdi for oppdragsgiver. Det kommer frem at Studentparlamentet ikke er flinke nok til å synliggjøre seg selv, noe som resulterer i at studentene har lite kjennskap til det. Når det gjelder kompensasjon, finner vi delte meninger. De ikke-aktive studentene er mer positive til

dette enn de som er aktive. Samtidig mener de fleste at kompensasjon for frivillighet er problematisk, og at det praktisk sett vil være vanskelig å gjennomføre.

De tiltakene vi har foreslått er i siste rekke er opp til oppdragsgiver og de ulike studentorganisasjonene å benytte seg av. Forhåpentligvis vil forslagene komme til nytte og rapporten bidra til et større fokus på studentengasjement og frivillighet.

Innholdsfortegnelse

Forord
Sammendrag
Innholdsfortegnelse

1. Innledning	1
1.1. Presentasjon av oppdragsgiver	1
1.2. Presentasjon av prosjektet	1
1.3. Presisering av problemstilling	2
1.4. Begrepsavklaring	3
1.5. Aktualisering av tema	3
1.6. Gangen i rapporten	4
2. Metode	6
2.1. Valg av metode	6
2.2. Kvantitativ metode	6
2.3. Kvalitativ metode	7
2.4. Betrachninger rundt den kvantitative undersøkelsen	8
2.5. Informanter	10
2.6. Intervjusituasjonen og forskerrollen	11
2.7. Tolking av data	12
2.8. Etske betrachninger	13
3. Funn fra vår og eksterne spørreundersøkelses	15
3.1. Undersøkelsesne brukt i rapporten	15
3.2. Sammenligninger	16
3.3. Oppsummering	18
4. Motivasjon for engasjement og frivillig arbeid	19
4.1. Studentdemokratiet – et tilbakeblikk	19
4.2. Studentdemokratiets funksjoner i dag	20
4.3. Idealtypene	24
4.4. Idealtypene i en bredere kontekst	34
4.5. Oppsummering	41
5. Organisasjonsstrukturens innvirkning på engasjement	43
5.1. Det nye organisasjonssamfunnet: frivillighet og engasjement i endring	43
5.2. De nye organisasjonsformene	43
5.3. Den tradisjonelle organisasjonens utfordringer	45
5.4. Studentorganisasjonenes utfordringer	45
5.5. PR, markedsføring og synlighet	46
5.6. Kontinuitet og personavhengighet	51
5.7. Rekruttering av nye medlemmer	52
5.8. Videreføring av kompetanse	54
5.9. Oppsummering	57
6. Andre funn	59
6.1. Holdninger til kompensasjon for arbeid i studentorganisasjoner	59
6.2. Funn knyttet til Studentparlamentet	61
7. Forslag til tiltak	63
7.1. Innad i organisasjonene	64
7.2. Bortover mot andre organisasjoner	65
7.3. Synlighet utover mot studentene	65

7.4. Oppover mot administrasjon og ledelse	68
7.5. Oppsummering	69
8. Konklusjon	70
Litteraturliste	75
Vedlegg	79

1. Innledning

1.1. Presentasjon av oppdragsgiver

Vår oppdragsgiver er Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SVSU). Studentutvalget er det øverste organet for studentrelaterte saker på Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) og koordinerer og følger opp 13 lokale program- og fagutvalg ved fakultetet. Medlemmene i studentutvalget er studentenes tillitsvalgte og er representert i alle råd og styrer på fakultetsnivå. De har også en fast representant i Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo og er på denne måten også knyttet til Norsk Studentunion. Studentutvalgets formål er å ivareta studentenes interesser på fakultetet gjennom sine representanter i de ulike rådene og styrene. Studentutvalget skal være en sentral drivkraft for studentdemokratiet på SV, og de skal være en høringsinstans for alle saker som gjelder studenter på fakultetsnivå. Studentutvalget har ni medlemmer, og vervene er på frivillig basis. Representantene blir valgt på allmøter.

1.2. Presentasjon av prosjektet

Studentutvalget ønsket å få gjennomført et prosjekt om engasjement og frivillighet blant studenter på SV fordi de har en oppfatning om at studentengasjementet og frivilligheten er lav. Oppfatningen bygger på erfaringer over flere år med lavt oppmøte på allmøter både i regi av SVSU og av flere fag- og programutvalg på fakultetet og lav oppslutning ved Studentparlamentsvalg. Flere av studentorganisasjonene har også, ifølge SVSU, problemer med å rekruttere nye medlemmer og å fylle styrevervene. SVSU ønsker på sikt å snu denne utviklingen, og første ledd i en slik prosess er å få dypere kjennskap til studentengasjement og studentenes holdninger til dette.

Prosjektet innebærer en kartlegging av studentenes holdninger til studentorganisasjoner og frivillig arbeid og motivasjon for engasjement. Ut fra dette vil vi kunne si noe om hvorfor studentengasjementet er lavt på SV. Rapporten skal danne utgangspunktet for en større debatt om studentengasjement og for å foreslå tiltak til hvordan situasjonen kan forbedres. Vi håper våre funn kan være med på å sette i gang en prosess som fører til mer oppmerksomhet rundt studentengasjement og frivillighet, samt bevisstgjøre studenter på hva som er formålet med, og konsekvensene av, organisasjonsarbeidet på SV. Samtidig vil vi med selve rapporten gjøre

oppdragsgiver og andre aktører i organisasjonsmiljøet klar over hvilke holdninger som finnes til organisasjonene blant studentene.

I tillegg til holdninger til engasjement og frivillighet har vi sett på studentenes holdninger til å få kompensasjon for frivillig arbeid enten i form av lønn eller studiepoeng. Vi har også undersøkt holdninger til Studentparlamentet. Dette er temaer oppdragsgiver ønsket vi skulle behandle, men som vi av tidsmessige hensyn ikke har prioritert høyt. Vi mener likevel vi kan gi en pekepinn på holdningene som finnes både til kompensasjon og til Studentparlamentet, og at dette kan være til nytte for oppdragsgiver. Funnene rundt disse to temaene vil bli presentert i et eget kapittel i rapporten.

Vi håper at vår rapport kan legge grunnlaget for en ny innfallsvinkel i debatten rundt studentengasjement og frivillighet, der argumentene forankres i faktiske forhold. Vårt inntrykk er at det eksisterer mange fordommer rundt disse temaene, både når det gjelder hvordan studentorganisasjoner og medlemmene er, og hva som er årsakene til at noen ikke er med i organisasjoner. Vi vil gjøre både studenter som er med i en organisasjon og studenter som står utenfor, klar over hva som faktisk stemmer.

1.3. Presisering av problemstilling

Undersøkelsen har sitt utgangspunkt i prosjektbeskrivelsen fra vår oppdragsgiver, *Studentenes engasjement og frivillighet*. Basert på prosjektbeskrivelsen og oppdragsgivers ønsker kom vi frem til følgende problemstilling: *Hvorfor er studentengasjementet på SV lavt?* For å kunne svare på problemstillingen var det nødvendig å problematisere følgende spørsmål:

- Hva påvirker studentenes engasjement?
- Hva er deres motivasjon for å engasjere seg?
- Hvorfor er gjennomtrekken i organisasjonene stor? Hva er årsakene til at studenter melder seg ut av organisasjoner?
- Hvorfor velger studenter å ikke engasjere seg i det hele tatt?

Det var også ønskelig at vi skulle komme med forslag til tiltak for å øke studentengasjementet ved SV, og i den forbindelse var det nødvendig å se nærmere på de strukturelle betingelsene i besvarelsen av problemstillingen:

- Er studentorganisasjonene synlige nok?
- Hvor godt greier studentorganisasjonene å oppfylle studentenes ønsker og behov?

1.4. Begrepsavklaring

Frivillighet og engasjement er sentrale begreper i denne rapporten. Disse begrepene har et vidt bruksområde, og det er nødvendig med klare definisjoner. *Frivillighet* har vi brukt i betydningen ubetalt aktivt medlemskap i en organisasjon. Med *engasjement* mener vi å delta på aktiviteter uten å forplikte seg i forhold til organisasjonen som arrangerer aktiviteten. Med begrepet *aktiv student* mener vi en student som er aktivt medlem i en studentorganisasjon ved SV, og med begrepet *ikke-aktiv student* mener vi en student som ikke er med i noen organisasjon ved SV. Det er viktig for oss å understreke at en ikke-aktiv student likevel kan være en engasjert student. Alle studentene vi omtaler i rapporten er studenter ved SV.

Organisasjon fungerer som en samlebetegnelse for utvalg og foreninger, både faglige og sosiale. Vi er klar over at dette kan gi et noe unyansert bilde av organisasjonene på SV, fordi ikke alle står overfor rekrutteringsvansker eller lav oppslutning. De ulike organisasjonene må selv tilpasse våre funn til sitt formål. På grunn av tidsbegrensningen har vi ikke prioritert å kartlegge drift og situasjon i hver enkelt forening eller utvalg.

Vi tar utgangspunkt i at engasjementet er *lavt*. Med *lavt* mener vi at det er færre som stemmer, kommer på allmøter og engasjerer seg i studenthverdagen enn det som potensielt er mulig. Det er ikke nødvendigvis få som kommer på arrangementene organisasjonene har, men det kunne vært flere. Enhver student er en potensiell engasjert eller medlem, og derfor mener vi at engasjementet som det er i dag er lavt.

1.5. Aktualisering av tema

Rapporten baserer seg på forhold ved SV, men vi mener at den også er relevant for frivilligheten i samfunnet. ”Om lag halvparten av det norske folk er medlemmer av en eller annen organisasjon, men bare en liten del er aktive med frivillig innsats” sier førstelektor

Peder Martin Lysestøl ved Høgskolen i Sør- Trøndelag i en kronikk i Klassekampen (Lysestøl 2007:3). Dette er et beskrivende sitat, fordi denne tendensen også kan sees i studentorganisasjonene på SV. Ifølge tall fra en undersøkelse som gjennomføres årlig av Studentliv ved Studentsamskipnaden i Oslo, vokser antall medlemmer i organisasjonene, men det er færre som påtar seg verv (Studentliv 2008).

Det er et tegn i tiden at de tradisjonelle organisasjonsformene, som baserer seg på formelle medlemskap og har hierarkisk struktur, blir utfordret av organisasjonsformer som lettere kan tilpasses en travel hverdag, organisasjonsformer som for eksempel baserer seg på aksjoner og uformaliserte nettverk. Stortingsmeldingen *Frivillighet for alle* slår fast at folk i dag ser etter medlemskap som gir mening for dem som enkeltpersoner og skifter mellom organisasjoner oftere enn det folk gjorde tidligere (Stortingsmelding 2006-2007). Frivillighet og dugnadsånd eksisterer under andre vilkår i dag enn de gjorde før, og dette gjør de tradisjonelle organisasjonene mindre attraktive. Dagens unge har blitt kalt *glasurgenerasjonen*. Glasurgenerasjonen er tilbudskonsumenter og ikke så trofaste mot institusjoner som generasjoner før oss. I rapporten ser vi blant annet på hvordan organisasjonene passer inn i dagens studenters hverdag, i lys av gamle tradisjoner og nye idealer.

Studiehverdagen består også av tiden utenom forelesninger og seminarer, og aktiviteter relatert til studenttilværelsen utenfor undervisningsarenaene blir ikke vektlagt av mange studenter. Bernt Hagvedt, professor i Statsvitenskap på Universitetet i Oslo og ordstyrer på *Frokost med Bernt*, uttalte i Universitas 28.05.07 at ”68-erne hadde et struttende politisk engasjement. Dagens studenter har ikke noe å kjempe for og er alt for lite sultne intellektuelt! Jeg savner gnisten hos studentene i dag!” (Kjølseth 2008:26).

1.6. Gangen i rapporten

Vi har nå redegjort for problemstillingen og satt temaene frivillighet og engasjement inn i en dagsaktuell sammenheng. I kapittel to vil vi redegjøre for og begrunne de metodiske tilnærmingene vi har benyttet for å besvare problemstillingen. Kapittel tre, fire, fem og seks tar for seg funnene og resultatene fra datamaterialet. Kapittel tre omhandler de kvantitative dataene og presenterer tendenser fra materialet i den kvantitative undersøkelsen. Kapittel fire og fem tar for seg de kvalitative dataene og presenterer forskjellige innfalsvinkler på problemstillingen i lys av teoretiske bidrag. Kapittel fire behandler studentenes motivasjon

for engasjement. Kapittel fem er en tematisk gjennomgang av faktorer som har med studentorganisasjonene selv å gjøre og tar for seg hvordan strukturen i og rundt studentorganisasjonene påvirker studentenes inntrykk av dem. Kapittel seks tar for seg funn i forbindelse med Studentparlamentet og kompensasjonsordninger for frivillig arbeid. Basert på analysen av datamaterialet vil vi i kapittel syv komme med konkrete forslag til tiltak for hvordan betingelsene for studentengasjement og frivillighet på SV kan bedres.

2. Metode

2.1. Valg av metode

Vi ville undersøke holdninger til engasjement og frivillighet blant studenter på SV for å finne grunner til hvorfor dette er lavt. Vi har intervjuet studenter som er aktive i organisasjoner som ikke er tilknyttet SV, studenter som tidligere har vært aktive i organisasjoner på SV og studenter som ikke er med i noen organisasjon, verken på SV eller utenfor. Vi har også hatt et gruppeintervju med studenter som er aktive i studentorganisasjoner på SV på det nåværende tidspunkt. I tillegg har vi gjennomført en mindre kvantitativ undersøkelse blant studenter på SV.

Det har vært viktig for oss å ha et grundig datamateriale fordi vi ønsket at rapportens hovedvekt skulle ligge på våre egne funn. Vi har benyttet oss av både kvalitativ og kvantitativ metode under datainnsamlingen, noe som kalles metodetriangulering. Kvalitativ metode går i dybden og søker å forstå virkeligheten fra informantenes ståsted, baseres kvantitativ metode på antall og frekvenser. Disse to metodene gir ulike typer data, og en kombinasjon av metodene gir oss et bredest mulig datamateriale. Ved kvantitative undersøkelser er gjerne variablene klare på forhånd. Dette vil kunne føre til at forskerne og respondentene blir låst fast i en spesiell retning, og dermed ikke er åpen for andre elementer. Vi ville være åpne for at det kunne være grunner til at studenter ikke velger å bli aktive i studentorganisasjoner som vi ikke kjente til på forhånd Samt hvordan aktive og tidligere aktive studenter tenker om det å være frivillig i studentorganisasjoner. Vi ville være åpne for det informantene selv hadde å si om engasjement og frivillighet og la dem resonnerer seg fram til momenter de syntes var viktige, ikke bare krysse av for et allerede uttrykt svar. Vi benyttet derfor både kvantitativ og kvalitativ metode, med en hovedvekt på det kvalitative datamaterialet.

2.2. Kvantitativ metode

Selv om vår rapport i hovedsak bygger på kvalitativ forskning, har vi hatt med en spørreundersøkelse som et ledd i prosessen med å finne informanter. Tanken bak dette var at vi ved å dele ut en spørreundersøkelse kunne vekke interessen for vårt prosjekt hos studentene, og at flere studenter dermed ville melde seg til intervju. I tillegg mener vi at den kvantitative undersøkelsen viste tendenser blant studentene på SV, som vi bygde videre på

gjennom dybdeintervjuene. Vi har også sett på tidligere undersøkelser og hvordan resultatene i disse forholder seg til de tendensene vi så ut ifra vår egen undersøkelse. Problemet med å se på andre undersøkelser er at de ikke direkte spør om temaene vi lurer på. Likevel fant vi nøkkeltemaer i disse undersøkelsene som kan støtte opp om de svarene vi har fått fra spørreundersøkelsen vår.

2.3. Kvalitativ metode

Et moment som var viktig for oss, og som er en viktig del av begrunnelsen for å gjøre dybdeintervjuer, handler om tillit. Vi vurderte fra starten av muligheten for at informantene som ikke var aktive i studentorganisasjoner, kunne oppfatte oss som anklagende når vi spurte dem om hvorfor de ikke var det. Det var det viktig for oss at informantene hadde tillit til oss som forskere, og ikke tolket det som at vi beskyldte dem for å være late eller ikke bry seg om studentlivet på SV. I våre intervjuer spurte vi ikke om veldig sensitiv informasjon, men det å snakke om sitt sosiale liv og hvordan man trives på universitetet, er likevel personlig for mange. Vårt ønske gjennom dybdeintervjuet var å etablere et tillitsforhold til informantene og fremstå som objektive, men likevel forståelsesfulle til det informantene fortalte oss, slik at de kunne snakke åpent og ærlig om sin situasjon (Thagaard 2003:12). Vi mener at kvalitativ metode er best egnet til å ivareta disse hensynene.

Det er ikke gjort mye forskning, så vidt vi kan finne, rundt frivillighet og engasjement blant studenter, eller holdningene deres til dette. Vi mener de kvalitative intervjuene har gitt oss et bilde av hvilke faktorer som er viktige. Forståelsen og hendelsene bak hver students valg om å delta aktivt i en organisasjon, eller å ikke gjøre det, kommer best fram gjennom kvalitativ metode (Thagaard 2003:16). Kvalitative intervjuer er åpne i den forstand at man kan stille ganske åpne spørsmål og la informantene snakke fritt og om det de selv mener er viktig. Vi søkte informasjon om hvordan studenter oppfatter studentorganisasjoner, og vi ønsket å høre deres egne tanker om hvorfor de er aktive i organisasjoner, eller ikke. Vi ønsket å få en forståelse av problematikken gjennom å undersøke hvordan studenter ser på seg selv i denne prosessen. Målet med rapporten er blant annet å komme med forslag til tiltak som kan iverksettes for at studentorganisasjoner skal kunne rekruttere flere, og å komme med forslag til hva de kan gjøre for å få flere til å komme på arrangementer. Konklusjonene vi gjør oss om dette, er basert på det studentene selv sier.

Kvalitativ metode åpner for fleksibilitet i forskningsprosessen. Underveis i intervjuene kan forskeren oppdage nye momenter som hun ikke nødvendigvis har tenkt på å spørre om selv, og hun kan inkludere spørsmål om disse aspektene i resten av intervjuene. En annen fordel er at intervjusituasjonen gir forskeren mulighet til å følge opp temaer som informanten selv tar opp, og igjen kan hun finne interessante perspektiver hun ikke selv har tenkt på (Thagaard 2003:12).

2.3.1. Gruppeintervju

Vi valgte å intervju de fleste informantene som på det nåværende tidspunkt er aktive i studentorganisasjoner på SV, i et gruppeintervju. Dette gjorde vi dels av tidshensyn og dels fordi vi regnet med at studentene i denne gruppen hadde noen av de samme begrunnelsene for sitt engasjement. Vi regnet med at vi ville få flere ulike begrunnelser, men ikke så ulike at det ikke ville være mulig å diskutere dem gjennom et gruppeintervju. Tidsperspektivet var også en faktor fordi vi raskt erfarte at det tok tid å finne informanter og at det tok tid å intervju mange mennesker. Dette forsterket vår oppfatning om at et gruppeintervju var hensiktsmessig.

2.4. Betraktninger rundt den kvantitative undersøkelsen

Betraktningene rundt den kvantitative undersøkelsen er gjort med utgangspunkt i statsviter Ottar Helleviks bok *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap* (2002).

Spørreundersøkelsen er gjort blant 212 studenter på SV. Undersøkelsens univers er dermed alle studenter på SV. Den eneste begrensningen vi hadde på hvem som kunne svare på undersøkelsen, var at respondentene måtte være studenter på SV. Vi trakk ikke noe skille mellom for eksempel heltids- og deltidsstudenter eller studenter fra forskjellige studieretninger fordi vi var ute etter et helhetlig bilde av hvilke oppfatninger som finnes om studentengasjement.

Målet med spørreundersøkelsen var som nevnt å skaffe informanter til den kvalitative delen av forskningen, men også å finne årsaker til at noen studenter er aktive medlemmer i studentorganisasjoner, at noen slutter å være det, mens andre aldri er med i det hele tatt. Vi hadde ikke formulert noen hypotese vi ville bekrefte eller avkrefte gjennom undersøkelsen, dermed handlet vår operasjonalisering først og fremst om hvilke spørsmål vi stilte. Det viktigste var at vi stilte spørsmål som kunne gi oss noen svar om nettopp årsaker for aktivt

medlemskap eller fraværet av det. Dette innebar å spørre respondentene om de er medlemmer i noen organisasjoner og om de går på allmøter i regi av organisasjoner på SV og lignende, men det betydde også at vi måtte formulere mange ulike hypoteser om studentengasjement og frivillighet som respondentene skulle ta stilling til.

Utvalgsprosedyren vi benyttet oss av, var utvelging ved selvseleksjon. Vi delte ut spørreskjemaene på forskjellige forelesninger, men det var opp til studentene å velge om de ville svare på undersøkelsen eller ikke. Som alltid er det større fare for systematiske utvalgsskjevheter i ikke-sannsynlighetsutvalg. Vi mener imidlertid at vår utvalgsmetode var den mest hensiktsmessige fordi formålet med undersøkelsen først og fremst var å skaffe informanter, dernest å finne ut noe om engasjement og frivillighet. Vi var dermed avhengige av å få undersøkelsen fort ut blant studentene for å komme i gang med de kvalitative intervjuene. Derfor var det ikke hensiktsmessig å bruke tid på å skaffe oversikter over studenter for å gjøre sannsynlighetsutvelging. Selv om representativiteten svekkes noe i denne typen undersøkelser, har vi vært bevisste på utvalget av studenter. Vi delte ut spørreundersøkelsen på forelesninger i ulike fag for å fange opp studenter fra ulike studieretninger. Hovedvekten av informantene er på bachelornivå, både i den kvantitative og den kvalitative undersøkelsen.

Som nevnt hadde vår spørreundersøkelse ikke en spesiell hypotese som utgangspunkt, vi hadde tvert imot en relativt åpen problemstilling. Utgangspunktet vårt var et åpent spørsmål om hvorfor frivilligheten og engasjementet på SV tilsynelatende er lavt, dermed mener vi at det var hensiktsmessig å utforme spørreundersøkelsen på den måten vi gjorde. Vi ba respondentene ta stilling til en rekke hypoteser ved å rangere viktigheten av dem, og i tillegg hadde vi med et åpent felt der de kunne tilføye eventuelle momenter vi ikke hadde tatt høyde for i undersøkelsen. På bakgrunn av dette mener vi at validiteten i undersøkelsen er god, og vi mener undersøkelsen vår måler det den er ment å måle.

I vårt prosjekt har vi først og fremst lagt vekt på kvalitativ metode fordi vi mener det har vært det mest hensiktsmessige på bakgrunn av vårt tema. Vi presenterer likevel våre funn fra spørreundersøkelsen fordi vi har fått mange svar på den og dermed nådd ut til mange studenter. Svakheterne er selvfølgelig til stede, men når undersøkelsen settes i sammenheng med andre kvantitative undersøkelser gjort på området og vår egen kvalitative del, mener vi likevel at resultatene har verdi.

2.5. Informanter

Utvalget av informanter er direkte knyttet til problemstillingen og spørsmålsformuleringene våre. Vi ville få kjennskap til motivasjonen de aktive studentene har for å engasjere seg, og grunnene til at tidligere aktive studenter har meldt seg ut av studentorganisasjoner på SV. Vi ville også vite grunnene til at noen studenter ikke på noe tidspunkt er aktive i organisasjoner på SV. Vi valgte å dele studentene i fire kategorier: de som er aktive i en organisasjon på SV, de som ikke er det, de som har vært det tidligere og de som er aktive i en organisasjon utenfor SV. Siden vår problemstilling er *hvorfor er engasjementet på SV lavt?* vektla vi å snakke med de som ikke var aktive på SV. Dette gjorde vi ut fra en tanke om at det er de som ikke deltar som kan fortelle oss hvorfor. De fleste vi har snakket med, har derfor vært fra denne kategorien. Vi ville også snakke med noen som tidligere var aktive i organisasjonsarbeid på SV, for at de kunne fortelle hvordan de opplevde det og hvorfor de sluttet. De som er aktive i organisasjoner, antok vi er de som har reflektert mest over hvorfor deltakelsen er lav. Disse kan ha mange interessante erfaringer med den lave deltakelsen, og vi valgte derfor å intervju noen fra denne kategorien også.

Utvelgingen av informanter er imidlertid ikke helt uproblematisk, og dette gjelder kanskje først og fremst de informantene som ikke er aktive i noen organisasjoner i det hele tatt. Det første problemet vi støtte på, var at det var mye vanskeligere å få tak i informanter fra denne kategorien. Vi skaffet informanter gjennom å komme inn i pausen i forelesninger på forskjellige studieretninger på SV. Vi fikk tillatelse av foreleserne til å informere om prosjektet og dele ut spørreundersøkelsen, samt et ekstra ark med forespørsel etter informanter til dybdeintervju. Blant studenter som er aktive i organisasjoner på SV eller utenfor, fikk vi mye positiv respons, og det var mange som ville stille til intervju, mens færre ikke-aktive studenter meldte seg.

2.5.1. Svakheter ved utvelging av informanter

Det er imidlertid flere farer når det gjelder informantene våre som ikke er aktive i noen organisasjon. Det faktum at de var vanskelige å få tak i, kan indikere at de som faktisk ville stille opp til intervju hadde spesielle grunner til å gjøre det. Det kan for eksempel være at de hadde en bestemt oppfatning av studentorganisasjoner eller at de generelt sett hadde et mer bevisst forhold til organisasjoner enn andre. Det er mulig å tenke seg at den gruppen studenter som overhodet ikke er interessert i å bli medlem av en organisasjon, verken ville

stille opp på dybdeintervju eller svare på spørreundersøkelsen. Vi fikk likevel en så stor gruppe informanter fra kategorien ikke-aktive som vi hadde satt oss som mål. Vi mener dermed at den informasjonen vi har fått fra dem er verdifull og representativ for studenter som ikke er aktive i noen studentorganisasjoner.

2.6. Intervjusituasjonen og forskerrollen

Hvordan vi som forskere forholder oss til informantene, har mye å si for hvordan intervjusituasjonen blir. Det er lett at forskerens egne meninger og verdier preger intervjusituasjonen, og dette kan føre til at informanten svarer det han eller hun tror forskeren vil høre. Selv om vi prøvde å være så åpne som mulig, er det ikke til å unngå at informanten blir påvirket av situasjonen. Det er derfor viktig å være klar over at vår tilstedeværelse kan ha noe å si for svarene vi fikk (Thagaard 2003:100).

En person kan aldri være helt objektiv, og måten vi oppfatter våre informanter og det de sier, vil være farget av vår forforståelse. Vi har vært i en spesiell situasjon, ettersom vi er studenter som har intervjuet andre studenter. I en slik situasjon kan det være lett å overse spørsmål som vi bør stille, fordi det virker for selvinnslysende til å spørre om. Et hovedpoeng når man observerer sin egen kultur er at man prøver å se den gjennom andres øyne. Derfor er det spesielt viktig at vi ikke antar at informantene mener det samme som oss. Underveis i intervjuene og i analyseperioden har vi derfor prøvd å være oppmerksom på holdninger som vi vanligvis tar for gitt, og ikke tolke det informantene sier i lys av vår egen forforståelse (Thagaard 2003:76-77).

I en intervjusituasjon vil ofte informanten prøve å stille seg selv i et godt lys. Svarene vi får, forteller oss derfor ikke nødvendigvis hva informanten faktisk mener, men hvordan han eller hun ønsker å framstå (Thagaard 2003:100). Dette kan være et problem for oss fordi vi spør om holdninger til og deltakelse i frivillig arbeid, noe som er høyt ansett i Norge. Det tas ofte for gitt at frivillig arbeid er bra (Ulstein 1998:200). Når våre informanter sier at studentorganisasjoner er viktige, kan dette derfor like gjerne avspeile den offentlige diskurs om frivillighet som informantens egne meninger (Koch-Nielsen m. fl. 2005:95).

Et annet problem kan være at informanten aldri har tenkt over hvorfor hun ikke er aktiv i en organisasjon, og at det ikke nødvendigvis er en spesiell grunn til at hun ikke er aktiv.

Informanten kan likevel føle at hun må ha en grunn, og oppgir en grunn som kan virke fornuftig, for eksempel at organisasjonene er lite synlige.

2.7. Tolkning av data

Vi valgte å foreta en todelt analyse av det kvalitative datamaterialet, hvor delene konsentrerer seg om henholdsvis individene og strukturen. Individdelen presenterer idealtyper som vi mener kan forklare hvorfor engasjementet er lavt, mens strukturdelen er basert på en temasentrert tilnærming.

2.7.1. Idealtyper

Vi har valgt å benytte oss av konstruerte idealtyper for å forklare hvorfor engasjementet er lavt på SV. Idealtypene er utarbeidet på bakgrunn av flere informanter for å få frem typiske tendenser ved studentene på SV (Thagaard 2003:202). Idealtyper vi benytter oss av, er *idealisten, den sosiale, nullåtterten og fritidselskeren*, som vi mener representerer ulike måter å forholde seg til studentengasjement. Idealtypene representerer på ingen måte levende personer. De er fiktive og satt sammen på bakgrunn av informasjon fra flere av informantene våre. Studentenes oppfatninger av og holdninger til studentengasjement var varierte og sammensatte, men idealtypene er en god måte å presentere de tendensene vi mener er de viktigste, og som vi har sett hos mange av informantene. Idealtypene er laget ut fra et helhetlig perspektiv på hvert kvalitative intervju, noe vi mener er en styrke. Fordelen med inndelingen i idealtyper er at vi kan fremheve det som er typisk, "[...] hensikten er å abstrahere ut fra flere virkelige liv og situasjoner det man vil løfte frem som essensen" (Widerberg 2001:124). Formålet med idealtyper leder oss til det som også er vårt mål med en slik metode: å kunne finne svar på problemstillingen vår og si noe om hvorfor studentengasjementet er lavt på SV. Vi vil påpeke at bruken av karikerte typer ikke gjenspeiler et ønske fra vår side om å dømme noen etter hvilke begrunnelser de har for å bli aktive eller ikke. Vi vil utelukkende konstatere hva som har kommet frem gjennom undersøkelsen.

2.7.2. Temasentrert tilnærming

I temasentrert analyse tar man utgangspunkt i temaer som er sentrale i undersøkelsen, for så å samle det informantene sier om dette temaet, under ett. Poenget er å gå i dybden på de enkelte temaene. Et annet poeng med temasentrert tilnærming er å sammenligne det de ulike

informantene sier om de enkelte temaene (Thagaard 2003:153-4). Vi valgte å bruke temasentrert tilnærming på strukturdelen fordi dette var den beste måten å få fram hva informantene mente om de strukturelle elementene i studentdemokratiet på SV.

2.8. Etiske betraktninger

2.8.1. Informert samtykke

Til ethvert forskningsprosjekt følger det en rekke etiske betraktninger. Som professor i sosiologi Tove Thagaard påpeker, må utgangspunktet for forskningen være at informantene har gitt informert samtykke til å delta i prosjektet (2003:23). Informert samtykke innebærer at informantene har kjennskap til prosjektet de blir en del av. Det betyr også at informantene kjenner til at de kan trekke seg fra prosjektet når de måtte ønske det, og at de kan la være å svare på spørsmål de ikke ønsker å svare på. Det er spesielt viktig at informantene kjenner til at de har disse rettighetene i kvalitativ forskning, fordi den åpne intervjustrukturen gjør at man ikke alltid vet på forhånd hvilke tema man kommer til å berøre. Informantene kan selv ta opp tema de mener er viktige, og et intervju kan ta en annen retning en forskeren har sett for seg. Dermed er det ikke alltid mulig å gi informanten fullstendig informasjon om hvordan intervjuet vil arte seg, og informert samtykke blir desto viktigere (Thagaard 2003:23). Før alle intervjuene vi har hatt, ba vi informantene våre lese gjennom et informasjonsskriv om prosjektet, hvor de ble informert om sine rettigheter. I dette skrevet garanterte vi at informasjonen fra intervjuene vil bli behandlet konfidensielt, og at vi kom til å vektlegge informantenes anonymitet i rapporten. Ved å signere dokumentet godkjente informantene at svarene de gav oss kunne brukes i rapporten vår. Både informantene fra dybdeintervjuene og informantene fra gruppeintervjuene signerte dokumentet. Informasjonsskrivet ble også sendt ut til informantene på e-post i forkant av intervjuet, slik at de kunne lese det og vurdere om de ville være med før de møtte opp. Vi antar at det ville være lettere å trekke seg som informant ved å gi beskjed over e-post enn å trekke seg rett før intervjuet skulle finne sted. Derfor ønsket vi at alle skulle kunne lese dokumentet før vi avtalte en tid for intervjuet.

2.8.2. Konfidensialitet og anonymitet

Det har under hele prosessen vært viktig for å oss å behandle både informasjonen vi har fått av informantene og de egentlige navnene og kodenavnene deres konfidensielt. Derfor har verken oversikten vår over informanter, med fulle navn og e-postadresser, eller opptakene av intervjuene blitt lagt ut i vårt grupperom i Classfrontier. Selv om det kun er vi som har tilgang

til dette rommet, mener vi at vi fikk den beste sikkerheten ved å ikke lagre informasjonen på internett.

Som nevnt ovenfor, fikk alle informantene våre kodenavn. Da vi skrev referat fra intervjuene brukte vi utelukkende disse kodenavnene, aldri informantenes egentlige navn. I tillegg har vi bevisst unnlatt å ta med informasjon i intervjureferatene som gjør at informantene lett kan gjenkjennes (NESH 2006:18).

2.8.3. Sensitive opplysninger

I vårt prosjekt var det ikke spesielt sensitive opplysninger. Politisk overbevisning, religion eller lignende var ikke relevant for oss. Likevel er det for mange personlig å snakke om for eksempel hvordan de trives på universitetet, som er et spørsmål som ble tatt opp i intervjuene. Vi har ingen negative erfaringer med å stille disse spørsmålene, og vi tror det har sammenheng med det tillitsforholdet som kan utvikles mellom forsker og informant i et kvalitativt intervju. Vi antar også at vår garanti for anonymitet i informasjonsskrivet bidro til at informantene følte seg trygge nok til å snakke disse temaene.

2.8.4. Kilder og henvisninger

Bruk av kilder og henvisninger er et etisk moment i rapporten. Vi har lagt stor vekt på å fremstille informasjonen vi har fått av informantene på riktig måte, og ikke overdrive eller overtolke funn. Rapportens troverdighet avhenger av at vi bruker informantene og informasjonen riktig.

Dette gjelder også for informasjon hentet fra eksterne kilder. Vi har også her vært nøye med å alltid oppgi riktige kildehenvisninger og å gjøre det tydelig hvor teori og oppfatninger vi kommer med, er hentet fra.

3. Funn fra vår og eksterne spørreundersøkelser

Selv om vi hovedsakelig har benyttet oss av kvalitativ metode i gjennomføringen av våre undersøkelser, har vi også fått inn en del svar gjennom å foreta en kvantitativ spørreundersøkelse. Funnene fra denne spørreundersøkelsen har vi supplert med funn fra eksterne rapporter vedrørende studenter og studier. Formålet med dette var å kunne se hvilke holdninger studenter har til studentengasjement- og organisasjoner, og frivillig arbeid, i lys av andre faktorer, for eksempel hva de bruker tiden sin på. I dette kapitlet skal vi trekke frem den viktigste tendensen vi så, nemlig tidsperspektivet. I kapittel fire skal vi gå dypere inn på tidsfaktoren, og se at det for mange handler om hvordan de prioriterer tiden sin.

3.1. Undersøkelsene brukt i rapporten

Vår egen spørreundersøkelse baserer seg på intervjuguiden til de kvalitative dybdeintervjuene. En svakhet er at den er utført i forkant av de kvalitative intervjuene, og dermed ikke baserer seg på funn fra den kvalitative.

Spørreundersøkelsen ga oss svar fra 212 respondenter, hvor fire forskjellige studentkategorier var representert: studenter som er aktive i en studentorganisasjon på SV, studenter som er aktive i organisasjoner utenfor SV, studenter som tidligere har vært aktive på SV, og studenter som ikke er aktive i det hele tatt. I spørreundersøkelsen spurte vi om grunner til hvorfor studentene var blitt med i en organisasjon, hvorfor de ikke var det, eller hadde sluttet. De fleste respondentene som ikke var med i en studentorganisasjon, oppga tid som viktigste forklaringsårsak.

De eksterne undersøkelsene vi har sett i lys av vår egen, er rapportene *Trivsel og innsats* utarbeidet av Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU), og *Den nye studiehverdagen*, utarbeidet av NIFU Step, Norges forskningsråd og Røkkansenteret. Selv om disse undersøkelsene er eksterne og foretatt blant studenter ved universiteter og høyskoler i hele Norge, kan vi likevel koble en del av tendensene til vår egen spørreundersøkelse.

3.2. Sammenligninger

På bakgrunn av funn fra vår spørreundersøkelse og de to andre, kan vi utlede flere tendenser. Selv om undersøkelsene ikke er direkte sammenlignbare, er det elementer som går igjen. Vi må likevel være oppmerksomme på at de eksterne undersøkelsene vi tar utgangspunkt i, er gjort om studenter fra forskjellige læringsinstitusjoner og spenner over et tidsrom på ti år. De eksterne undersøkelsene er strukturert etter flere temaer. Sammenligningene her vil kun bli basert på de temaene som er relevante for vår undersøkelse. Disse temaene er jobb ved siden av studier, tid brukt på studier, og fritid. Disse temaene er relevante for oss fordi tid ble trukket frem forklaringsårsak av de fleste av våre informanter på hvorfor de ikke er med i en organisasjon.

3.2.1. Jobb ved siden av studiene

Rapporten *Trivsel og innsats* viser at halvparten av studentene i dag har en deltidsjobb, og at de studentene som har jobb i gjennomsnitt bruker elleve timer i uken på dette (Wiers-Jenssen og Aamodt 2002:72). Videre kommer det frem i rapporten at deltidsjobben ved siden av studiene ikke har stor innvirkning på studieinnsatsen til studentene. For at deltidsjobben skal gå utover studiene, viser rapporten at studentene måtte jobbe over tjue timer i uken, og selv da ville det ikke hatt større innvirkning enn et par timer. I rapporten hevdes det at jobb primært går ut over fritid, og at også tidligere undersøkelser også har funnet ut at arbeid ikke går særlig utover studieinnsatsen (Wiers-Jenssen og Aamodt 2002:74-75). Ifølge rapporten kan dette være en utfordring for studentorganisasjonene fordi studentorganisasjonene må konkurrere med deltidsjobbene om tiden studentene har til rådighet utenom studiene.

I vår egen undersøkelse kom det frem at et flertall av de ikke-aktive studentene mener at det å være aktiv i en organisasjon vil gå utover deltidsjobben ved siden av studiene. De som er aktive i organisasjoner utenfor SV mener også at arbeidet med organisasjonen går utover deltidsjobben. Studentene som er aktive i en studentorganisasjon på SV, var imidlertid usikre på om organisasjonsarbeidet virkelig går utover deltidsjobben, fordelt på delvis enig og delvis uenig.

3.2.2. Tid brukt på studier

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at en viktig grunn til at studenter ikke blir med i en studentorganisasjon, er at de tror det vil gå på bekostning av studiene og karakterer. Den

eneste kategorien studenter der dette ikke er tydelig, er studenter som er aktive på SV. Blant disse svarer nesten halvparten at de er uenige i organisasjonsarbeid går utover studiene.

Trivsel og innsats slår fast at den gjennomsnittlige student bruker mye tid på studier, om enn ikke så mye som en full arbeidsuke. Undersøkelsen viser at omtrent 70 prosent av de spurte studentene bruker over 25 timer i uken på studier. Det som går frem av disse tallene, er at de færreste studenter som er fulltidsstudenter i virkelig forstand, selv om de er oppført som det (Wiers-Jenssen og Aamodt 2002:65).

Forskerne bak *Den nye studiehverdagen* har funnet at studenter bruker mindre tid på lærestedet enn i 1998. Samtidig har tiden studentene bruker på studier holdt seg relativt jevn fra 1998-2005. Andelen av selvstudier har økt samtidig som tid brukt til forelesninger og seminarundervisninger har sunket. Studentene bruker mindre tid til organiserte studier og mer tid på selvstudium (Aamodt, Hovdhaugen og Opheim 2006:42).

Våre respondenter velger bort studentorganisasjoner fordi de vil bruke tid på studiene. Det er mulig å tenke seg at dette har sammenheng med fritidsaspektet, som også er fremtredende i undersøkelsen. Det kan imidlertid tenkes at våre respondenter prioriterer studiene i så stor grad at det hadde gått utover fritiden deres hvis de hadde blitt med i en organisasjon.

3.2.3. Fritid

Mange av respondentene mener at organisasjonsarbeid vil gå utover samværet med venner og andre fritidsaktiviteter. Det er imidlertid noe variasjon mellom de fire studentkategoriene. De som er aktive i en organisasjon utenfor SV, mener at det går ut over venner og andre aktiviteter hvis de melder seg inn i en organisasjon på SV i tillegg til den de allerede er med i. De som ikke er aktive i det hele tatt, mener at det kommer til å gå ut over venner og andre aktiviteter hvis de blir med i en studentorganisasjon på SV, uavhengig av typen organisasjon. Hovedårsaken til at de som tidligere var aktive på SV meldte seg ut, er at det gikk utover tid til venner og andre aktiviteter. Blant de aktive i en studentorganisasjon på SV, mener imidlertid et stort flertall at organisasjonsarbeid ikke går utover tid til venner og andre aktiviteter.

I *NOU 1988 17* forventes det at store deler av befolkningen blir passive kulturkonsumenter grunnet kommersialisering av fritid (NOU 1988:31). Medieviter Kristen Ulstein hevder i

boken *Organisasjon og ledelse i frivillige organisasjoner* at konturene av en ny trend er i syne. Fritid har fått høyere status og det er lov å prioritere seg selv og familie (Ulstein 1998:75). Svarene fra våre respondenter harmonerer godt med disse påstandene.

De som er aktive på SV, svarer altså at organisasjonsarbeid ikke går utover fritid, mens de som ikke er aktive, tror at det gjør det. Dette kan tyde på at mange ikke-aktive studenter har dette som en frykt, uten at de egentlig vet om den er reell. Vi antar at frykten for at ytterligere organisasjonsarbeid vil gå utover venner og andre aktiviteter blant studenter som er aktive i en organisasjon utenfor SV, er bedre begrunnet.

3.3. Oppsummering

Mange av årsakene som våre respondenter oppgir som forklaring på hvorfor de ikke er med i noen studentorganisasjon på SV, er relatert til tid. Det virker som om studentorganisasjonene først og fremst må konkurrere med de ikke-aktive studentenes fritid, da de fleste prioriterer deltidsjobb og studier fremfor organisasjonsarbeid. Det kan være en utfordring for studentorganisasjonene fordi fritid verdsettes høyt av våre respondenter.

4. Motivasjon for engasjement og frivillig arbeid

I denne delen av rapporten vil vi si noe om motivasjonen de forskjellige studentene vi har snakket med har som bakgrunn for sine valg om å være aktiv eller ikke. Først går vi igjennom en rekke bakgrunnsmomenter som vi mener er viktige for å vurdere studentorganisasjoner i dag. Vi håper at disse kan gi et bredt perspektiv og en historisk kontekst til studentorganisasjoner. Vår egen empiri knytter seg imidlertid utelukkende til situasjonen på SV i dag. Empirien vår er fremstilt gjennom idealtyper som gir et klart bilde av holdningene vi har funnet hos våre informanter. Idealtypene kan bidra til et riktigere bilde av holdninger til studentengasjement-, og organisasjoner på SV. De kan dermed være et hensiktsmessig utgangspunkt for enhver som ønsker å gjøre noe med situasjonen slik den er på SV i dag. Vi begynner med et historisk tilbakeblikk på studentdemokratiets opprinnelse.

4.1. Studentdemokratiet – et tilbakeblikk

Studentdemokratiet, i form av studentutvalg, har sine røtter over hundre år tilbake i tid. I 1905 glødet studentene for unionsoppløsningen, og studenttilværelsen var gjennomsyret av unionsdebatt. Engasjementet rundt 1905 var likevel av diskré art. Ordets makt sto sterkt, og det var ord som først og fremst kunne fremprovosere handling. Uenigheter skulle løses på en verdig måte, selv om det, ifølge historiker John Peter Collet allerede da fantes radikale studenter. Lånekassen ble først etablert i 1947, og frem til da var studentmassen ved universitetet en mer eller mindre homogen gruppe, noe som også karakteriserte studentmiljøet. De færreste hadde mulighet til å studere ved universitetet dersom de ikke hadde private midler, eller en far til å finansiere det. I tiden rundt 1905 besto studentene som oftest av sønner fra de øvre sjikt i samfunnet. De fleste ville ikke prøve seg på noe annet enn et dannet opprør (Tophdal 2008). Da universitetsloven kom i 1905, var den svært populær blant studentene som lenge hadde ment at universitetet forsømte sine plikter.

Hovedprinsippene i universitetsloven av 1905 var ikke ulike dem man finner i kvalitetsreformen i dag. Alle fag skulle ha en studieplan og klare krav om innhold, og hovedfag ble innført for at studentene skulle lære seg selvstendig forskning. Det mest interessante i denne sammenhengen er likevel at studentene med den nye Universitetsloven fikk lov til å etablere studentutvalg, slik at de kunne velge representanter til styrende råd (Tophdal 2008). En stor del av studentprotestene på denne tiden hadde nemlig rettet seg mot

”eneveldige professorer”, som foreleste etter eget ønske, og ikke lyttet til studentenes ønsker om endringer i det faglige innholdet (Tophdal 2008). Studentene ville ha større innflytelse over universitetets innhold (Eriksen 1969:75). Det var ikke lett å få gjennom endringer på en tid der de offentlige institusjonene verken var særlig demokratisk anlagt eller hadde rom for store endringer. Professorene var i mot at studenter skulle være med å bestemme, de mente at studenter pent måtte finne seg i å studere det de mente at samfunnet trengte. Men ifølge Jardar Seim besto dette samfunnet, som utgjorde de som hadde grunnlag for å mene noe på dette området, av professorer. Professorer og lærere hadde ofte som ledetråd for sitt vitenskapelige arbeid at det de gjorde var politisk og samfunnsmessig nøytralt (Seim i Eriksen 1969:75). Studentene mente imidlertid at vitenskapen ikke nødvendigvis speilet samfunnets behov (Seim i Eriksen 1969:76). Studentenes kamp gikk dermed ut på å bekjempe professorenes maktdemonstrasjon. Dermed ble Universitetsloven anno 1905 startskuddet for studentutvalg ved universitetet og dermed for studentdemokratiet (Svalestuen 2002). Universitetsloven bestemte at studentene ved hvert fakultet skulle velge:

Repræsentanter, der tjener som Mellemed mellem Universitetets Myndigheder og de Studerende i Anliggender vedrørende disses Interesser, navnlig forsaavidt angaar Undervisningen ved Universitetet (Langholm 1998).

Dette kan altså sies å være forløperen til de faglige studentorganisasjonene, og har likhetstrekk med studentorganisasjonene som de er i dag.

4.2. Studentorganisasjoners funksjoner i dag

4.2.1. Retten til medbestemmelse

Ifølge Studentenes Landsforbund (StL) bør studentorganene inngå som en del av den formelle strukturen ved alle høyere læresteder, slik at de kan påvirke beslutningsprosessene ved institusjonen de tilhører. Det innebærer at studentorganene får medvirke på alle nivåer ved sitt lærested; fra det enkelte studium, på avdeling, og i strategiske beslutninger på institusjonsnivå. Dette skal sikre at studenter skal få delta i meningsutveksling helt fra et forslag fremmes til det presenteres for beslutningsorganet (StL 2008).

I dag har studenter lovfestet rett til å få spille en aktiv rolle i utviklingen av sin utdanning. Som et resultat av tidligere studenters iherdige innsats for å fornye gamle strukturer ved universitetet, har vi i dag ”demokratiske kontrollsystemer”, bestående av studentorganisasjoner og studentparlament, ved alle landets institusjoner for høyere

utdanning. Det skal sikre en demokratisk og egalitær struktur ved utdanningsinstitusjonene, der studentenes rettigheter blir i varetatt og deres stemme hørt (StL 2008). Det betyr at studenter har en reell makt til å være med å medbestemme i saker som gjelder deres egen utdanning. Studentenes medbestemmelse innebærer at de har mulighet til å gi tilbakemelding på hvordan de opplever sin studiehverdag og innholdet i studiet de går på. I tillegg finnes studentorganer på alle institusjoner, som representerer studentene, og studenter er representert i en mengde råd og styreverv på nasjonalt plan som er knyttet til studier og utdanning. Fagutvalgene er en del av en stor helhet som representerer studenters interesser og rettigheter. Alle organer knyttet til studentaktivitet har studenter representert i styreverv, fra universitetsstyrer til Lånekassen.

4.2.2. Studentorganisasjoners indirekte funksjoner: dannelse, demokratiskolering

Oppfatningen av at utdanning ikke bare skal være en opplæring i det rent faglige og vitenskapelige, men at det å studere også skal ha en oppdragende effekt, er ikke ny. Ved siden av det rent studiemessige, skal det å studere også gi studenter en allmenndannelse (Jensen 2003:256). Ifølge Slagstad skal universitetsstudiet også være en ”subjektiv kultivering i en moralsk forstand”, eller med andre ord kritisk dannelse (1991:134). En stor del av denne dannelsesoppfatningen kan, ifølge professor Ola Stafseng, knyttes til studentdemokratiet. Studentdemokratiet er, i tillegg til sine primære oppgaver med å være studentenes talerør, også en demokratiskolering og en trening i demokratiske prinsipper. Frivillige organisasjoner er nært forbundet med demokratiske idealer, og har hatt stor betydning for fremveksten av demokratiet slik vi kjenner det (Christensen og Isen 2001:148). Frivillige organisasjoner, og studentorganisasjoner skal kultivere frem gode samfunnsborgere som er inneforstått med demokratiets grunnleggende ledetråder. Universitetet har for eksempel hatt en viktig historisk rolle når det gjelder å dyrke frem personer som senere skal utgjøre landets øverste lederskap (Jensen 2003:261). Mange av dagens politikere deltok i studentdemokratiet i sin studietid, og mange av fremtidens politikere deltar i studentpolitikken i dag. De studentene som er representert i fagutvalg, studentparlament, NSU, StL, og over 50 nasjonale fagråd, blir i tillegg til det konkrete vervet, også skolert i politiske prosesser (Studentparlamentet 2008).

En annen måte å forstå studentorganisasjoners demokratifunksjon på er å snakke om organisasjoners rolle som *sosial kapital*. I nyere litteratur om sosial kapital, legges det også vekt på organisasjoners indirekte og interne funksjoner, som ”sosialiseringsagenter”

(Wollebæk og Selle 2002:45). Statsviter Robert D. Putnam hevder for eksempel at de demokratiske prinsippene som skapes i organisasjonene til syvende og sist er en konsekvens av sosial omgang mellom medlemmene. Organisasjonene er sosiale arenaer hvor man, i samspill med andre mennesker, bygger opp tillit og nettverk, og dette skaper igjen kompetanse og økt interesse for samfunnsspørsmål. Putnam hevder videre at organisasjoners kanskje viktigste rolle ligger nettopp her – å legge til rette for sosial kontakt mellom mennesker. Sosial kontakt i en slik kontekst kan bidra til å skape forståelse mellom mennesker, og dette kan i sin tur bidra til fredelige samfunn (Putnam i Wollebæk og Selle 2002:45). Denne formen for samhandling styrker ikke bare solidaritetsfølelsen hos medlemmene, det skaper også økt interesse for kunnskap om offentlige anliggender, ifølge Putnam. Dette kan sees i sammenheng med organisasjonenes funksjon i dannelsen og demokratiseringen, slik vi beskrev det tidligere. Organisasjonenes funksjon tas dermed også av Putnam ett hakk videre. De er både viktige sosialiseringarenaer for mennesker, og demokratiagenter, og det første er med på å betinge det andre. Slik dannes grunnlaget for en form for sosial kapital bestående av tillit, sosiale nettverk og sivilt engasjement, som igjen er nødvendige ingredienser for å få et demokrati til å fungere (Putnam i Wollebæk og Selle 2002:46). Dette er årsaken til at organisasjonssamfunnet gjerne blir referert til som *sivilsamfunnet*. Sivilsamfunnet omfatter alle typer frivillige organisasjoner, stiftelser, politiske partier og lignende, såkalte ”sivile sammenslutninger”, som alle er et uttrykk for sivil engasjement i en nasjon. Sivilsamfunnet har utgangspunkt i et personlig engasjement, som knyttes til organisatoriske rammer gjennom forpliktelse til andre (Lorentzen 2001:36). Lorentzen har definert dette som et eget *rom*; som symboliserer en ”arena mellom staten, markedet og familien” (2004: 29), ofte forbundet med idealisme, samhold, og opposisjon mot styresmakter (Lorentzen 2001:36). ”Meningsdimensjonen” ved sivilsamfunnet ligger i skjæringspunktet mellom demokrati og folkelighet; de er representanter for alle samfunnslag, og er en del av vår moderne kulturarv, og derfor er de noe vi ønsker å bevare (Torpe 2001:107).

Selv om sivilsamfunnet står sterkt, møter også denne sektoren motvekter. Ulike former for organisasjoner og fellesskap kan fungere som lim i samfunnet, og binde sammen sfærene som ikke inngår i det statlige. Men, de kan også være ekskluderende og fremmedgjøre hverandre, et fenomen som kalles for *tribalisering*. Fellesskap som internt er sterke og samtidig trekker seg vekk fra, og bryter båndene med resten av det sivile fellesskapet kan representere en utfordring for sivilsamfunnet som fellesskap. Almond og Verba hevder imidlertid at uavhengig

av om det dreier seg om en politisk tilknytning eller ikke, så vil medlemskap i en organisasjon ha betydning for den politiske bevisstheten i befolkningen (Almond and Verba i Wollebæk og Selle 2002:46). Studentorganisasjonenes rolle som skoler i demokrati, slik vi har beskrevet det ovenfor, kan sies å bli støttet opp om av disse teoretikerne. Selv om denne funksjonen er mer sekundær og mindre åpenbar enn det som er studentorganisasjonenes faktiske oppgaver – å representere studentene, vil studentdemokratiet alltid være en viktig komponent ved læresteder. Det står for oss som noe som er ”alle studenters rett” i et demokratisk samfunn, og har direkte eller indirekte betydning for studietilværelsen til de fleste studenter, enten de velger å benytte seg av dem eller ikke. Studentorganisasjoner er tilbydere av faglige og sosiale arenaer i tillegg til å være studentenes tillitsvalgte ved universitetet. Selv om studentorganisasjoners sosiale og faglige funksjon kanskje er det studenter verdsetter høyest, er demokratiseringen de representerer likevel ikke noe mindre viktig nå enn før. Det er vanskelig å se for seg en utvikling med mindre medbestemmelsesrett for studenter.

4.2.3. Har studentdemokratiet et demokratisk problem?

Til tross for at retten til medbestemmelse er noe som verdsettes av de fleste studenter, sliter mange studentorganisasjonene både med medlemstall og oppmøte ved allmøter I tillegg er valgdeltakelsen ved Studentparlamentsvalget svært lav (Pedersen 2008). Som StL påpeker, betinges den reelle medvirkningen fra studenter i styrer og organer ved høyere læresteder først og fremst av at studentene faktisk deltar, og vil delta aktivt og forpliktende. Lovfestet rett til medbestemmelse hjelper lite hvis det ikke er noen der til å bruke den. For at studenter skal få gjennomslag for sine saker, er det avgjørende at de benytter seg av sin mulighet til å påvirke. Dersom ikke studentene deltar, svekkes både representativiteten og dermed også grunnlaget for å påvirke og sikre kvaliteten i utdannelsen (StL 2008).

Noen hevder at studentenes lave deltakelse i studentdemokratiet har ført til at det har et demokratisk problem. Den Konservative Studentforening (DKSF) hevder for eksempel at ideen bak studentdemokratiet ikke blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte i dag fordi studentene ikke deltar i tilstrekkelig grad. Ifølge DKSF har Studentparlamentet ingen legitimitet etter alle demokratiske mål fordi de ikke har studentmassen i ryggen når de fremmer sine saker i andre organer (Pedersen 2008). I dag blir Studentparlamentets avgjørelser tatt på vegne av studentene, men er ikke nødvendigvis betinget av studentenes engasjement og gjort på et representativt grunnlag. Vi tror imidlertid at alle fraksjonene i

Studentparlamentet anerkjenner denne problematikken, og gjerne skulle sett at det var annerledes.

Vår oppgave har ikke vært å vurdere konsekvensene av et demokratisk problem i studentdemokratiet, men presentere rådende oppfatninger omkring det blant våre informanter. På grunnlag av dette, og andre funn, skal vi i neste kapittel komme inn på hva studentene selv sier om studentorganisasjoner.

4.3. Idealtypene

Som nevnt i kapittel to, var målet med den kvalitative undersøkelsen blant annet å få kjennskap til hvorfor noen studenter er aktive medlemmer i en organisasjon, mens andre ikke er det. Etter en grundig gjennomgang av datamaterialet vårt var det noen hovedtendenser som kom frem, og disse la grunnlaget for en inndeling i konstruerte idealtyper. Idealtypene er utarbeidet på bakgrunn av flere informanter for å få frem typiske tendenser ved studentene på SV. Vi identifiserte til sammen fire idealtyper basert på deres holdninger til studentorganisasjoner, motivasjon for å bli aktiv, motivasjon for å melde seg ut eller for ikke å bli med i en organisasjon i det hele tatt. En slik inndeling er grunnlaget vårt for å kunne si noe om hvorfor engasjementet er lavt på SV.

Idealtypene vi benytter oss av er *idealisten*, *den sosiale*, *nullåtterer* og *fritidselskeren*. *Idealisten* utmerker seg ved at hun er idealistisk, *den sosiale* er en betegnelse på en person som er svært aktiv i organisasjoner, *nullåtterer* karakteriseres av at hun ikke har et bevisst forhold til studentorganisasjoner og *fritidselskeren* av at hun prioriterer fritid framfor organisasjonsarbeid.

4.3.1. Fritidselskeren

Vi har valgt å kalle en av våre idealtyper for *fritidselskeren* fordi mange av informantene våre oppgir tid som forklaringsårsak på hvorfor de ikke er med i en studentorganisasjon, og det er tydelig at de prioriterer typiske fritidsaktiviteter i stedet. Fritid er i denne sammenhengen definert som all tid som ikke er bundet opp av arbeid, studier eller husarbeid (Ulstein 1998:73). *Fritidselskeren* sier at hun ikke har tid til å bli aktiv i en organisasjon, men hun har få eller ingen forpliktende aktiviteter på fritiden og prioriterer å ha generell fritid. Hun er sammen med venner, kjæreste, familie og trener kanskje litt. Idealtypen *fritidselskeren* er det svært mange av våre informanter som har i seg. Ingen har den i ren

form, men trekkene som inngår i typen, er hovedsakelig gjenkjennelige blant mange av de som ikke er med i noen organisasjoner.

Fritidselkeren har høyt ambisjonsnivå når det gjelder studiene og bruker ganske mye tid på dem. Tiden som blir igjen, vil hun bruke på andre hverdagslige aktiviteter. "[...] det viktigste for meg er å ha kvalitetstid med mine kjære", enten hjemme, på skolen eller på kafé. I tillegg til å henvise til tid argumenterer *fritidselkeren* for hvorfor hun ikke er aktiv i en studentorganisasjon ved å henvise til årsaksforhold utenfor henne selv, som trekk ved organisasjonene eller de som er med. Dette kan sees som en unnskyldende holdning. *Fritidselkeren* synes det er viktig med studentorganisasjoner, men prioriterer likevel andre ting. Dette rettfærdiggjør hun ved å vise til trekk hun observerer ved organisasjonene som er skremmende. Selv om *fritidselkeren* nevner tid som forklaring på hvorfor hun ikke er med i organisasjoner, er det mulig å tenke seg at tid er en grunn som er lett å skylde på. Vi tror at det først og fremst er prioriteringer som er avgjørende, hadde *fritidselkeren* ønsket det, hadde hun hatt tid til å bli aktiv i en studentorganisasjon.

Et annet moment som er fremtredende hos *fritidselkeren*, er at hun har ulike typer fordommer mot studentorganisasjonene. *Fritidselkeren* tror ikke at studentorganisasjoner har noen påvirkningskraft eller at de når ut til samfunnet utenfor Blindern, noe hun synes er viktig. Hun tror også at man må være et typisk organisasjonsmenneske for å være med, hun definerer seg altså som annerledes enn de som er med i organisasjoner. *Fritidselkeren* tror ikke hun er smart nok til å være med i en studentorganisasjon eller at hun har noe å bidra med. Hun har en oppfatning av at en del av studentorganisasjonene er useriøse, og hun blir også litt skremt av studenter som er aktive medlemmer fordi de kan virke veldig ambisiøse og ivrige. *Fritidselkeren* nevner også at det er skummelt å oppsøke organisasjonene på egenhånd og tror det ville vært lettere hun kunne oppsøke dem sammen med noen. Et annet trekk vi ser hos *fritidselkeren*, er at hun prioriterer jobb og yrkeserfaring over medlemskap i studentorganisasjoner. *Fritidselkerens* prioritering av fritid og generelle fritidssysler må sees i sammenheng med en mer generell samfunnsutvikling.

Utviklingen har over tid gått mot at folk har fått mer fritid. Skillet mellom arbeid og fritid ble tydeligere etter den industrielle revolusjonen, og folk fikk også flere fridager. Siden den tiden har folk fått stadig mer fritid (Ulstein 1998:74-75). Mer fritid gir bedre betingelser for frivillige organisasjoner fordi folk dermed har tid til å jobbe frivillig. Det er imidlertid de

motsatte tendensene vi ser hos *fritidselskeren*. Dette kan ha sammenheng med at fritid i de senere årene har fått høyere sosial status. Det er i større grad en før lov å prioritere seg selv og egen fritid. Dette medfører at frivillig arbeid har mange konkurrenter, Ulstein fremhever for eksempel kino, teater, konserter, ferier, trening og tv-titting. Likevel er det ofte hjemmet som vinner tiden, hevder han (Ulstein 1998:75). For mange er det sosialt å være hjemme. Det er fruktbart å se *fritidselskerens* karakteristika i lys av disse påstandene. Selv om *fritidselskeren* viser til tid som den viktigste årsaken til at hun ikke er aktiv, har hun ingen spesielle fritidsaktiviteter som tar spesielt mye tid.

I forlengelsen av fritidens forhøyede status er det også nødvendig å se på hvilke tilbud individet har for å aktivisere seg. Tilbudene den enkelt har på forskjellige arenaer, er voksende. Ifølge Lorentzen ser vi en differensiering av tilbudssiden. Det blir stadig flere alternativer når man skal velge ferie, helsetilbud eller forbruksvarer, og dette er et tydelig tegn på individualisering av samfunnet (Lorentzen 2004:63). I dag har studenter svært mange aktiviseringsarenaer å velge mellom. En tradisjonell holdning kommer oftere til uttrykk når det gjelder differensiering av for eksempel helsetilbud. Mange er redde for at differensiering av denne typen tjenester vil bryte med likhetssamfunnet hvor alle skal ha mulighet til den samme behandlingen. Den samme skepsisen gjør seg imidlertid ikke gjeldende når det gjelder fritidsaktiviteter. Der har tilbudet økt jevnt, den enkelte har med andre ord fått svært mange valgmuligheter når det gjelder hvordan og på hva de vil bruke tiden sin (Lorentzen 2004:64).

Det er ikke slik at frivillig organisasjonsarbeid står i noen særstilling når den enkelte skal velge hva hun vil bruke tiden sin på. Frivillige studentorganisasjoner må konkurrere om studentenes tid på samme måten som andre fritidsaktiviteter. Dermed inngår frivillighet i et stadig voksende fritidsmarked hvor studentene fremstår som konsumenter (Lorentzen 2004:172). Samtidig må studentorganisasjoner sies å skille seg litt ut fra dette bildet. Lorentzen hevder at det ikke bare er folk som er konsumenter, organisasjonene bygger opp under dette ved å selge medlemskap. Dette gjør de ved å henvise til økonomiske fordeler og ellers fremstille medlemskapet som et produkt som virker forlokkende på kunden (Lorentzen 2004:173). Studentorganisasjoner har som regel ikke samme type økonomi som organisasjoner ellers i samfunnet, og de har ikke mulighet til å tilby for eksempel økonomiske fordeler. Dermed er det ikke helt uproblematisk å se studentorganisasjoner i samme lys som andre organisasjoner. Samtidig er det noen av våre informanter som har

fortalt at de synes studentorganisasjonene spiller for mye på for eksempel positive sosiale konsekvenser når de driver med rekruttering. Dette går på bekostning av det faglige innholdet og selve formålet med organisasjonen og gjør noen potensielle medlemmer skeptiske. Disse informantene sier de hadde vært mer positive til å bli aktive medlemmer i en studentorganisasjon dersom det faglige arbeidet hadde blitt mer vektlagt av medlemmene når de markedsfører organisasjonen. Dette er altså et viktig skille mellom hva disse informantene sier og hva vi finner hos *den sosiale*. *Den sosiale* fremhever det sosiale ved organisasjonsarbeid både når hun snakker om hvorfor hun ble med i en organisasjon, og som grunnlag for å fortsette. Andre av våre informanter tror altså at de hadde vært mer positive til organisasjoner hvis det kom tydeligere fram hvilke saker de jobber med.

4.3.2. Nullåtterten

Nullåtterten er et begrep som gir mening satt opp mot sekstiåtterten. Begrepet er i utgangspunktet hentet fra den franske sosiologen Thomas Sauvadet. Han har gjort en studie av ungdommer som deltok i opptøyene i Paris' forsteder i 2005. Ivar A. Iversen kalte i Dagsavisen disse ungdommene for nullåtterte, og de kjennetegnes ved at de mangler et politisk prosjekt og politiske visjoner (Iversen 2008). De ønsker ikke som sekstiåtterne å endre systemet, de vil bare nyte godt av det. Idealtypen *nullåtterten* har visse likheter med denne beskrivelsen.

Idealtypen nullåtter har ikke tatt et bevisst valg verken om å gå inn i en studentorganisasjon eller å ikke gjøre det. Vi finner hovedsakelig studenter som ikke er med i noen studentorganisasjoner i denne idealtypen. *Nullåtterten* karakteriserer seg selv som litt lat, sier hun må bli dratt med inn i en organisasjon, har ingen hjertesak og har heller ikke tatt ordentlig stilling til om hun skal gå inn i en studentorganisasjon. En informant forteller dette om hvorfor hun ikke ble med i noe:

Det var egentlig bare helt tilfeldig. Tenkte at jeg skulle gjøre det med en gang det nye semesteret begynte, men så kom jeg til februar og alle flyers'ene til åpningsmøtet var borte. [...] Så forsvant den infoen etter hvert og da bare gadd jeg ikke.

Nullåtterten er tilfeldigvis ikke med i en organisasjon, selv om hun er positiv til dem. Det har bare ikke blitt sånn.

Nullåtter henviser, i motsetning til *fritidselskeren*, til grunner knyttet til seg selv, når hun skal forklare hvorfor hun ikke er med i en studentorganisasjon. Det typiske er at *nullåtter* ikke har noen sak som engasjerer nok til å gå inn i en organisasjon. Hun kunne godt gjort det, og hun er veldig positiv til organisasjonene, men de har ingen saker som trekker henne dit.

En informant formulerte det slik:

Den tiden (da informantens foreldre var unge, red.) var så stor, det var så store spørsmål og store ting å ta opp. Nå blir det ikke så mye sus over det som jeg tenker at det var da. Kvinnesaken da var viktigere å kjempe for enn den er nå. Jeg tror jeg hadde vært mer engasjert i det spørsmålet hvis jeg hadde vært ung på 70-tallet. Men det går jo an å være engasjert i FN for det nå. Det er mange aktuelle ting, jeg går jo på masse debatter, så det er bare tull at jeg ikke synes aktuelle spørsmål er spennende.

Dermed blir det mer avgjørende for *nullåtter* om hun for eksempel har venner som er med i noe og som kan trekke henne inn. I så fall er det meget mulig at hun blir med. Dette trekket er imidlertid ikke særegent for *nullåtter* eller for våre informanter. En svensk befolkningsstudie viste at det var relativt sterk sammenheng mellom menneskers grad av sosial eksponering og frivillig arbeid. Nesten to tredjedeler av de undersøkte som hadde tatt del i frivillig arbeid, hadde blitt rekruttert via kjente gjennom andre sosialiseringarenaer (Svedberg og Jeppson Grassman 2001:77). Dermed er det kanskje ikke hensiktsmessig å se dette trekket som noe negativt, men snarere godta at det i veldig mange tilfeller faktisk er slik rekruttering skjer. Kanskje bør organisasjoner på SV som ønsker å øke sitt medlemstall, heller gjøre en bevisst innstans i de sosiale arenaene som allerede finnes, for eksempel i fadderuken.

Et annet trekk ved *nullåtter*, er at hun vet lite om studentorganisasjoner. Det er mulig å tenke seg at dette har noe å si for om hun velger å gå inn i en organisasjon eller ikke. Dersom hun vet lite om hva studentorganisasjoner gjør, ser hun kanskje heller ikke hvorfor det er verdt å jobbe frivillig i en. Den positive innstillingen til organisasjonene tyder imidlertid på at *nullåtter* godt kunne blitt med hvis hun bare hadde vært litt mer bevisst rundt hvilke saker det jobbes med.

Nullåtterens holdninger kan sees i sammenheng med Lorentzens påstand om at engasjement i en viss forstand må læres. Han hevder at det å være opptatt av andres ve og vel og viljen til å jobbe for ting som vil gagne samfunnet, ikke er medfødte egenskaper. Det å være opptatt av og ha en vilje til å jobbe for seg selv og andre på frivillig basis avhenger av om man i en eller annen grad har blitt opplært til det (Lorentzen 2004:10). Det er derfor ikke å forvente at alle

studenter skal engasjere seg i studentorganisasjoner bare fordi de er studenter. Det er imidlertid trolig at *nullåtterer* kan bli en verdifull ressurs for studentorganisasjonene dersom hun blir trukket med inn i en. Da vil hun få en form for opplæring i engasjement som kan forsterkes av kunnskap om og kjennskap til saker organisasjonene jobber med.

4.3.3. Den sosiale

Den sosiale er idealtypen for studenter som er med i en organisasjon, enten de som er og har vært engasjerte i studentsammenheng på SV eller de som er engasjerte utenfor SV. *Den sosiale* er den mest fremtredende idealtypen blant de studentene i undersøkelsen vår som er aktive i organisasjoner på og utenfor SV. Denne idealtypen representerer den typiske engasjerte student.

Det fremste og kanskje viktigste kjennetegnet ved *den sosiale* er at til tross for at hun er svært aktiv i organisasjoner, har hun ikke nødvendigvis blitt med i organisasjonen fordi hun har hatt en personlig overbevisning om at det organisasjonen jobber med er viktig å støtte. *Den sosiale* har hovedsakelig hatt individuelle eller *interne* grunner for å gå inn i organisasjonen hun ble med i. Ønsket om å skape et sosialt miljø for seg selv er ofte hovedmotivasjonen for å bli med, og ofte har hun blitt dratt med av andre som var med i organisasjonen fra før. En tidligere aktiv informant beskrev grunnen for å bli aktiv slik:

Det første engasjementet kom av at jeg følte at jeg studerte her og ikke følte jeg hadde noe sosialt miljø her, jeg hadde bare det sosiale utenfor. Så tenkte jeg at nå gjør jeg en innsats for å komme inn i miljøet. Det var både tøft og spennende. Men det var det som trengtes - det var det året jeg var lederen for fagutvalget at jeg følte jeg var tilstede.

Den sosiale er primus motor når studentorganisasjonene arrangerer fester, debatter eller fagkritisk dag og utgjør flesteparten av de aktive studentene som er med i og representerer, studentorganisasjonene på SV. Hun er veldig engasjert i organisasjonen sin og prioriterer gjerne å jobbe frivillig med organisasjonen fordi hun ønsker det. Dette arbeidet kan gjerne gå på bekostning av andre ting, og studiene blir ofte nedprioritert til fordel for organisasjonen hun er med i. Samtidig kjennetegnes *den sosiale* av at hun er utpreget sosial, skoleflink og utadvendt. Hun mestrer med andre ord å ha mange baller i luften på en gang. *Den sosiale* er ikke redd for å stikke seg ut eller tale organisasjonens sak.

Den sosiale har tidlig i studieløpet hatt et ønske om å gjøre noe mer i studietiden enn bare å sitte på lesesalen og å gå på forelesninger. I motsetning til *fritidselskeren* føler ikke *den sosiale* at tiden begrenser henne, men at hun gjerne får mer igjen faglig og sosialt av å delta i en organisasjon ”[...] jeg synes det var veldig gøy både sosialt og faglig, fordi jeg fikk masse nye venner og lærte masse samtidig både teoretisk og praktisk”. Det er et særpreg ved *den sosiale* at motivasjonen for å bli med i organisasjonen er betinget av at hun føler hun mestrer det ekstra arbeidet det å være frivillig innebærer, i tillegg til krevende studier. Hun representerer med andre ord en motsetning til *fritidselskeren*, som hadde sett på det som en belastning.

Andre typer intern motivasjon som vi ser hos *den sosiale*, er ønsket om å få organisasjonserfaring. Tittelen på idealtypen symboliserer en person som er sosial og som liker å tilhøre et fellesskap. Hun liker å treffe andre mennesker og får anledning til å drive med noe hun liker, nemlig organisasjonsarbeid. Hun ser på det som en nyttig erfaring, men er ingen utpreget CV-rytter. Hun nevner i stedet personlig modning og faglig utvikling som grunner til at hun fortsetter å være med. De er begge grunner som blir viktigere for henne etter hvert i medlemskapet.

Den sosiale er i mindre grad drevet av en ekstern motivasjon for å bli med i en organisasjon eller engasjere seg. Hun er ikke først og fremst med for å kjempe for en sak og har ikke blitt med i organisasjonen hun er med i ut fra politisk eller personlig overbevisning. Det er ingen hjertesak eller et brennende engasjement som ligger til grunn for at hun har blitt med i organisasjonen i utgangspunktet, i motsetning til hos *idealistene*, der dette er hovedmotivasjonen for å bli med. *Den sosiale* er nesten utelukkende blitt med av sosiale grunner og av ren nysgjerrighet. En informant som er tidligere aktiv i en organisasjon på SV formulerte det slik:

Sak er medvirkende, viktigste sak var lesesal til eksamen. Det engasjementet har vært der hele tiden. Jeg ville jo gjøre noe med det og. Men det var ikke den utløsende årsaken, det var det sosiale.

Siden *den sosiale* ikke har hatt noen personlig eller politisk overbevisning forut for medlemskapet, har hun gjerne blitt rekruttert til organisasjonen gjennom andre eksisterende medlemmer. Venner eller kjente har dratt henne med, og hun har blitt med ut fra et ønske om å bli del av et sosialt miljø. Det gjør at *den sosiale* har flere likhetstrekk med de studentene

som ikke er engasjerte i det hele tatt i den forstand at det er litt tilfeldig at hun ble med i organisasjonen i utgangspunktet. Det er imidlertid et trekk ved *den sociale* at det personlige engasjementet for organisasjonen og sakene den jobber med blir fremtredende etter hvert. Dermed må trekkene vi ser hos *den sociale* sees i sammenheng med Lorentzens påstander om at engasjement må læres, slik vi så det hos *nullåtterten*. Forskjellen mellom *nullåtterten* og *den sociale* er at *den sociale* har fått den opplæringen som Lorentzen mener at er nødvendig for at viljen til å jobbe frivillig skal utvikle seg. *Den sociale* har grunner for å gå inn i en organisasjon som ikke er spesielt knyttet til den bestemte organisasjonen eller saken hun jobber med, men et genuint engasjement for nettopp dette utvikles likevel etter at hun har blitt medlem. Dette peker i samme retning som Lorentzens teori, nemlig at de egenskapene som mange forbinder med de som jobber mye frivillig, nemlig kunnskap og engasjement, utvikles underveis i, og ikke forut for et organisasjonsmedlemskap (2004:10). De utvikles når *den sociale* blir kjent med og får en dypere forståelse for organisasjonens arbeid.

Det er flere teorier som tyder på at sosiale grunner til å engasjere seg er en vanlig motivasjon blant frivillige. I en undersøkelse gjennomført av fritidsforsker Karla Henderson går det frem at motivasjonen for å bli med i første rekke handler om et ønske om tilhørighet og sosialisering som begge innebærer såkalt *intern* motivasjon (i Sedlacek og Sergent 1990:255). Dette bryter med et mer tradisjonelt syn på frivillighet, hvor det har blitt antatt at det har ligget en altruistisk motivasjon bak det å engasjere seg i frivillig arbeid (Sedlacek og Sergent 1990:255). I nyere tid har man imidlertid begynt å se på andre typer motivasjon for å gjøre dette. Blant annet hevder Henderson at hver enkelt frivillig har sin unike motivasjon og forventninger til det å bli frivillig. I hennes undersøkelse fra 1981 fant hun at primærmotivasjonen for frivillighet var et ønske om tilhørighet og sosialisering med andre mennesker, og at den frivillige aktiviteten ble konstruert til å bli mer en fritidsaktivitet enn en altruistisk motivert handling (i Sedlacek og Sergent 1990:255-256). En annen observasjon finner vi hos forsker Camilla Hutters, som hevder at det er en kulturell tendens at mange unge i dag engasjerer seg i noe som kan bidra til ”personlig utvikling og sosial mobilitet” (i Nielsen, Højholdt og Simonsen 2004:158). Det vil si at unge organisasjonsmedlemmer er opptatte av den effekten frivillig arbeid har utover den konkrete betydningen deltakelse har for organisasjonen og medlemmene. Dette blir referert til som den eksterne effekt av organisasjonsdeltakelse (Nielsen, Højholdt og Simonsen 2004:158).

Den sosiale melder seg som oftest ut av organisasjonen hun er med i fordi hun ønsker å vie tiden sin til skolen, som tar mer og mer tid etter hvert som bacheloroppgaven nærmer seg. Andre årsaker til at hun slutter, er at hun oppfatter arbeidet i organisasjonen som lite utfordrende og kjedelig. *Den sosiale* prioriterer noen ganger å delta der hun kan gjøre en bedre jobb, for eksempel i en annen organisasjon. Hun nevner også grunner som at det ikke var god nok struktur i organisasjonen til at motivasjonen ble opprettholdt.

Den sosiale favner som nevnt også studenter som er engasjerte utenfor SV og universitetet. Disse studentene har flere likhetstrekk, men har av ulike årsaker ikke valgt å engasjere seg i studentorganisasjoner. På spørsmål om hvorfor *den sosiale* utenfor SV ikke har engasjert seg på SV, er en av grunnene som går igjen at hun kjenner lite til studentorganisasjoner og hva de gjør. *Den sosiale* prioriterer å være med i det hun allerede er med i utenfor fordi dette arbeidet tar mye tid, og fordi hun ikke har tid til å sette seg inn i organisasjonene på SV i tillegg til alt det arbeidet hun allerede gjør i sin organisasjon. Likevel er *den sosiale* utenfor SV også nysgjerrig på organisasjonene på SV, en informant som er aktiv i en organisasjon utenfor SV formulerte det slik:

Jeg har tenkt mye på alt man kan være med i på Blindern, men siden jeg allerede har en del jeg er involvert i utenfor så føler jeg at jeg må holde meg til det jeg driver med [...] Jeg prøver å gjøre litt på siden innimellom.

Samtidig er et annet trekk ved *den sosiale* at hun synes at organisasjonene utenfor universitetet er viktigere. Hun har en oppfatning av at studentorganisasjonene på SV ikke er viktige nok til at hun vil være med, og at organisasjonene utenfor jobber med viktigere saker enn de som er på SV og universitetet generelt. *Den sosiale* er også kritisk til studentpolitikken og synes at studentorganisasjoner kan bli for radikale og har for få langsiktige planer.

Et siste moment ved *den sosiale* utenfor SV er at hun ikke har hatt et behov for et sosialt miljø på SV fordi hun allerede er engasjert i noe, bruker mye tid på det og allerede har opparbeidet seg et sosialt nettverk. Hun har dermed ikke det samme behovet for å finne nye venner i studentorganisasjonene som en som ikke er engasjert i noe i det hele tatt. Som vi vet, er dette gjerne en hovedgrunn til at studenter velger å bli med i en organisasjon; de som er engasjerte utenfor har allerede et sosialt miljø og trenger ikke studentorganisasjonene til å

dekke dette behovet. Det er en av grunnene til at *den sosiale* utenfor SV ikke blir med i noe på SV.

4.3.4. *Idealisten*

Av informantene i undersøkelsen finner vi noen studenter som utmerker seg ved å være idealistiske og veldig aktive i organisasjoner enten på SV eller utenfor. *Idealisten* er en atypisk student som spiller en viktig rolle i studentorganisasjonene, men som er i mindretall blant informantene i undersøkelsen. *Idealisten* skiller seg fra de andre idealtypene ved at hun tror på og har et sterkt engasjement for en sak. Hun er altruistisk og tenker mye på dem rundt seg, og har "[...] en naiv drøm om å redde verden". Dette ligger til grunn for hennes motivasjon for å engasjere seg. Slik blir også valget å bli med i organisasjonen hun er med i, et bevisst valg for *idealisten*, hun velger den organisasjonen som jobber for det hun brenner for. Motivasjonen for å bli med er gjerne basert på personlig overbevisning, som igjen er et resultat av et ønske eller en lyst til å engasjere seg som har vært der før hun begynte å studere. Det ser vi tydelig hos denne informanten:

Jeg drev med veldig mye da jeg gikk på videregående. Da jeg flyttet hit (til Oslo red.) kjente jeg nesten ingen og jobbet veldig mye, så jeg savnet veldig det å være med i en organisasjon. Jeg begynte å studere og da var det veldig bevisst at jeg hadde lyst til å drive med frivillig arbeid.

Vi kan derfor si at *idealisten* først og fremst kjennetegnes av en ekstern motivasjon for å bli med i en organisasjon, og at hun har blitt med i en organisasjon ut fra et ønske om å gjøre noe for fellesskapet eller å utrette noe. Vi ser flere likheter mellom idealtypen *idealisten* i vår undersøkelse og det Ottar Hellevik betegner som *moderne idealisme*. Ifølge Hellevik har det i løpet av de siste tretti årene vokst frem en såkalt moderne idealistisk kultur der toleranse, kultivering av individualitet og mindre aktelse for autoriteter er typiske kjennetegn (Hellevik 1996:27). *Den moderne idealisten* karakteriseres av at han eller hun har evnen til innlevelse og følelse for fellesskapet (Hellevik 1996:48).

Det å være med i en organisasjon og jobbe for noe større er derfor noe som faller *idealisten* veldig naturlig. Det kommer tydelig til uttrykk hos denne informanten:

Jeg har alltid vært til stede og engasjert i det miljøet som er rundt meg; alltid vært et medlem av organisasjoner og sånn før jeg kom på universitetet [...] alltid hatt et engasjement for at ting skal være bra, for at folk skal ha det bra. Det har alltid vært der i en eller annen form.

I motsetning til *den sosiale* som har en fremtredende intern motivasjon for å melde seg inn i en organisasjon, er *idealisten* først og fremst drevet av en ekstern motivasjon for å engasjere seg. I tillegg til at hun har et sterkt engasjement for en sak, er hun også opptatt av fellesskapet og organisasjonsmedlemmene. *Idealisten* blir dermed lett en ledertype innenfor sin organisasjon. Hun ønsker å jobbe for at andre skal engasjere seg og overbevise dem om at dette er riktig. Et annet trekk ved *idealisten* er at hun synes det er uansvarlig av studenter å ikke engasjere seg i noe.

Det er en betydelig ressurs som besittes av studentene, og det hadde vært dumt om disse skulle gå til spille hvis studentorganisasjonene ikke eksisterte, spesielt i forhold til studiemiljøet. Studentorganisasjonene og frivillige organisasjoner gjør at studentene får utløp for en bra energi, til gagn for samfunnet.

Idealisten har imidlertid også flere interne grunner for å engasjere seg og deler flere likheter med *den sosiale*. Det sosiale er en viktig drivkraft også for *idealisten*. Det som skiller de to, er selve motivasjonen for å bli med i organisasjonen: om det primært handlet om tilfeldigheter og at hun ble dratt med, eller om hun ønsket å gjøre en forskjell.

4.4. Idealtypene i en bredere kontekst

Vi mener at et viktig fellestrekk for våre idealtyper er at de er uttrykk for en form for individualisme. *Idealisten* må sies å være et unntak, men som nevnt var denne idealtypen veldig svakt representert. Når vi skriver om idealtypene i avsnittene nedenfor er det derfor *den sosiale*, *fritidselskeren* og *nullåtterer* vi henviser til. Det er individualistiske grunner for engasjementet som er de viktigste for disse idealtypene, selv om også *den sosiale* får større innslag av kollektivistiske og altruistiske motiver etter at hun har begynt i en organisasjon.

Individualiseringen fremheves ofte som den store syndebukken når engasjement og frivillighet er gjenstand for offentlig debatt. Det påstås gjerne at dagens unge bare bryr seg om seg selv og vil realisere sine drømmer før de kan gjøre noe for andre. Faren med slike resonnementer er at individualiseringen gis skylden for lavt medlemstall i frivillige organisasjoner uten at noen har definert hva som ligger i et slikt begrep, og uten at det har undersøkt om det faktisk stemmer. Før vi kan hevde at det er en form for individualisering som gjør seg gjeldende også på universitetet må vi altså definere hva som menes med dette.

4.4.1. Fremveksten av individualismen

Individualisme defineres av Lorentzen som en løsrivelse fra tradisjonelle kollektive fellesskap (Lorentzen 2001:30). Individet kan styre sitt eget liv uavhengig av forventninger fra andre og kan selv bestemme hvilke verdier det legger til grunn for sine valg. Med denne definisjonen som utgangspunkt vil vi hevde at det er en form for individualisering som påvirker studentengasjementet. Det innebærer altså at personen selv er referanserammen for forventninger som stilles til henne, og at det i synkende grad handles etter andres forventninger. Det er her ikke nødvendig å handle etter gammel vane og tradisjon. Individualismen innebærer at hver enkelt person tar bevisste valg for å realisere det livet hun selv ønsker (Lorentzen 2004:58).

Individualiseringen kan, ifølge den franske filosofen Alain Renaut, knyttes til ulike historiske faser. Første fase er på begynnelsen av 1800-tallet, og beskrives som en kollektiv individualisme. Individualismen handlet også da om at det var en selv som kunne bestemme og styre over sitt eget liv. De frigjorde seg fra de tradisjonelle båndene, som på den tiden var det mellom kirken og adelskapet, som satt med mesteparten av makten og dermed bestemte hvilke tradisjoner og normer som skulle gjelde. Frigjøringen fra kirken og opprettelsen av en sekulær stat var en viktig forutsetning for individualismens fremvekst. Det kollektive elementet handlet om at løsrivelsen fra maktstrukturene ble gjort sammen med andre. Disse menneskene tok del i en kollektiv individualiseringsprosess. ”I arbeiderbevegelsen, i de religiøse organisasjonene og i de kulturelle og idealistiske folkebevegelsene fikk livet mening ved at hver og en var et lite hjul i den store saken, som i sin tur besto av alle de små bidragene fra grasrota” (Lorentzen 2001:31). På tross av at dette skjedde under merkelappen individualisering lå det altså i bevegelsens natur at løsrivelsen var kollektiv. Dette la begrensninger på individet. De ble gjerne født inn i slike bevegelser, og hadde kun frihet til å handle innenfor den rammen som var gitt dem. (Lorentzen 2004:60).

Neste fase beskrives av Renaut som subjektiv individualisme. Denne fasen knyttes til individualismen slik vi har beskrevet den ovenfor. ”Den enkelte bryter ut av bevegelsen og realiserer det gode liv ut fra sine egne forutsetninger” (Lorentzen 2001:31). Ens verdigrunnlag og ideologiske overbevisning bestemmes ikke av det fellesskapet en tar del i. Det bestemmes heller ikke av de tradisjonelle rollene som folk tidligere tydelig ble født inn i (Lorentzen 2004:61). Å ta del i et fellesskap ble nå et mer bevisst valg enn det tidligere hadde vært (Lorentzen 2001:31). Når individet løsriver seg fra de normene som tidligere er gitt av

fellesskapet, forsvinner også fellesskapets fundament, hevder Renault. Når grunnlaget for fremveksten av individualismen blir borte, finnes det ikke lenger noen normer å frigjøre seg fra, og det er kun individualisme som står igjen (Lorentzen 2004:62).

Overgangen fra kollektiv til subjektiv individualisme må sees i sammenheng med utbredelsen av rasjonelle fellesskap, mener Renault. Rasjonelle fellesskap er de som bevisst deltar i som et virkemiddel for å nå mål. Politiske partier er eksempler på slike rasjonelle fellesskap, fordi folk bevisst går inn i et parti om det tjener deres interesser. Overgangen fra kollektiv til subjektiv individualisme har derfor røtter allerede fra 1700-tallet, da politikken vokste fram som en egen sfære (Lorentzen 2001:31). Også Lorentzen trekker frem 1700-tallet som en slags begynnelse på individualisering. Fra den tiden har folk visst at livene deres ikke er styrt av overnaturlige krefter eller guder, og at kollektiv handling kan bidra til å skape endringer. Dette førte gradvis til at mange begynte å ta flere bevisste og overveide valg for seg selv (Lorentzen 2004:58). Lorentzen fremhever også betydningen av opplysningstidens fremskritt som medvirkende i denne prosessen. Med den kom de store naturvitenskapelige oppdagelsene som gjorde at de deterministiske og religiøse verdensbildene måtte vike plass for nye sannheter. Dette synet påvirket etter hvert folks tankesett. Det ble klart at de selv kunne påvirke og endre samfunnsmessige forhold, for eksempel gjennom revolusjon og opprør (Lorentzen 2004:58). Dermed ble grunnlaget for den kollektive individualismen og videre den subjektive individualismen slik den er beskrevet av Renault.

Motivasjonen for å gå inn i rasjonelle fellesskap handlet ofte om materielle goder. Medlemskap i politiske organisasjoner er et tydelig eksempel på det. Den eldre generasjonen i dag har i større grad opplevd økonomisk utstabilitet og mangel på rettigheter og materielle goder, dermed var de politiske partiene som kjempet deres sak et naturlig valg. Dagens yngre generasjoner har ikke de samme referanserammene, og mange er opptatt av såkalt myke verdier, som demokrati, livskvalitet og fellesskap. Dette har sammenheng med postmaterialismen, ifølge statsviter Ronald Inglehart. Dagens unge har dekket de materielle behovene sine og kan derfor la såkalte sekundære behov gjøre seg gjeldende (Øia 1995:20). Som Inglehart viser ligger dette nært opp til psykolog Abraham Maslows teori om menneskelige behov. Det øverste trinnet i behovspyramiden slik Maslow har utarbeidet den, kalles selvrealisering. Vi mener at det, i lys av individualistisk tenkning, er hensiktsmessig å

se at våre informanternes motivasjon for aktivt medlemskap, eller det motsatte, bunnar i en form for selvrealisering.

4.4.2. Fra individualisme til selvrealisering

De fleste i vårt samfunn opplever at deres grunnleggende behov, som for eksempel for mat og trygghet, blir tilfredsstilt. Dermed oppstår nye og høyere behov. Når de fysiske behovene er tilfredsstilt er det de sosiale behovene som gjør seg gjeldende. Maslow hevder at det er de utilfredsstilte behovene som styrer oppførselen vår, og at dette utgjør fundamentet for teorien om behovspyramiden. Nederst finner vi basale behov, som tilgang til mat og klær. Deretter følger behovene for trygghet og stabilitet, kjærlighet og tilhørighet, aktelse for seg selv og andre, og til slutt selvrealiseringsbehovet. Behovet for selvrealisering oppstår når alle de andre behovene er tilfredsstilt. Det er da trangen til å gjøre akkurat det den enkelte passer best til gjør seg gjeldende. Selvrealisering handler om å virkeliggjøre sitt eget potensial "What humans *can* be, they *must* be" (Maslow 1970:15-22).

Selvrealisering oppfattes av mange som et ord med negative konnotasjoner fordi det forbindes med oppfyllelsen av utelukkende egoistiske mål og egen vinning. Maslow trekker selvrealisering i en mer positiv retning. Han hevder at mennesker som har realisert seg selv ofte engasjerer seg i problemer eller saker som ikke er knyttet til dem selv. Tvert imot har de gjerne en oppgave eller et mål som kan være å jobbe for fellesskapet eller for noen mennesker som trenger det. Selvrealiserte mennesker har ofte et bredere perspektiv på ting enn andre. "They work within a framework of values that are broad and not petty, universal and not local, and in terms of a century rather than the moment" (Maslow 1970:134). Samtidig er selvrealiserte mennesker de som kanskje tydeligst representerer individualismen slik den er beskrevet ovenfor. Maslow hevder nemlig at de ofte har friere vilje og er mindre determinerte enn andre mennesker (Maslow 1970:135). I sammenheng med dette er det også ofte slik at deres etiske og moralske syn skiller seg fra andre menneskers, og dette har sammenheng med det individualistiske elementet. Selvrealiserte menneskers konvensjoner kan være annerledes enn hva andre mennesker opererer med, selvrealiserte er autonome også når det gjelder normer og regler. Derfor kan selvrealiserte mennesker misoppfattes av andre, men de har altså en meget sterk oppfatning av hva som er rett og galt, og handler deretter (Maslow 1970:132). Når selvrealiserte mennesker velger å gå inn i en frivillig organisasjon kan det altså ha sammenheng med sterke etiske oppfatninger, i tillegg til et genuint engasjement for andre. Maslow mener nemlig at selvrealiserte mennesker har sympati og

empati for mennesker generelt, og dermed har et ønske om å gjøre noe positivt for dem (Maslow 1970:138).

Dersom selvrealisering sees på som en del av individualismen, har den en innebygd dobbelthet. At individet handler både i tråd med sine egne referanser og verdier løsrevet fra tradisjonelle normer, og at mennesker som er selvrealiserte bruker disse normene som grunnlag for å jobbe for andre enn seg selv. Selvrealisering i tråd med individualismen gir etisk grunnlag for å jobbe for andre enn en selv. Da er det kanskje ikke riktig å gjøre individualismen synonym med likegyldighet til det som skjer rundt en, men snarere som en bevegelse som kan gi opphav til engasjement i for eksempel organisasjoner.

Dermed kan vi si at det individualistiske elementet som vi finner i vår undersøkelse er et gode. Det å gå inn i en organisasjon kan nemlig være en måte å virkeliggjøre sitt potensial på. Mange av informantene som er med i organisasjoner på SV eller utenfor synes nemlig at organisasjonsarbeid er sosialt, lærerikt, og ikke minst utfordrende. Det er med andre ord tenkelig at mange virkeliggjør seg selv ved å jobbe i frivillige organisasjoner, og at dette ikke bør sees på som en negativ utvikling. Dersom Maslows teori er overførbart på våre informanter betyr jo det at de selvrealiserte studentene er genuint engasjerte i sitt frivillige arbeid, og vil handle i tråd med sin sterke oppfatning av rett og galt. Og som Lorentzen påpeker har organisasjoner av ulike slag en viktig ting til felles. De er opprettet for å fremme en gruppe menneskers interesser eller behov, eller for å jobbe for en bestemt sak (Lorentzen 2001:26). Dermed er det vanskelig å se organisasjonsarbeid i seg selv som annet enn et gode. Selvrealisering bør derfor sees på som en stor fordel ved organisasjonsarbeid, og studenter som virkeliggjør seg selv bør sees på som ressurser for organisasjonen.

4.4.3. Rasjonelle behov

Også Lorentzen trekker frem konsekvensene av individualistisk selvrealisering for frivillige organisasjoner. Når selvrealisering handler om virkeliggjøring av eget potensial innenfor referanserammer som er definert av individet selv, kan det ha konsekvenser for organisasjonene. Tidligere forpliktet folk seg helt og fullt til en organisasjon og dens mål, nå handler det ikke lenger om hva hver enkelt kan bidra med i organisasjonen, snarere tvert i mot. Det er hva organisasjonene kan tilby oss som er relevant (Lorentzen 2004:12). En av informantene som ikke er aktiv uttrykte denne holdningen veldig tydelig:

Jeg vet ikke hvorfor det å engasjere seg på SV er relevant for meg, hvorfor jeg skulle engasjere meg. Hvis jeg hadde hatt følelsen av at dette var relevant for meg, min utvikling eller mine studier, at det er noe som er verdt å bruke tiden min på, hadde jeg nok gjort det. Jeg hadde hvert fall i stor grad vurdert å gjøre det. Men jeg må sitte igjen med noe etterpå.

Renaut påpekte at utviklingen av rasjonelle fellesskap innebar at individer deltok i større bevegelser, eller organisasjoner, for å nå sine kollektive mål. Vi vil hevde at de rasjonelle fellesskapene tar en annen form i dag. Hvilke fellesskap folk velger å engasjere seg i handler om hvilke mål de vil nå, og de er ikke lenger definert av for eksempel hvilken klasse de tilhører. Man kan i stedet spore en utvikling av ad hoc-engasjement. Individer vil realisere seg selv, og velger dermed å gå inn i organisasjoner som tilfredsstiller deres behov der og da. Folk tilhører ikke lenger er hel organisasjon, men ulike saker. Denne utviklingen er tydelig på det politiske feltet. Valgforskere har lenge observert at velgerne har skiftet fokus fra parti til sak. Hvem de stemmer på i valget avhenger i mye større grad av hvilke saker de er opptatt av akkurat da, enn av hvilket parti de tradisjonelt har tilhørt. Dermed blir kampen om velgerne tøffere. Dette kan også sees i organisasjonene. Når potensielle medlemmer velger organisasjon ut fra behovene i øyeblikket, blir det viktig for organisasjonene hva de kan tilby medlemmene.

4.4.4. Rasjonelle svar

Satt på spissen kan vi med denne utviklingen hevde at frivillige organisasjoner inntar rollen som tilbydere og medlemmene rollen som konsumenter. Ifølge Lorentzen blir det altså stadig viktigere hva organisasjonene kan tilby medlemmene, og ikke omvendt. Dette innebærer ikke at organisasjonene som sådan endrer sitt formål, men at retorikken i markedsføringen legger mer vekt på hva individet selv kan få ut av å være med. Å vektlegge hva de kan tilby blir den rasjonelle løsningen å følge for organisasjoner som søker nye medlemmer. Dermed utvikler organisasjonene seg i retning av varer, og føyer seg inn i rekken av fritidstilbud som selges på et marked i stadig hardere konkurranse med andre tilbud, og veien til *konsumerismen* er kort.

Konsumerisme kan defineres som en tilstand der selve konsumet av varer blir identitetsdannende (Lorentzen 2004:164). Hva folk kjøper og hvor de kjøper det sier noe om hvem de er. Konsumerisme kan sies å være en av det postindustrielle samfunnets fremste kjennetegn, i den forstand at det å konsumere har blitt forhøyet til å bli en livsstil, ”der det som konsumeres inngår i en større, kulturell sammenheng som er med på å skape tilhørighet”

(Miles i Lorentzen 2004:166). Dermed kan også konsumerismen være et uttrykk for en form for selvrealisering. Det å være med i en organisasjon er et uttrykk for en identitet, men kanskje enda viktigere er valget av organisasjon. Når valgmulighetene blir flere, kan valget av organisasjon bli en måte å realisere den vi ønsker å være (Lorentzen 2004:166). I tillegg har konsumerismen relevans med tanke på hvordan vi ser på frivillighet og engasjement fordi det påvirker hvordan vi velger å organisere oss. Det er andre ting som er viktigere for oss nå enn tidligere. Overgangen til det moderne samfunn og til pengeøkonomien, har skapt nye idealer og nye verdier. Det er penger, snarere enn tid som definerer oss som individer (Lorentzen 2004:167). Penger tillater oss å kjøpe oss fri, og har gjort overgangen fra egenproduserte til kjøpte goder mulig. Med tid har dette også blitt helt legitimt. Dette har konsekvenser for dugnadsånden, og vår tilbøyelighet til å bruke tid på noe vi i stedet kan kjøpe.

Mens dugnaden er en kollektiv måte å skape produkter på, er konsumhandlingen individuell og privat. Mens kollektiv og egenprodusert selvrealisering er tuftet på felles bruk av *tid*, muliggjør konsumerismen en kjøpt selvrealisering, fristilt fra kravet om tidsytelser (Lorentzen 2004:167).

De fleste av oss har erfaringer med dugnader, og har sikkert også observert at det stadig oftere gis bøter til dem som ikke møter opp. Denne ordningen blir for mange snudd på hodet, slik at pengene de må betale blir en måte å kjøpe seg fri på, og ikke en straff for at de ikke har vært der. Penger er altså med på å frigjøre oss fra forpliktelser til andre og fra kravet om tidsytelser (Lorentzen 2004:167).

Konsumerismen som sådan synes å ha sterkt negative konsekvenser for frivilligheten i dag. Selv om konsumerisme finnes, antakelig også blant studenter er det likevel slik at veldig mange av våre informanter er positive til å bli medlem i organisasjoner, og vi tror det er mest hensiktsmessig å anta at en mer moderat form for konsumerisme gjør seg gjeldende. Det kan ha konsekvenser for organisasjonene på SV i den forstand at potensielle medlemmer mer eller mindre bevisst velger organisasjoner ut fra hvilke de identifiserer, eller ønsker å identifisere seg med. Det er en utfordring for organisasjonene hvis de i større grad sees på som fritidstilbud eller varer, og ikke lenger som fellesskap man trofast tilhører over lengre tid. Konsekvensene av dette for organisasjonene på SV trenger ikke bety annet enn at de må ha et kombinert fokus både på hvilken type organisasjon de er – hvilken identitet de representerer, og hvilke saker de jobber med – som er det som vekker studentenes interesse.

Det er viktig at organisasjonene er klar over at de av mange blir betraktet som fritidstilbud, og at de derfor må være konkurransedyktige på sitt område.

4.5. Oppsummering

I dette kapitlet har vi ønsket å formidle at studentdemokratiet har en viktig funksjon, både i et historisk lys og i dag. Den historiske utviklingen har ledet frem til at mange ser på studentdemokrati og medbestemmelse i sin egen utdanning som viktig og et nødvendig innslag i et demokratisk samfunn. Den formelle medbestemmelseretten studentene har er like reell nå som tidligere selv om mange i dag hevder at studentengasjementet er for lavt.

Gjennom idealtypene har vi vist at studenter, også de som ikke er med i noe, verdsetter studentorganisasjonene. Det er ikke nødvendigvis slik at studenter ikke bryr seg om sine rettigheter, men utfordringene for de frivillige har kanskje endret seg fra hva de var da studentdemokratiet var i sin spede begynnelse. Det å være positiv til studentorganisasjoner er ikke ensbetydende med å delta i en. Det er imidlertid mange som kan tenke seg å bli aktive medlemmer i noe, og slik sett representerer en stor potensiell medlemsmasse.

Som vi så i idealtypene er det vanlig for studenter som er med i noe å vektlegge det sosiale ved organisasjonene. Idealister i tradisjonell forstand er svakt representert. Fritid prioriteres høyt av mange, og mangel på kunnskap og bevissthet sees hos en del studenter. De som allerede er aktive har hovedsakelig hatt personlige grunner for å gå inn i organisasjonen. Det er sjelden et glødende engasjement for de store politiske sakene som gjør at studenter blir aktive, og selv om engasjementet finnes, er det ingen av dem som har uttrykt et ønske om å redde verden. Vi ser samtidig en tendens til mange løse eller uforpliktende medlemskap, og at fritid og valgfrihet tilegnes stor verdi. I tillegg ser vi at det eksisterer en del fordommer mot organisasjonsarbeid blant studentene. Enkelte av informantene i undersøkelsen forteller for eksempel at de ikke skjønner poenget med å organisere seg, og at de ikke har tro på studentorganisasjonenes påvirkningskraft.

På bakgrunn av våre funn tror vi det er mest hensiktsmessig å vurdere situasjonen slik en av våre aktive informanter gjør: "Det spiller ingen rolle om grunnene for engasjementet er egoistiske eller kollektive". Dette utgangspunktet tror vi kan favne mange flere mennesker enn om organisasjonene forutsetter at medlemmene må ha en uttrykt idealistisk grunn for å engasjere seg. Vi tror det er veldig mange potensielle organisasjonsmedlemmer på SV, og det

er hensiktsmessig å se på dem som nettopp dette, og ikke som studenter som av ulike grunner ikke vil bli aktive. Vi tror det er fruktbart å ta utgangspunkt i situasjonen slik vi har tolket den, og ha det som bakgrunn for videre arbeid med engasjement og frivillighet på SV.

5. Organisasjonsstrukturens innvirkning på engasjement

Denne delen av rapporten tar for seg hvilke utfordringer som finnes for studentaktivitet på SV i det vi har valgt å kalle *struktur*. Struktur dreier seg om elementer som ikke er avhengige av person og som altså ikke er basert på personlige preferanser, slik vi så i kapittel fire. Vi skal se på hvordan PR og markedsføring, rekruttering, og forholdet til administrasjonen påvirker organisasjonenes uttrykk og studentenes oppfatning av dem. Vi skal også se på hvordan det tradisjonelle organisasjonssamfunnet blir utfordret av nye organisasjonsformer, og hvordan endringene i organisasjonsformer påvirker studentorganisasjonenes drift.

5.1. Det nye organisasjonssamfunnet: frivillighet og engasjement i endring

Frivillige organisasjoner har en historisk bakgrunn som demokratiskapere, og det bidrar til at de fleste av oss har en oppfatning av at de er viktige. Det frivillige organisasjonssamfunnet står imidlertid i dag overfor utfordringer, nå som det ikke er selvsagt at vi er en del av det. Det har skjedd store endringer fra 1980 og frem til i dag, og vi har gått inn i en ny fase i organisasjonssamfunnets historie. De tradisjonelle formene for frivillig organisering i Norge blir utfordret av nye organisasjonsformer som ofte er forbundet med stor grad av egenorganisering. Konsekvensen er at de frivillige organisasjonene får en mer ”avgrenset rolle både som sosialiserings- og demokratiagenter” (Wollebæk og Selle 2002:228).

Blant de unge i dag sees egne utviklingstrekk. Yngre generasjoner er ikke like tilbøyelige til å forplikte seg til tunge og tidkrevende verv eller oppgaver, slik foregående generasjoner var (Wollebæk og Selle 2002:8). Dette har sammenheng med at mange opplever at de har dårlig tid eller opplever tidspress, noe bekreftes av mange av våre informanter. Dette får konsekvenser for hvordan vi organiserer oss. Forandringen gir først og fremst utslag i at de tradisjonelle frivillige organisasjonene har problemer med å rekruttere og holde på eksisterende medlemmer (Wollebæk og Selle 2002:92).

5.2. De nye organisasjonsformene

Selv om de tradisjonelle organisasjonsformene ikke appellerer i like stor grad som før, betyr ikke det at folk har sluttet å organisere seg eller la seg engasjere. Dagens unge blir stadig kritisert for å være slappe og for å ikke bry seg, men dette bildet kan være misforstått. Holdningsendringen innebærer ikke nødvendigvis likegyldighet, men at folk i mindre grad

enn før vil forplikte seg til en bestemt organisasjon eller sak. Dette har ført til en reduksjon i aktive medlemskap (Lorentzen 2004:132). Tendensen at folk heller vil delta i uforpliktende og uformelle organisasjoner har sammenheng med at ungdomstiden varer stadig lenger, og det tar lengre tid før folk forplikter seg i forhold til familie og jobb. Det er ikke uvanlig å være student til fylte 30 år. Den lange ungdomstiden har gitt individet større frihet, og har gjort oss mindre tilbøyelige til å forplikte oss til organisasjoner og styreverv.

I takt med disse tendensene har det blitt vanligere å gå inn i andre organisasjonsformer. Professor i sosiologi Peter Gundelach har identifisert to nye former for organisering som han betegner som *zappertilknytning* og *den virtuelle organisasjon* (Gundelach i Christensen og Isen 2001:148). Organisasjonsformene har til felles at de baserer seg på løs medlemstilknytning og spesielt gjør seg gjeldende blant unge. Christensen og Isen hevder at fremveksten av nye organisasjonsformer delvis kommer av at nye behov oppstår som et resultat av identitetsdannelse i samfunnet. De to nye organisasjonsformene som Gundelach peker på, har oppstått i en tid ”hvor man løpende påtar seg elementer av nye identiteter” (Christensen og Isen 2001:151). En slik utvikling utelukker ikke nødvendigvis viljen til å arbeide for et godt formål, men påvirker hvordan folk velger å gjøre det.

5.2.1. Zappertilknytning

Zappertilknytning innebærer, ifølge Gundelach, en såkalt *løs tilknytning* til organisasjoner. I stedet for å være aktivt medlem i en bestemt organisasjon, *zapper* man fra aktivitet til aktivitet ettersom det passer en selv, uten at man trenger å forplikte seg til noe. Flere forskere har beskrevet tendensen til løs tilknytning. Mange av endringene i organisasjonsformene i dag kan knyttes til en mer ”instrumentell og kortidsorientert deltakerholdning” (Wollebæk og Selle 2002:227). I motsetning til den lojale medlemskulturen der medlemmene var selve grunnstøtten i organisasjonenes virksomhet, ser vi nå som nevnt at medlemmer er mindre tilbøyelige enn før til å forplikte seg til organisasjonen. Folk foretrekker å engasjere seg i tidsbegrensede prosjekt der de selv kan bestemme over egen tid mens de er med. Å drive selve organisasjonen – slik den mer formelle medlemskapsstrukturen krevde – blir sett på som kjedelig (Gundelach i Christensen og Isen 2001:150). Zappertilknytning utfordrer dermed den tradisjonelle og mer formelle medlemskapsstrukturen.

5.2.2. Den virtuelle organisasjon

Den virtuelle organisasjon representerer de nye virtuelle samfunnene eller nettverkene på internett. Dette er nettverk uten hierarkisk oppdeling eller noen spesiell form for organisering (Gundelach i Christensen og Isen 2001:150), og er således enda mindre forpliktene enn zappertilknytningen. Organiseringen skjer hovedsakelig gjennom elektronisk kommunikasjon (Christensen og Isen 2001:150), i form av e-post, diskusjonsforum, nettbyer og spillforum. I mange tilfeller møtes medlemmene sjelden eller aldri i virkeligheten. Dette er en form for kommunikasjon som nærmest alle unge mennesker i dag er fortrolige med. Facebook er et godt eksempel på den virtuelle organisasjon, der medlemskap går ut på å opprette en brukerprofil, og det finnes ingen andre forpliktelser enn å svare på henvendelser fra venner. Kanskje er det nettopp den lave graden av forpliktelse i sammenheng med det sosiale utbyttet som har bidratt til Facebooks hurtige og stadig økende popularitet.

5.3. Den tradisjonelle organisasjonens utfordringer

Det er viktig å presisere at disse nye organisasjonsformene eksisterer side om side med de tradisjonelle (Christensen og Isen 2001:148). Selv om det har kommet nye måter å organisere seg på, er det fortsatt den tradisjonelle organisasjonsformen som dominerer. Problemet er imidlertid at organisasjoner har vanskelig for å forandre seg, og at de har en tendens til å ta farge av den tiden de ble stiftet i (Christensen og Molin i Christensen og Isen 2001:151). Den sentrale utfordringen for mange av de tradisjonelle organisasjonene i dag ligger i å klare å tilpasse seg til *eksisterende vilkår* og et samfunn i endring (Christensen og Isen 2001:148). Mange tradisjonelle organisasjoner opplever rekrutteringsproblemer, spesielt blant de unge. Det som først og fremst skiller de nye formene fra de tradisjonelle, er deres tiltrekningskraft på potensielle nye medlemmer.

5.4. Studentorganisasjonenes utfordringer

Studentorganisasjonene på SV kan sies å tilhøre kategorien *tradisjonell organisasjon*, og vi mener at utfordringene vi har identifisert over også gjør seg gjeldende i studentorganisasjonene. På SV finnes det i dag mellom 40 og 50 ulike organiserte studentaktiviteter, hvor både det sosiale miljøet og studentenes rettigheter blir ivaretatt. I dybdeintervjuene har vi spurt informantene om de mener studentorganisasjoner er viktige, og svaret på dette er et entydig ja. Bakgrunnen for det er sammensatt. Noen mener studentorganisasjonene er viktige på grunn av det sosiale miljøet de skaper, andre sier de er

viktige fordi de ivaretar studentenes rettigheter. Selv om alle mener organisasjonene er viktige, er det delte meninger om måten de fremstår på er positiv. Dette er basert på våre informanternes inntrykk av organisasjonsmedlemmene og organisasjonene.

5.4.1. Et bevisst valg å ikke bli aktiv i en organisasjon?

Under gruppeintervjuet kom det frem at studenter som er aktive i en organisasjon på SV tror at de som ikke er aktive har gjort et bevisst valg om å la være. Våre idealtyper viser derimot at mange studenter som ikke er aktive i en organisasjon på SV ikke har noe gjennomtenkt forhold til eget engasjement. For mange av de som ikke er aktive verken på SV eller utenfor, var dermed spørsmålet om å gå inn i en studentorganisasjon noe de ikke hadde viet spesielt mye oppmerksomhet tidligere. Dette kan tyde på at de ikke har gjort et bevisst valg om å ikke bli aktiv, men at det er et spørsmål som ikke har vært vurdert fordi de ikke har tenkt på muligheten. Vi mener dette kan sees i sammenheng med de nye organisasjonsformene. Tradisjonelle organisasjoner, som de på SV, forutsetter bindende medlemskap. Det er tenkelig at de som ikke har tatt et bevisst valg heller ikke ønsker å forplikte seg, og derfor velger løsere medlemskap, noe zappertilknytning er et eksempel på.

Dersom organisasjonene på SV baserer sin kontakt med de som ikke er aktive på at de har tatt et bevisst valg om å ikke bli det, kan det skape en konfliktlinje som står i veien for god kommunikasjon mellom de to gruppene. Hvis organisasjonsmedlemmene har denne oppfatningen av de ikke-aktive, kan det ha konsekvenser for hvordan de markedsfører medlemskap i organisasjonene sine.

5.5. PR, markedsføring og synlighet

Markedsføring av studentarrangementer som for eksempel debatter, fester og fagkritisk dag skjer gjennom plakater som blir hengt opp på SV, e-post som sendes ut via for eksempel fagutvalg, informasjon som ligger på de ulike organisasjonenes nettsider, eller informasjon om arrangementene på forelesninger. Vår undersøkelse viser at de fleste av disse markedsføringsmetodene har noe for seg. Mange av informantene leser plakater på oppslagstavler, eller blir interessert i arrangementer via informasjon på forelesninger. En del blir også med på arrangementer fordi de har venner som skal, eller venner som har snakket positivt om et arrangement. De fleste synes å vite at det arrangeres mye på SV, og de mener også at det er mange gode tilbud. Dette tyder på at engasjementet hos informantene våre er til

stede. Det viser seg imidlertid å være klar forskjell på hva informantene vet om arrangementer, og hva de vet om studentorganisasjoner på SV.

5.5.1. Markedsføring av arrangementer

De aktive medlemmene på SV ga tydelig uttrykk for at de ønsker bedre oppmøte på arrangementer, og erkjente at markedsføring er et problem. Dette kommer også frem i mange av dybdeintervjuene med de ikke-aktive. Selv om de vet at det arrangeres mye på SV, er det flere som sier at det er vanskelig å få oversikt over tilbudene. Det er mange arrangører, og mange arrangementer som ligner på hverandre. I tillegg er plakater og flyers den vanligste formen for markedsføring blant mange av organisasjonene. Flere av våre informanter savner oppdatert informasjon på organisasjonenes nettsider, og bedre muligheter for å oppsøke informasjon selv når de har tid til det. Dette er en tendens som kan sees i sammenheng med den nye organisasjonstypen den virtuelle organisasjon, der all kommunikasjon foregår via nettet. Selv om dette er en løs organisering, sier det mye om hvordan dagens unge er vant til å forholde seg til informasjon.

Også blant de aktive er det flere som påpeker at det gis for mye informasjon i form av plakater og e-post, og de tror det gjør at studentene mister oversikten. Noen av de aktive har opplevd at studenter som ikke er medlemmer av en organisasjon har blokkert e-post fra organisasjoner, og fått spørsmål om det er mulig å bli slettet fra e-postlistene fordi det kommer for mye informasjon.

Intervjuene viser samtidig at dette bildet ikke er entydig. Det er flere arrangementer som trekker mange mennesker, og det er noen som utmerker seg. Et av disse er *Frokost med Bernt*. Veldig mange av våre informanter har trukket fram dette arrangementet når de blir spurt om de vet om noe som skjer på SV. De fleste vi har snakket med har også deltatt på dette arrangementet en eller flere ganger. I tillegg til Frokost med Bernt kjenner de fleste av våre informanter til *UI*, og mange benytter seg av det sosiale tilbudet som finnes der. *Fredagspub* er også en gjenganger blant arrangementer våre informanter kjenner til. Både Frokost med Bernt og Fredagspub er arrangementer som skjer jevnlig og til faste tider. At to så forskjellige arrangementer er blant de mest kjente og populære på fakultetet tyder på at studentene ikke kun er interessert i arrangementer av en spesiell type, men isteden at det er viktig for organisasjonene å etablere konsepter som er gjenkjennelige og stabile, uavhengig av om de er sosiale eller faglige. Interessen for denne typen arrangementer gjenspeiler

behovet for løs tilknytning; å gå på Frokost med Bernt innebærer ingen forpliktelser, verken i form av tid eller overbevisning. Populariteten til disse arrangementene, i motsetning til aktivt medlemskap, kan sies å være et tegn på zappermentalitet blant våre informanter.

Det som markedsføres fra organisasjonene er i hovedsak arrangementer. Det er også det de fleste studentene er interessert i å vite noe om. Inntrykket vi har etter intervjuene er at studentene får med seg en del informasjon, men de synes det er vanskelig å holde oversikt fordi det er så mange avsendere og arrangementer som markedsføres. Selv om en del arrangementer er kjent for studentene, er kunnskapsnivået om selve organisasjonene lavt. For å øke studentens forståelse for organisasjonsdriften på SV bør også organisasjonene som står bak arrangementene komme tydeligere frem.

5.5.2. Markedsføring av organisasjonene

De fleste studentene vet svært lite om studentorganisasjoner. Selv om de får med seg at det er mye som arrangeres, vet de lite om hvem som står bak arrangementene. Noen kan nevne navn på enkelte organisasjoner, andre vet ikke noen ting i det hele tatt. Mange av de som ikke vet noe trekker selv fram synlighet som et viktig moment. Organisasjonene kommer ikke tydelig nok frem. Som oftest henger markedsføringen sammen med et arrangement, og det er ikke alltid tydelig hvem som står bak. Dette fører til at mange studenter kun ser arrangementene og ikke organisasjonene.

Noen av de aktive informantene mente det er vanskelig å trekke folk til studentorganisasjoner fordi de fleste ikke vet hva organisasjonene driver med. Dette gjelder spesielt program- og fagutvalgene. Vi mener at hensikten med utvalgene er uttrykt på en vanskelig måte. På nettsidene til SVSU står det for eksempel at oppgavene deres er å "[...] se til at studentenes interesser ivaretas når beslutninger fattes [...]", men lite konkret om hvilke mål de har for organisasjonen, og hvilke muligheter de har for påvirkning (Studentutvalget 2008). Det blir heller ikke markedsført at studentorganisasjonene på SV er en del av et nettverk av studentorganer og at de er viktige fordi de er del av en større helhet. Som tidligere nevnt er studenter representert i en mengde nasjonale råd og styrever, i kraft av det å være studenter. Inntrykket til de aktive studentene på SV stemmer overens med det de ikke-aktive informantene forteller oss: de vet at organisasjonene finnes, men ikke hvilke saker de jobber med. Det kan virke hensiktsmessig for program- og fagutvalgene å gjøre som en av våre

informanter påpekte, nemlig å legge mer vekt på hvilke budskap de vil ut med og hvordan de formulerer det, snarere enn mengden med informasjon.

Som nevnt var det flere av de aktive som hadde en oppfatning av at de som ikke er aktive, hadde bevisst valgt dette. Mange av de som ikke er aktive sa derimot at det bare ikke hadde falt seg slik. Dersom organisasjonene bygger markedsføringen på en oppfatning om at de studentene som ikke møter opp har tatt et bevisst valg om å la være, vil det bli vanskeligere å nå frem med informasjon til nettopp disse. Våre undersøkelser tyder på at studentorganisasjonene bør gjøre sin markedsføring med utgangspunkt i at studenter er positive til, men lite opplyste om, studentorganisasjoner. Det kan også komme tydeligere frem at det finnes en helhet i organisasjonstilbudet, og at arrangementene lages av forskjellige organisasjoner. Når studenter som ikke er aktive møter informasjon om enkeltarrangementer uten å kjenne til helheten og strukturen i organisasjonstilbudet ved fakultetet, kan de vanskelig fatte interesse for annet enn arrangementene. Strukturen på universitetet er vesentlig forskjellig fra den studentene er vant til fra tidligere skolegang, og for nye studenter kan det være vanskelig å sette seg inn i og forstå den. Det er ikke alltid lett å vite hvilken organisasjon man tilhører og hvor man skal henvende seg. At studenter har mulighet til å påvirke det faglige innholdet i sitt studieprogram er heller ikke selvsagt for alle. Vi tror at bedre markedsføring vil gjøre flere studenter oppmerksomme på studentorganisasjonenes formål, men det kan være en utfordring å synliggjøre resultatene av arbeidet de gjør.

5.5.3. Synligheten av organisasjonenes arbeid

Organisasjonene jobber på ulike nivåer, og spesielt for program- og fagutvalgene er det viktig å ha kontakt med administrasjonen på fakultetet. Dersom et utvalg ønsker å endre på noe, forutsetter dette i de fleste tilfeller at administrasjonen involveres, og i siste instans er det herfra endringene må gjennomføres.

De aktive opplever imidlertid en treghet i systemet når det gjelder å få til endringer. Det tar lang tid fra et forslag utredes til effektene sees i praksis. Eksempler på dette er omlegging av metodeundervisningen på masternivå på Statsvitenskap, eller endring av praksis for seminaroppgaver på bachelornivå. Dette er saker som er endret etter initiativ fra fagutvalg, men som det har tatt tid å gjennomføre. Dette gjør det tydelig at studentene faktisk har mulighet til å påvirke sin egen studiehverdag, slik de aktive studentene opplever at de har. De

studentene som ikke er aktive, eller som er aktive utenfor SV, er imidlertid skeptiske til at organisasjonene på SV har påvirkningskraft. Det er mulig at det er denne tregheten som gjør det vanskelig for organisasjonene å formidle sin medbestemmelsesrett. Resultatene av det som jobbes med i program- og fagutvalgene sees ikke umiddelbart, og når ringvirkningene av arbeidet ikke er synlig, ser studentene kanskje ikke heller nytten av å være medlem av organisasjonen. Få vil bruke tid på å jobbe i en organisasjon som tilsynelatende ikke har særlig gjennomslagskraft eller synlige resultater å vise til.

Selv om studenter på SV mener at studentorganisasjonene er viktige, og at de fyller en viktig funksjon, er ikke dette noe som nødvendigvis når fram til organisasjonene. Flere organisasjonsmedlemmer mener de i liten grad får anerkjennelse for det de gjør for studentene, og at den responsen som kommer er nye klager, ofte på at ting ikke skjer fort nok. I gruppeintervjuet kommer det frem at et organisasjonsmedlem mener studentene liker å ha noen å klage til, men at de ikke vil gjøre noe med det selv:

Jeg tror det er veldig lett å ha noen å klage til når ikke ting går helt som det skal. Og jeg synes det er litt irriterende når vi bruker en del tid, og det er klart, ja det er frivillig, men det er noe med at det er veldig viktig at man har folk som gidder å stille opp og gjøre ting. Og med en gang det er ett eller annet som skjærer seg litt så er det liksom bare å finne en eller annen som er med i programutvalget og spørre hvorfor er det sånn og sånn og hvorfor har dere ikke gjort noe med det. Også kan man spørre – ja, men hvis du brenner så for dette, så bli med da? Nei, nei, det har de ikke så lyst til.

I tillegg føler flere av de aktive studentene som arrangerer både sosiale og faglige arrangementer at det er til ingen nytte, fordi det kun er et fåtall som møter opp.

Mye av arbeidet som nedlegges i organisasjonene blir altså usynlig, både på grunn av treghet i systemet og på grunn av at organisasjonene ikke formidler hvilke endringer de står bak, på en tydelig nok måte. Vi tror at mer kunnskap om de forskjellige nivåene på SV kan være fordelaktig for å fange studentenes interesse. Samtidig må vi ta i betraktning Lorentzens påstand om at engasjement må læres, denne prosessen begynner med aktiv deltakelse. Et mer helhetlig bilde av organisasjonene og det de står for, kan være et ledd i denne prosessen. Dersom studentene blir kjent med formålet med studentorganisasjoner, tror vi tilbøyeligheten til å bli med vil øke. Engasjementet kan komme som en følge av dette.

5.6. Kontinuitet og personavhengighet

5.6.1. Hvem er studentene?

Studenttilværelsen er en forbigående tilværelse. De fleste studerer i mellom tre og fem år, og studenter har ulike prioriteringer gjennom studietiden. Dette påvirker også studentorganisasjonene fordi studentene er på universitetet i relativt korte perioder. På grunn av dette blir utskiftningen i studentorganisasjonene hyppig.

De aktive medlemmene som har tillitsverv over tid blir godt kjent med systemet, hva og hvordan ting skal gjennomføres, og hvilke mennesker de må kontakte for å få ting gjort. Ifølge våre informanter er organisasjonene på SV i dag personavhengige, og det eksisterer det sjelden gode rutiner for kompetanseoverføring. Kunnskap og erfaring går tapt når aktive slutter i organisasjonen.

5.6.2. Hvordan oppfattes de aktive studentene?

En holdning som kommer frem i undersøkelsen er at en del av de aktive medlemmene kan virke veldig ambisiøse, eller at de virker veldig sosiale, men ikke spesielt inkluderende. Dette høyner terskelen for å vise interesse og melde seg inn for de utenforstående studentene. Det er ulike oppfatninger blant informantene om dette er utelukkende negativt. Det trekkes frem som positivt at det skapes en egen klikk innad i organisasjonen, og at dette er med på å styrke samholdet og arbeidsmiljøet der. Andre mener at medlemmene sosialiseres inn i en organisasjon, og at nye må tilpasse seg de som er i den. Kristen Ulstein hevder at det i organisasjoner "[...] forgår det en mer eller mindre styrt sosialisering av medlemmene". At medlemmene i en organisasjon er svært homogene kan virke skremmende på utenforstående, og gjøre rekrutteringen vanskelig (1998:209-210). Dette så vi hos *fritidselskeren*. Ulstein mener også at den sterke indre sosialiseringen kan føre til passivisering av nye medlemmer, da de ikke føler at de passer inn og prøver derfor ikke å gjøre så mye ut av seg (1998:210). En informant mener dette i utgangspunktet ikke er negativt, fordi studenter kan velge om de vil være med i organisasjonslivet, og at dersom de velger å være med må de også forvente å tilpasse seg kulturen og normene i organisasjonen. På motsatt side er det likevel organisasjonene som taper på å ikke tilpasse seg nye interesserte, fordi mange mister interessen dersom de ikke føler at de hører hjemme.

5.7. Rekruttering av nye medlemmer

En av årsakene til at organisasjonene ikke får fanget opp flere studenter kan ligge i hvordan de rekrutterer medlemmene sine. Hovedrekrutteringsperioden for studentorganisasjoner er ved semesterstart i august. Det er viktig å huske på at ikke alle organisasjonene på SV mangler medlemmer, og at ikke alle organisasjonene har behov for like mange medlemmer. Derfor er det ikke å forvente at alle driver med aktiv rekruttering. Vårt inntrykk er imidlertid at nye medlemmer ofte blir rekruttert gjennom nettverk, og at det generelt foregår lite aktiv verving. Mange av organisasjonene markedsfører hovedsakelig arrangementer, men sjelden at de ønsker flere medlemmer. Dette er med på å skape de personavhengige strukturene som sees i flere organisasjoner på SV i dag, og er en problematikk som gir utslag på flere områder.

5.7.1. Rekrutteringsstrategi?

Hva de ulike organisasjonene gjør for å rekruttere nye medlemmer kommer ikke tydelig frem i undersøkelsen, og vi tolker det som at det ikke finnes noen formalisert strategi.

Undersøkelsen vi har gjennomført viser at organisasjonene kan virke utilgjengelige og lite inkluderende på utenforstående. Blant de som ikke er aktive i en organisasjon er det en utbredt holdning at det ikke er så lett å komme inn i organisasjonsmiljøet. Om en person vil være aktiv i en organisasjon må de selv oppsøke den. Flere av de aktive informantene hadde oppsøkt organisasjonen på egenhånd etter å ha gått på et allmøte, eller ønsket å bli aktive da de begynte å studere. Disse studentene har likhetstrekk med idealtypen *idealisten*, som i utgangspunktet har et engasjement for omgivelsene og ønsker å bidra.

Som nevnt har mange av våre informanter problemer med å orientere seg i organisasjonsfloraen på SV, og ofte handler det ikke om å ville eller ikke ville bli aktiv, men rett og slett å klare å se hvilke muligheter som finnes. Mange studenter mister interessen når de skal finne frem til aktuelle organisasjoner, fordi tilbudene blir for mange og det er vanskelig å orientere seg. Vi kan se dette i sammenheng med idealtypen *nullåtterten*, som godt kan tenke seg å bli med på noe dersom muligheten byr seg, men som ikke legger ned noen stor egeninnsats for å bli aktiv. Det har blitt sagt både i gruppeintervjuet og i dybdeintervjuene at mange føler seg tryggere når de oppsøker organisasjoner sammen med flere, og at personlig kontakt med et medlem gjør det lettere å komme inn i organisasjonen. Ulstein hevder at for å få tak i nye medlemmer til en organisasjon holder det ikke å sende ut

brosjyrer og e-post og regne med at folk kommer. Organisasjonene må også kommunisere personlig med de potensielle medlemmene (Ulstein 1998:208). En aktiv informant på SV sier at dette er en strategi som fungerer. Personlig kontakt gir organisasjonen et ansikt utad, noe som gjør at terskelen for å bli med senkes.

Semesterstart er en viktig inngangsport til studentorganisasjoner fordi mange blir rekruttert til studentorganisasjoner gjennom fadderuken. Fadderne er med på å skape de nye studentenes inntrykk av universitetet, og en fadder som snakker entusiastisk om sin organisasjon har et stort rekrutteringspotensial. Fadderne representerer en personlig kontakt for de nye studentene i organisasjonen, som kan gjøre at flere fra samme gruppe viser interesse for studentorganisasjoner. Å rekruttere nye på denne måten fører ofte til at organisasjonen får flere nye medlemmer på en gang, fordi det skapes en sterk gruppentralitet i faddergruppene. Dersom én bestemmer seg for å bli med, gjør ofte flere andre også det. Personlig rekruttering som vekker et engasjement er en strategi som kan trekke med, og vekke interessen hos *nullåtter*.

I resten av året avhenger rekruttering til organisasjonene mye av personlig initiativ fra de aktive, og det initiativet skjer som oftest i form av plakater og flyers. Potensielle medlemmer blir oppfordret til å bli med, men må ta kontakt med organisasjonen selv. Dette har ikke like mye for seg som personlig rekruttering. Mange av de aktive informantene som ikke oppsøkte organisasjonen sin på egenhånd, ble rekruttert via venner eller bekjente, og dette er også tilfellet for mange av dem som er aktive i organisasjoner utenfor SV. Vårt inntrykk er at hovedrekrutteringen foregår internt i organisasjonsmiljøet eller via bekjentskap. En av de aktive mente at rekruttering ofte foregår på denne måten fordi ved å spørre noen de kjenner får med folk de vet vil gjøre en innsats. At det rekrutteres til mange organisasjoner internt i organisasjonsmiljøet er imidlertid ikke en tendens som er enestående for SV. Informasjonen fra dybdeintervjuene med studenter som er aktive i organisasjoner utenfor SV viser de samme tendensene. Dersom organisasjonene ikke henvender seg aktivt til studenter utenfor organisasjonene og markedsfører behov for nye medlemmer, tror vi derfor rekrutteringen til en viss grad vil stagnere.

5.8. Videreføring av kompetanse

En konsekvens av at rekrutteringen skjer gjennom bekjentskap, er at kontinuiteten i studentorganisasjonene blir dårlig, hevder våre informanter. Mye tyder på at mangelen på opplæring og kontinuitet er en svakhet i organisasjonene på SV. Mange rekrutterer fra vennegjengen på studiet, og de begynner og blir ferdige samtidig. Medlemmene som overtar får dermed ikke nytte av de tidligere medlemmenes erfaring. De må selv finne ut hva som skal gjøres, hvordan de skal gjøre det og hvem som må snakkes med for å få det gjort. Dette tar tid, og hemmer organisasjonenes effektivitet. Også de aktive informantene bemerker at de mister mye human kapital hver gang det er store utskiftninger i organisasjonen. Medlemmer av en organisasjon opparbeider seg erfaringer og kunnskap som ikke nødvendigvis er lett å sette ord på, såkalt *taus kunnskap*. Utfordringen for mange organisasjoner er å klare å formidle denne kunnskapen til de som kommer etter, slik at den ikke går tapt (Jacobsen og Thorsvik 2007:326-327). En informant mener at det er administrasjonen ved faget eller programmet som må smøre maskineriet og danne et rammeverk for å sikre kontinuiteten i studentorganisasjonene.

Også de som tidligere har vært med i en organisasjon på SV trakk frem problematikken rundt kompetanseoverføring når noen slutter. En tidligere frivillig på SV fortalte at hans organisasjon fungerte bra fordi de planla fremover i tid, og at det var de erfarne medlemmene som hadde de største ansvarsområdene. I tillegg var de flinke til å gi opplæring til de som skulle bli ledere, slik at kompetansen ble videreført. Også denne informanten peker på at systematisering av lederutdanningen og kursvirksomheten kunne blitt bedre, slik at kompetansen vil bli bedre ivaretatt. Formalisering av kompetanseoverføring og krav til kursing har også blitt trukket frem av andre informanter som tiltak for å gjøre videreføring av taus kunnskap lettere. Dersom det fantes en fast strategi for dette, ville organisasjonene slippe å starte på bar bakke hver gang det er utskiftninger.

5.8.1. Vanskelig å fylle styreverv

Flere informanter har fortalt at det kan være vanskelig å fylle styreverv i organisasjonene. Prioritering av fritid kan være en medvirkende årsak til dette, da studentene i større grad bruker tid på seg og sitt, noe som også er sosialt akseptert. Vanskeligheten med å fylle styreverv kan også bero på manglende status knyttet til dem, og at organisasjonene ikke makter å gjøre vervene meningsfulle, motiverende og lærerike for deltagerne (Heitmann og

Selle 1999:70). Problemene med å fylle styreverv må også sees i sammenheng med fremveksten av nye og uforpliktende organisasjonsformer. Flere og flere foretrekker en løsere tilknytning der de selv bestemmer graden av eget engasjement og lett kan slutte dersom de ønsker det.

I flere organisasjoner på SV i dag er det problematisk å få fylt opp styrevervene dersom det kreves at medlemmene skal sette av mye tid og sette seg inn i mye informasjon om pågående saker. De som deltok på gruppeintervjuet sa at det ikke er lett å fylle alle vervene, men de som var tilstede hadde få betenkeligheter med å prioritere organisasjonsarbeid. Inntrykket etter dybdeintervjuene er at de fleste av de som ikke er aktive i organisasjoner på eller utenfor SV ser på organisasjonsarbeid som tidkrevende og til dels vanskelig. Dette synspunktet sees også hos en del av informantene som er aktive i en organisasjon, samtidig som de aktive trekker frem at det handler om å ville prioritere organisasjonsarbeid. Realiteten er altså at organisasjonsarbeid kan være tidkrevende, og at dette ikke nødvendigvis passer for alle.

5.8.2. Krav til organisasjoner og verv

Flere av de aktive og tidligere aktive mener at det ikke stilles nok krav til hva en organisasjon skal få til. Dette er problematisk fordi det er det en organisasjon får gjennomført som skaper inntrykket av den. Dersom det ikke stilles krav, og det som organisasjonen får utrettet ikke kommuniseres ut, vil det heller ikke knyttes status til det å delta i organisasjonsarbeid blant de studentene som ikke er aktive. Dette kan føre til ulike konsekvenser.

Rekrutteringspotensialet kan synke dersom styrevervene ikke virker attraktive. I tillegg kan det ha innvirkning på effektiviteten i organisasjonen.

Medlemmer som ønsker å prioritere organisasjonsarbeid tar på seg arbeidsoppgaver, mens medlemmer som er valgt inn fordi det trengtes å fylle opp vervene gjør nettopp det – fyller en plass. Det ujevne motivasjonsnivået hos medlemmene kan ha konsekvenser for hva organisasjonen får gjort. Hvis ikke styremedlemmene i en organisasjon fordeler oppgavene likt vil de ikke få gjort så mye de har mulighet til hvis de fordeler likt. Kravene til styreverv vil senkes permanent hvis ansvaret for oppgaver ikke fordeles likt. Tove Heggen Larsen påpeker at organisasjoner som er basert på frivillig innsats er sårbare. Det kan oppstå uoverensstemmelser om mål og veivalg fordi det som passer bra for noen ikke passer så bra for andre (Heggen Larsen 1997:40-41). Organisasjonene står mellom to alternativer. Det ene

er å være få men effektive medlemmer som gjør alt, men som dermed ikke åpner for interesserte som ikke vil gjøre like mye. Det andre er å fylle styrevervene, men ikke kunne stille for store krav til de som har dem, fordi medlemmene ikke har sagt seg villig til å bruke mye tid på organisasjonsarbeidet. Dersom en organisasjon prioriterer å fylle styrevervene uten at det nødvendigvis er dedikerte mennesker som velges inn, er det ingen garanti for at lederen til en hver tid vil fungere optimalt. En tidligere aktiv sa at det ikke finnes noen styringsmekanisme for å luke ut de medlemmene som ikke bidrar:

Det tror jeg er viktig for enhver organisasjon, det å se hvem som har luftige tanker og hvem som har utbytte av å være med, utvikle seg og få ansvar. Det er et problem man sliter med, det at man tar inn folk, gir de posisjoner og ansvar, og så er det egentlig mer et luftslott. De klarer ikke å prioritere nok tid til det. Grunnen til dette er at man har ikke noen god silingsmekanisme for å luke ut de som ikke klarer å bidra. Men nå bruker jeg den negative måten å si det på, den positive er at vi ikke har gode nok metoder til å dyrke fram de som har noe å bidra med. Og alle har noe å bidra med sånn i utgangspunktet, men de må få ansvar på lavt nivå og bli vist at hvis du skal bidra så må du bruke ressurser hvis du skal klare det.

Dersom organisasjonene ikke har et effektivt og målbevisst styre, blir det også litt tilfeldig hvilke resultater de kan vise til. Hva som kommuniseres ut fra en organisasjon er hovedsakelig det som skaper inntrykket av den. Organisasjonenes rykte og verv blir ikke meningsfylte, motiverende og lærerike hvis det blir gitt inntrykk av at det ikke blir gjort mye (Heitmann og Selle 1999:70). Dette vil gjøre organisasjonene mindre attraktive, og det er mindre sjanse for at studenter som har likhetstrekk med *den sosiale* eller *nullåtterten* kommer til å engasjere seg. Disse idealtypene må engasjeres, og dersom organisasjonene ikke er effektive, er sjansen stor for at de ikke klarer å engasjere andre enn de som har likhetstrekk med idealtypen *idealist*.

5.8.3. Kontakt med administrasjon

Personavhengigheten i organisasjonene skaper også problemer for forholdet til administrasjonen. Mange av de frivillige opplever at det tar tid å etablere kontakt og skape tillit i de høyere organene ved fakultetet. De sier at de blir akseptert av administrasjonen når de har vært med i organisasjonen en stund, men nestemann som overtar et verv må gjennom den samme prosessen. Å gå igjennom en slik prosess kan være tidkrevende og lite motiverende, og kan gi en uheldig samarbeidssituasjon med de ansatte. I gruppeintervjuet ble det hevdet at det er vanskelig for administrasjonen å ta alle studentorganisasjonene seriøst fordi de stadig må forholde seg til nye mennesker. På grunn av dette får informantene

inntrykk av at administrasjonen ser på mye av organisasjonsaktiviteten som en belastning, og dermed ikke ser de aspektene som er viktig med studentorganisasjonene.

Vårt inntrykk er at mangelen på rammeverk for kompetanseoverføring gir organisasjonene problemer, og dette rammeverket finnes ikke fordi organisasjonene i liten grad skaper det selv. Flere av informantene, og spesielt de tidligere aktive, mener at det er administrasjonen som bør stå for rammeverket rundt kompetanseoverføring og organisasjonsdrift.

Informantene mener administrasjonen bør ha et mer formalisert ansvar for å sikre kompetanseoverføring i organisasjonene. De tror dette vil minske personavhengigheten og gi en bedre kontinuitet i organisasjonene.

Det blir av de samme informantene trukket frem at det er viktig at administrasjonen viser interesse for det som skjer i organisasjonene. En aktiv informant mente at det å bli sett og satt pris på av overordnede er en viktig motivasjon:

Gi folk følelsen av at de hører til her (på SV red.), og de blir engasjerte. Og det nytter ikke å si flott, de må vise at de gjør det. Tell det folk gjør, og de skjønner at du følger med. Instituttet her, de visste at fagutvalget hadde fått endra seminarundervisninga. Og det er klart at i det de sier det, så viser de de nye studentene at her, så teller fagutvalget, de gjør en viktig jobb. Bryr de seg, blir folk engasjert.

Flere av informantene mener altså at organisasjonene vil fungere bedre dersom de blir fulgt opp kontinuerlig av administrasjonen, og det er en viktig motivasjon for aktive og potensielle aktive å bli sett av både medstudenter og de høyere organene ved fakultetet.

5.9. Oppsummering

I rapporten har vi hovedsakelig sett på studentenes egne grunner for å ikke engasjere seg, men mange av disse grunnene har vært knyttet til strukturen i studentorganisasjonene. Hvordan studentene velger å prioritere tiden sin og hvilke holdninger de har til organisasjoner på SV, er noe de selv bestemmer. Dersom endringer skal bli gjort for å skape interesse for medlemskap, må disse gjøres i strukturen, med det formål å skape større bevissthet rundt studentorganisasjoner. Dette vil forhåpentlig bidra til flere medlemskap og utvikling av engasjement rundt studentrelaterte saker. I denne delen har vi sett at det er svakheter i strukturen innad i organisasjonene, samt i kommunikasjonen utover til studenter og oppover mot administrasjonen. Alle disse delene henger tett sammen; hvordan organisasjonene fremstår og fungerer har konsekvenser for rekrutteringen av nye medlemmer, som igjen har konsekvenser for kontinuiteten i organisasjonene. Graden av

involvering og interesse fra den administrative ledelsen kan ha mye å si for hvor godt organisasjonen fungerer, og for kontinuiteten i arbeidet. Som vi har sett hos idealtypen *nullåtterer*, er engasjementet til stede, men engasjementet må tennes. Noe av det kan tennes gjennom endringer i strukturen, som igjen kan bidra til at *fritidselskeren* vil prioritere studentorganisasjoner i større grad.

6. Andre funn

Underveis i prosjektet kom det fram en del interessante holdninger til kompensasjon for arbeid i studentorganisasjoner og til Studentparlamentet. Selv om disse temaene ikke ble prioritert så syntes vi likevel at det var viktige funn å inkludere i rapporten. Det følgende er derfor en kort redegjørelse av funnene knyttet til kompensasjon og til Studentparlamentet.

6.1. Holdninger til kompensasjon for arbeid i studentorganisasjoner

I spørreundersøkelsen og intervjuene våre har vi spurt om hvilke holdninger studentene har til kompensasjon for frivillig arbeid. Med kompensasjon mener vi belønning i form av studiepoeng eller lønn. Holdningene vi har funnet blant studentene spenner seg fra sterk motstand mot alle former for kompensasjon, til de som er positive til både lønn og studiepoeng. Resultatene vi presenterer er basert både på den kvantitative og den kvalitative delen av undersøkelsen vår.

6.1.1. Ikke aktive

Blant studenter som ikke er aktive i noen organisasjoner ser vi en tendens til at kompensasjon for frivillig arbeid er noe de fleste er positive til. Mange av de ikke-aktive hevder at kompensasjon i form av lønn kunne fått dem til å bli aktive i en studentorganisasjon på SV fordi de da hadde sluppet å ha en annen jobb ved siden av studiene. En informant fremhever at dette hadde vært en ideell løsning for henne, fordi organisasjonsarbeidet "[...]blir på en måte som jobb ved siden av, men også for det du brenner for". Kompensasjon i form av studiepoeng var de fleste mindre positive til. Hvis kompensasjon skulle aktuelt vært mente informantene at organisasjonsarbeidet måtte være relevant for studiet. Det er også mange som mener at kompensasjon er negativt for frivillig arbeid. Hvis medlemmene får kompensasjon for arbeidet, blir det ikke lenger frivillig arbeid, hevder de. Til tross for at mange stilte seg positive til kompensasjon, sier de fleste at dette ikke ville vært hovedmotivasjonen for å bli aktiv i studentorganisasjoner.

6.1.2. Aktive utenfor SV

Blant studentene som er aktive utenfor SV går det tydelig frem at lønn hadde gjort at de ville vurdert studentorganisasjoner på SV, ettersom de da hadde sluppet å bruke tid på jobb ved siden av. Det går også fram at det medlemskapet ville kommet i tillegg til, ikke istedenfor, de

organisasjonene de allerede var aktive i. Likevel mener også disse informantene at kompensasjon for frivillig arbeid er ugunstig.

6.1.3. Tidligere aktive på SV

Kompensasjon i form av lønn eller studiepoeng er noe alle de tidligere aktive på SV stiller seg kritiske til. De mener at kompensasjon ikke skaper genuint engasjement fordi "[...]sak og overbevisning må uansett ligge til grunn". Dersom studiepoeng skulle være en form for kompensasjon, måtte det i tilfelle blitt godt organisert av universitetet, gjennom opprettelse av egne emner.

6.1.4. Aktive på SV

Blant studenter som er aktive i organisasjoner på SV er den generelle holdningen at studiepoeng ville vært vanskelig som kompensasjon. Det ville vært vanskelig å bedømme hvem som skulle fått studiepoeng, og for hva slags arbeid. I tillegg ville det vært vanskelig å organisere, ettersom studentene måtte blitt fulgt opp for å kontrollere at arbeidet ble gjort. De mener også at organisasjonene vil tiltrekke seg feil mennesker hvis de belønner arbeid med studiepoeng. De frykter for eksempel CV-ryttere og gratispassasjerer. Enkelte mente det var noe positivt med enkelte former for kompensasjon, samtidig som de påpekte mange vanskeligheter med det. De mente at det burde være noe kompensasjon fordi deres erfaring er at organisasjonsarbeid tar veldig mye tid. De fleste mente at en god attest fra fakultetet eller instituttet var den beste formen for kompensasjon.

6.1.5. Oppsummering

De som ikke er aktive i noen organisasjon stilte seg stort sett positive til kompensasjon for organisasjonsarbeid, mens de tidligere aktive på SV, de nåværende aktive på SV og de aktive utenfor SV var skeptiske. Både de som ville vurdert organisasjonsarbeid dersom det var lønnet og de som er i mot kompensasjon, er skeptisk til hva innføring av en slik ordning vil ha å si for dugnadsånden. De fleste mener at kompensasjon er ugunstig, fordi det ødelegger prinsippet om ubetalt frivillig arbeid. De som ikke er aktive i organisasjoner på SV sier at kompensasjonen uansett ikke ville vært hovedmotivasjonen for å bli aktiv.

6.2. Funn knyttet til Studentparlamentet

Vi har ikke lagt stor vekt på Studentparlamentet i undersøkelsene våre, ettersom vi har avgrenset oss til SV. Underveis i prosjektet dukket det likevel opp en del holdninger om Studentparlamentet som vi vil redegjøre for, fordi de gir et bilde av studentenes oppfatning av studentpolitikken generelt ved universitetet.

Når vi har spurt om informantenes kjennskap til Studentparlamentet, er det svært mange som har svart at de ikke vet hva som er deres oppgaver. De fleste vet at parlamentet eksisterer, men ikke hvem som er representert der, hva som gjøres eller hvilken påvirkningskraft som finnes. Mange har følelsen av at Studentparlamentet kun lever den uka i året det er valg. Informantene vet at under valget står de ulike fraksjonene på stands rundt omkring på universitetet, men mange mener det er kaotisk og prøver å unngå dem. Når valget er over blir det stille, og studentpolitikkerne er så å si usynlig frem til neste valg. Gjennom året sees ikke parlamentet, fraksjonene, sakene de jobber med eller sakene de har fått gjennomslag for.

Noen av de som har en oppfatning om Studentparlamentet, har inntrykk av at studentpolitikkerne ikke gjør noe, at de ikke har påvirkningskraft eller legitimitet. Et par informanter har bemerket at det virker som om det er mye krangling i Studentparlamentet, at ”Studentparlamentet er enda et forum hvor partiene kan krangle”. De har også inntrykk av at de driver med ”tullesaker”, og ikke ser de store linjene. En informant hadde inntrykk av at de var et ”supperåd”, som ikke nødvendigvis fungerte som en interesseorganisasjon for studentene. En annen informant uttrykte dette om studentpolitikken:

Jeg får inntrykk av at det kan bli veldig ensporet på en sak, og at man ikke klarer å se totalbildet. Bak mitt valg om å ikke å bli med i studentpolitikken på Blindern ligger en oppfatning om at partier som har velgermassen sin blant unge velgere radikaliserer for mye til høyre eller venstre, slik at ansvarligheten ofte kan bli skadelidende. Det å tenke helhetlig og langsiktig blir ofret for gode slagord og kortsiktig oppslutning.

Samtidig er det flere informanter som sier at selv om de ikke vet helt hva Studentparlamentet gjør, vet de at de skal jobbe for studentenes rettigheter og velferd. Mange sier derfor at det er prinsipielt viktig at de finnes, og at det er bra at noen vil gjøre den jobben: ”Hvis de blir borte, skjer det i hvert fall ikke noe”. Det er generell mangel på kunnskap om Studentparlamentet. Mange ønsker at de kunne være synlige oftere enn kun én uke i løpet av året. Informantene savner informasjon om hva Studentparlamentet kan gjøre og hvilke saker

de jobber med, hvem de ulike fraksjonene er og hva de står for, hvordan man kan stå på liste og hva man får ut av å være med i Studentparlamentet.

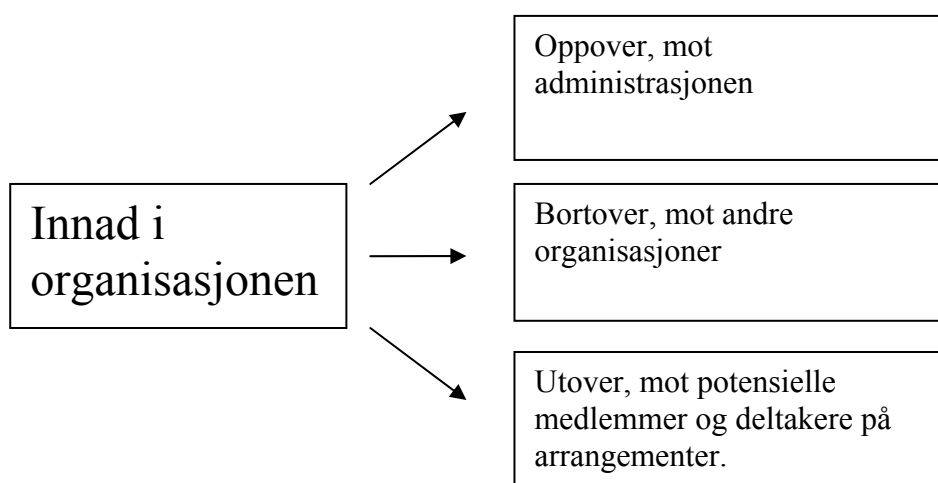
Oppslutningen ved valget kom heller ikke i år over ti prosent. Dette gir Studentparlamentet et rykte for å ikke ha legitimitet. Som nevnt har Studentparlamentet formelt den samme påvirkningskraften og makten i dag som de alltid har hatt, og det er ikke tvil om at Studentparlamentet ideelt sett er det organet som besitter de beste midlene for å fremme studentens rettigheter. Studentparlamentet er ikke flinke nok til å synliggjøre sin posisjon, og dette bidrar til at studentene mener parlamentet har lite for seg. Studentparlamentet står overfor samme problematikk som finnes i en del av organisasjonene på SV, hvis de ikke klarer å gjøre seg selv interessante blir folk heller ikke interessert.

Et prosjekt fra Tyskland med å gi 16-åringene stemmerett i lokalvalg viser at informasjonsarbeid og kunnskap om institusjonene har sterk positiv innvirkning på valgoppslutningen (Ungdomsstyrelsen 2002). Vektlegging av synlighet og formidling av eget arbeid bør ligge til grunn i Studentparlamentets arbeid i årene fremover. Bedre synlighet vil gi studentene mer kunnskap, og dette vil være med på å styrke Studentparlamentets legitimitet som det høyeste studentpolitiske organet ved Universitetet i Oslo.

7. Forslag til tiltak

Vi har sett at en del av studentorganisasjonene på SV har utfordringer både med tanke på struktur og organisering innad i organisasjonen, og på hvordan de henvender seg til studentene. Vi vil her komme med forslag til hvordan vi tror organisasjonene kan bli bedre på disse tingene. Denne delen er med hensikt praktisk rettet, og det er lagt vekt på gjennomførbare tiltak. Vi vil vise at det er mulig å bruke funn fra undersøkelsen for å forbedre organisasjonene og strukturen på ulike nivå. Delen er bevisst holdt atskilt fra tidligere introduserte teoretiske bidrag og idealtyper, fordi vi ønsker at det skal være et funksjonelt bidrag for oppdragsgiver. Alle forslagene vi fremmer, bygger på vår egen empiri.

En utfordring ved å få flere av studentene som ikke er aktive til å bli det, ligger hos studentene selv. Det er den enkelte student som må ta skrittet ut, og bli aktiv. Undersøkelsene viser likevel at studenter generelt er veldig positive til studentorganisasjoner, og at mange heller ikke er fremmede for tanken om å bli med i en. Dette gir et veldig godt utgangspunkt for studentorganisasjoner som vil øke sine medlemstall. Vi tror likevel at organisasjonene må gjøre seg selv mer attraktive. Det er i strukturen organisasjonene har mulighet til å gjøre endringer, og med dette bidra til at flere studenter velger å bli aktive i studentorganisasjoner.

Vi vil presentere endringsforslag på to nivåer. Det første nivået handler om hva som kan gjøres i den enkelte organisasjon for å legge bedre til rette for egen drift. Det er nødvendig at en organisasjon fungerer godt innad, før den kan rette blikket mot andre aktører. Det andre

nivået handler om hva organisasjonene kan gjøre for å bedre forholdet seg imellom, bedre kommunikasjonen utover mot studentene på SV og oppover mot administrasjonen.

Det finnes både faglige og sosiale organisasjoner på SV, og arbeidet de driver med kan være veldig forskjellig. Vi har ikke fokusert spesielt på en av disse, men vil komme med generelle tiltak som hver enkelt organisasjon kan dra nytte av.

7.1. Innad i organisasjonene

Vår oppfatning er at mangel på rutiner for kompetanseoverføring er et problem i flere av organisasjonene på SV. Når erfaringer og kunnskap ikke videreføres fra et styre til et nytt, brukes det mye tid på å tilegne seg kunnskap og bli kjent med systemet.

Å bedre kompetanseoverføringen kan og bør gjøres med ulike metoder. Flere vi har snakket med frykter at det skal bli for mye byråkrati i organisasjonene, men vi tror det vil være fornuftig å formalisere noen krav til egen organisasjon. Det bør finnes klare og formaliserte rutiner for hvordan overlapping mellom styre skal foregå for å unngå å miste human kapital. Det bør også finnes gode rutiner for videreføring av saker.

Vi har inntrykk av at det finnes lite formaliserte krav til hva en organisasjon er ansvarlig for å få til. En mulighet for å bedre dette er at hvert nytt styre utarbeider et strategidokument for hva de ønsker å få til i løpet av den tiden de skal sitte. Det finnes flere kurstilbud for opplæring og inspirasjon, og en del av kompetanseoverføringen bør være å gjøre nye medlemmer klar over hvilke tilbud som eksisterer i så måte. SiO Studentliv arrangerer for eksempel regnskapskurs og kurs i markedsføring som de sosiale organisasjonene på SV kan delta på. Disse kursene er godt besøkt, og det er også mulig at kurstilbudet vil utvides med kurs tilpasset program- og fagutvalg. Dette er et tilbud organisasjonene bør benytte seg av.

En annen mulighet for å bedre kompetanseoverføringen er å lage en vitebok: en manual for hvordan ting fungerer i hver enkelt organisasjon. Denne bør inneholde all mulig informasjon fra hvordan man slår på lyset på kontoret til hva som er lederens oppgaver. En god vitebok kan legge til rette for bedre kontinuitet og mer effektivitet i en organisasjon, hvis den blir oppdatert og brukt.

Å bedre den indre strukturen i organisasjonene er første skritt på veien hvis rekrutteringen til studentorganisasjonene skal øke. Når effektivitet og kunnskapsoverføring har blitt forbedret, er det viktig å rette blikket utover. Som nevnt har vi definert tre plan som bør følge etter strukturen innad i organisasjonen: bortover, utover og oppover. På disse nivåene bør det jobbes for å bedre samarbeidet med ulike aktører, og for å gjøre organisasjonene mer attraktive.

7.2. Bortover mot andre organisasjoner

Flere av organisasjonene på SV har samme formål, men de henvender seg til studenter som tilhører ulike fag. Likevel er noen problemstillinger aktuelle for nær sagt alle organisasjonene, oppmøte på arrangementer og rekruttering er en gjenganger her. Vi vet at det finnes mer eller mindre sporadisk samarbeid mellom enkelte organisasjoner, og at det eksisterer planer om en felles aktivitetskalender for alle organisasjonene tilknyttet SV. Vi tror at samarbeid mellom ulike organisasjoner vil gagne alle. En del både faglige og ikke-faglige arrangementer som settes i stand av ulike organisasjoner, retter seg mot det samme publikummet og mange arrangementer har likhetstrekk med hverandre og omhandler mange av de samme temaene. Mange studenter sier det er vanskelig å orientere seg i tilbudet, og de forskjellige arrangementene drukner hverandre. Aktive studenter har fortalt at de har hatt gode erfaringer med oppmøte når de har vært med på samarbeid mellom organisasjoner, både fordi de da slipper å konkurrere om markedsføringen for to relativt like arrangement, og fordi to organisasjoner trekker mer publikum enn én. Alle organisasjonene på SV er tjent med å samarbeide mer, og det bør jobbes med å skape en felles kommunikasjonsplattform og arrangementskalender. Dette vil bidra til at organisasjonene får bedre kjennskap til hva de forskjellige planlegger hvert semester, og kan dermed tilpasse planene sine etter dette. Det kan også være mulig å slå sammen arrangementer hvis to lignende tilstelninger planlegges av ulike grupper. Vi vet at det er en del møtevirksomhet som involverer ulike organisasjoner, og tror det vil være konstruktivt for et godt samarbeid å ha flere møteforum, både formelle og uformelle, og spesielt i forbindelse med planlegging av arrangementer og rekruttering.

7.3. Synlighet utover mot studentene

Vi mener at det i hovedsak er tre ting som er viktig med tanke på organisasjonenes synlighet i studentmassen. For det første bør organisasjonene samarbeide om en felles PR-strategi. For det andre er det viktig at hver organisasjon er klar over at det er medlemmene som skaper

inntrykket av den, og at organisasjonens interne kultur ikke er det som først og fremst bør være synlig for studentene som ikke er med. For det tredje bør det jobbes med å rendyrke rekrutteringsstrategier.

7.3.1. PR-strategi

Flere av de ikke-aktive studentene har nevnt dårlige nettsider og uoversiktlig markedsføring som en grunn til at noen ikke deltar på spesielt mye. Å samarbeide om en felles PR-strategi eller kommunikasjonsplattform vil skape mer oversiktighet. Alle organisasjonene bør ha nettsider på et tilfredsstillende nivå., det er viktig for studentene å kunne oppsøke informasjon når det passer dem, og internett er hovedinformasjonskanal for mange. En felles nettside for all organisasjonsaktivitet på SV vil være positivt og gi bedre oversikt. Denne siden bør inneholde en aktivitetskalender hvor arrangementer for alle organisasjonene, alt fra quiz til allmøter, annonseres. Den kan også brukes av organisasjonene til å planlegge og tilpasse arrangement til hverandre.

Vi har nevnt Frokost med Bernt og Fredagspub som arrangementer som er velkjente og godt besøkt. Fellestrekk for disse arrangementene er at de har fast tidspunkt og til en viss grad fast innhold og vi tror at noe av grunnen til at mange har nevnt disse arrangementene er nettopp at de avholdes jevnlig. Det finnes flere enkeltarrangementer med like interessant innhold som Frokost med Bernt, men de er vanskelige å huske, og kanskje også vanskeligere å markedsføre, siden de ikke har blitt velkjente konsepter. En felles aktivitetskalender kan gi større forutsigbarhet for alle arrangementer.

7.3.2. Markedsføring av organisasjonene

Det kan være fordelaktig for hver enkelt organisasjon å ha flere markedsføringsstrategier. Vårt inntrykk er at det først og fremst er arrangementer som markedsføres, mens hvem som står bak dem sjelden kommer tydelig frem. For å øke studentenes bevissthet rundt studentaktivitetene på SV er det viktig at organisasjonene også markedsfører seg selv, hva som gjøres i den enkelte organisasjon og hvilke formål den har. Det vil være positivt å arbeide med rekruttering gjennom hele året, slik at de som ikke ble med i noe i begynnelsen av semesteret får flere muligheter.

Det finnes, så vidt vi vet og med unntak av i Samfunnsvitenskapelig fakultetsforening, ikke et lavterskeltilbud der nye medlemmer blir introdusert til organisasjonen gjennom forholdsvis

enkle arbeidsoppgaver. Vi tror mange velger å ikke bli aktive medlemmer fordi de frykter tunge arbeidsoppgaver. At organisasjonsarbeid innebærer stor arbeidsmengde er en utbredt fordom blant flere av de ikke-aktive studentene. Dersom organisasjonen arbeider med å skape og markedsføre et lavterskeltilbud, vil fordommen om høy arbeidsmengde kunne avkreftes. Videre kan dette gjøre at frivillige rekrutteres fra en organisasjon med lavterskeltilbud og over til tyngre arbeidsoppgaver.

Det er også viktig at organisasjonene formidler at det er legitimt å bli aktivt medlem i en organisasjon med den hensikt å skape et bedre sosialt miljø for seg selv. Det er behov for å vektlegge både det sosiale og det faglige innholdet i organisasjonene. Organisasjonene må vektlegge å øke kunnskapen blant studenter om hvilke oppgaver de jobber med. Flere ikke-aktive studenter mener at organisasjonene legger for mye vekt på det sosiale innholdet og for lite på de faktiske arbeidsoppgavene de har. Dette gir et inntrykk av at organisasjonene ikke har faglige oppgaver, og en del ikke-aktive studenter blir av den grunn skeptiske til hvilken nytte organisasjonene har.

7.3.3. Intern kultur

I alle organisasjoner finnes en form for sosialisering av medlemmene, som bidrar til å øke følelsen av tilhørighet og samhold blant de aktive. Ulempen er at sosialeiseringen samtidig kan virke ekskluderende på potensielle nye medlemmer. Det er som nevnt de aktive som skaper mye av inntrykket en har av en organisasjon, og dersom det er en tydelig klikk som er synlig kan dette oppleves ekskluderende på mange. Det er derfor viktig at organisasjonsmedlemmene er bevisst på sin rolle, og at de, dersom de ønsker nye medlemmer, jobber med å fremstå som inkluderende utad. Det er viktig at aktive studenter ser på de ikke-aktive studentene som potensielle medlemmer, og ikke stempler alle som umulige å få med i en organisasjon.

Rekruttering bør også formaliseres i større grad. I dag foregår mye av rekrutteringen i form av bisetninger på plakater eller flyers som i utgangspunktet markedsfører et arrangement. Vi tror aktiv og oppsøkende rekruttering har mer for seg. Dersom en organisasjon har behov for medlemmer, bør dette gjøres tydelig. Dataene fra intervjuene viser at personlig kontakt har mer for seg i rekrutteringssammenheng enn det å henge opp plakater og regne med at nye aktive selv oppsøker organisasjonen. En del av organisasjonene får muligheten til personlig rekruttering gjennom fadderordningen ved semesterstart i august. Flere organisasjoner ville

hatt nytte av å ha et medlem som var fadder og dermed kan trekke nye medlemmer til organisasjonen.

Rekruttering til organisasjoner vil også bli lettere dersom kunnskapsnivået om organisasjonslivet på SV økes blant studentene, og dette kan være hensiktsmessig å vektlegge tidlig i studieløpet. Det er som sagt viktig å skille mellom markedsføring av arrangementer og informasjon om organisasjonen. Organisasjonsarbeid må til en viss grad læres, og i rekrutteringssammenheng bør det gå frem at det som oftest ikke kreves forkunnskaper for å bli aktiv. Prosessen med å gjøre studentene mer bevisst på hva organisasjonene gjør kan skje i samarbeid med ledelsen for de forskjellige studieprogrammene. Dette har med andre ord sammenheng med den innsatsen organisasjonene kan gjøre oppover.

7.4. Oppover mot administrasjon og ledelse

Den siste arenaen hvor vi mener forbedringer kan gjøres, er i forholdet til administrasjonen og ledelsen for faget eller programmet organisasjonen er tilknyttet. Løsningsforslagene som omhandler dette kan være vanskelige å realisere, men det er samtidig her det er størst mulighet for å legge til rette for at organisasjonen skal fungere bra over lenger tid. Forslagene våre bygger på påstander som er fremsatt kun av informantene, fordi tidshensynet ikke har gjort det mulig for oss å snakke med administrasjonen i de ulike studieprogrammene.

Våre undersøkelser viser at mangelen på kontinuitet i organisasjonene er bakgrunnen for det dårlige samarbeidet mellom studentorganisasjonene og administrasjonen, som mange opplever. Dårlig kontinuitet kan føre til at administrasjonen ser på organisasjonsvirksomheten som en belastning, fordi de stadig møter nye og kanskje uerfarne ledere som kanskje ikke kjenner systemet spesielt godt. Dersom drift, arbeidsoppgaver og kompetanseoverføring blir formalisert innad i organisasjonen, er utgangspunktet for et godt samarbeid med de overordnede enhetene bedre enn det ser ut til å være for flere av organisasjonene i dag.

Organisasjonene og administrasjonen bør se på hverandre som gjensidige ressurser, og de må kunne stille krav begge veier. Organisasjonene er personavhengige, men vi tror det ville være hensiktsmessig om ledelsen hadde et overordnet ansvar for kompetanseoverføring. De

ansatte er på universitetet over en mye lengre periode enn studentene, og har derfor bedre mulighet enn organisasjonene selv til å legge til rette og følge opp rammeverk for organisasjonsarbeid. Dersom administrasjonen fungerer som et slags sikkerhetsnett ville kontinuiteten i større grad være sikret.

7.5. Oppsummering

Vi mener at organisasjonene først må ta tak i strukturen innad i organisasjonen, før de går videre til å forbedre forholdet til andre studentorganisasjoner på SV, til studentene og til administrasjonen. Ikke alle forslagene vil passe til alle organisasjonene, men vi tror og håper at organisasjonene kan tilpasse forslagene til sine behov. Vi ser også at det blir jobbet med strukturering av PR og tydeliggjøring av avsendere, og i dette semesteret har vi sett bedringer i markedsføring.

Det er også viktig at organisasjonene husker at ikke alle studenter ønsker å bli med i en organisasjon eller gå på arrangementer. Noen studenter synes universitetet er attraktivt på grunn av den anonymiteten det gir. Disse studentene er kanskje ikke potensielle medlemmer uavhengig av hva organisasjonene gjør. Vi tror imidlertid ikke dette er en stor gruppe, og at mange av de ikke-aktive studentene på SV utgjør et stort og uutnyttet potensial for organisasjonene.

8. Konklusjon

I rapporten har vi tilnærmet oss hovedproblemstillingen *hvorfor er studentengasjementet på SV lavt?* på ulike måter. Vi har sett på faktorer knyttet til studentene selv og til organisasjonene. Gjennom idealtypene har vi tatt utgangspunkt i motivasjon og prioriteringer og vist at studentene har forskjellige grunner for å bli aktive, eller la være. Faktorer knyttet til organisasjonene, som PR- strategi, rekruttering og synlighet påvirker også studentenes inntrykk av dem, og har betydning for hvorvidt de vil bli aktive eller ikke. Rapporten viser også at engasjement kan ta flere former og ikke nødvendigvis leder til aktivt medlemskap i en studentorganisasjon. Likevel uttrykker de aller fleste av de spurte studentene at de er positive til studentorganisasjoner.

Tendensene i studentengasjementet på SV kan ses i sammenheng med i tendenser samfunnet forøvrig. Økt individualisering og selvrealisering får betydning for måten vi handler på. Samtidig så vi at selvrealisering ikke nødvendigvis er negativt. Medlemskap i frivillige organisasjoner kan også sees i sammenheng med konsumerisme, som har innvirkning på hva studentene velger å bli med i, og hvilken innsats de vil gjøre. I tillegg ser vi at de tradisjonelle organisasjonstypene blir utfordret av nye, og begrepet *medlem* er i endring. De nye organisasjonstypene karakteriseres av løsere forpliktelser og mindre formell struktur. Selv om de tradisjonelle organisasjonene fremdeles dominerer, byr den nye medlemsmentaliteten på utfordringer med tanke på rekruttering av nye medlemmer.

Studentorganisasjoner har mye å hente på å gjøre strukturelle endringer for å bedre kunne nå ut til studentene. Tydeliggjøring av hva som er organisasjonenes formål og synlighet av hva arbeidet deres består i kan øke studentenes oppmerksomhet og interesse. Organisasjonene kan også tydeliggjøre behovet for nye medlemmer i større grad, og de bør samarbeide mer om både rekruttering og generell synliggjøring. Bedre opplæring av nye medlemmer er en betingelse for å sikre kontinuitet og videreføring av kompetanse innad i organisasjonene, noe som i sin tur vil bidra til å gjøre dem bærekraftige. Samarbeid med administrasjonen på de ulike studieprogrammene kan også styrke studentorganisasjonenes kontinuitet. Respons og krav fra administrasjonen kan virke motiverende for de som allerede er med og dessuten bidra til at organisasjonenes betydning blir tydeligere for studentene som ikke er med. Vi har

tatt utgangspunkt i følgende spørsmålsstillinger for å svare på problemstillingen om hvorfor studentengasjementet og frivilligheten på SV er lavt:

Hva påvirker studentenes engasjement?

Vi har pekt på at økt individualisering og selvrealisering både kan utløse og begrense engasjementet og tilbøyeligheten til å jobbe frivillig. Samtidig har vi vist at den enkelte students prioriteringer om å melde seg inn i en studentorganisasjon eller ikke, i stor grad avhenger av hvordan organisasjonene og medlemmene fremstår. Prioriteringer kan også gjenspeile verdier i samfunnet, for eksempel gjenspeiler *fritidselskeren* den høye statusen fritid har fått i dag.

Hva er motivasjonen for å bli aktiv?

Motivasjonen for å bli med i en organisasjon varierer fra student til student. Likevel oppgir mange at det var det sosiale behovet og ønsket om å treffe nye venner som var det utløsende for at de ble med. I tillegg til det sosiale behovet sier enkelte at de ble med fordi det var relevant for studiet. Selv om det er de færreste som oppgir årsaker utenfor seg selv som utløsende for at de ble aktive, påpeker flere av de spurte at engasjementet har kommet etter at de ble aktive og fikk en dypere forståelse av organisasjonens formål. Nettopp organisasjonens formål oppgir mange som noe de motiveres av etter hvert som de har vært med en stund. Med andre ord ser vi en tendens til at engasjement består av en utvikling fra en personlig motivasjon for å bli aktiv, til en personlig og ekstern motivasjon for å fortsette i organisasjonen. Dette er typiske trekk for *den sosiale*. En annen motivasjon så vi gjennom *idealisten*, hvor motivasjonen for engasjementet er basert på en personlig overbevisning.

Hvorfor er gjennomtrekken i organisasjonene stor? Hva er årsakene til at studenter melder seg ut av organisasjoner?

Gjennom undersøkelsene har vi sett at noen slutter fordi de mener at de har bidratt med sitt, og at organisasjonsarbeidet ikke oppleves som inspirerende lenger. Andre slutter fordi arbeidet tar mye tid, og de må prioritere studiene mot slutten av studietiden. Noen mener også at det er naturlig å gå over til andre organisasjoner etter hvert, fordi de da kan få nye utfordringer og lære nye ting. Mange av våre informanter mener at det var helt naturlig å levere fra seg stafettpippen til nye krefter som hadde mer å bidra med enn dem selv.

Hvorfor velger studenter å ikke engasjere seg i det hele tatt?

Dette spørsmålet viste seg å ikke gi direkte svar på hvorfor studenter ikke blir med i studentorganisasjoner, fordi det er få studenter som har tatt et bevisst valg om ikke å bli aktive. Dermed blir *velger* et lite beskrivende begrep. Mange svarer at ”det har bare ikke blitt sånn” på hvorfor de ikke er med, og oppgir ingen spesiell grunn. Denne holdningen er fremtredende hos *nullåtterer*, som er den idealtypen som favner de fleste ikke-aktive studentene i undersøkelsen. Vi har sett at engasjement for mange må læres, og at noen trenger en vekker for å bli med. For å nå ut til disse vil organisasjonene tjene på aktiv og personlig rekruttering. Det er *fritidselskeren* som har lavest rekrutteringspotensial. Dette er den idealtypen som kommer nærmest å ha tatt et valg om å ikke bli aktiv, fordi hun mener at tiden ikke tillater det. Rekrutteringspotensialet hos *fritidselskeren* kan imidlertid økes dersom studentorganisasjonene jobber for å avkrefte fordommer mot organisasjonsarbeid hos *fritidselskeren*, for eksempel at organisasjonsarbeid ikke nødvendigvis er så tidkrevende som hun tror. Flertallet av studenter som er aktive i organisasjoner utenfor SV forklarer hvorfor de ikke ble aktive i en studentorganisasjon på SV med at organisasjonene utenfor er viktigere og har mer innflytelse enn organisasjonene på universitetet. Oppfatningen av studentorganisasjoner som useriøse og uten påvirkningskraft er også en forholdsvis utbredt oppfatning blant denne gruppen studenter.

Er studentorganisasjonene synlige nok?

Et tydelig trekk ved de ikke-aktive studentene i undersøkelsen er at de vet svært lite om studentorganisasjoner; hva de gjør og hva de har mulighet til å gjøre. De har hørt om ulike arrangementer, men har lite kjennskap til hvem som arrangerer dem. På bakgrunn av disse opplysningene mener vi det er hensiktsmessig også å markedsføre organisasjonene. I tillegg gjør spesielt de faglige studentorganisasjonene mye arbeid som ikke er umiddelbart synlig for studenter flest. Organisasjonene bør gjøre dette synligere, kanskje i samarbeid med administrasjonen, for å øke interessen rundt sitt eget arbeid.

Hvor godt greier studentorganisasjonene å oppfylle studentenes ønsker og behov?

I undersøkelsen har vi ikke funnet noe som tyder på at studentenes rettigheter eller behov ikke blir ivaretatt av studentorganisasjonene, snarere tvert imot. Våre funn tyder på at de aktive studentene er genuint opptatt av andre studenters ve og vel, og av å tale studentenes sak. Heller ikke blant de ikke-aktive studentene er det noe som peker i retning av at de føler seg forsømt. De fleste informantene er fornøyde med å studere på SV, men

studentorganisasjonene kan bli flinkere til å synliggjøre sitt formål og informere om at studenter har rettigheter som de ulike organisasjonene ivaretar.

Litteraturliste

- Aamodt, P.O., E. Hovdhaugen og V. Opheim 2006, *Den nye studiehverdagen*, Norges Forskningsråd, Rokkansenteret og NIFU STEP, tilgjengelig fra: <http://www.nifustep.no/index.php/norsk/publikasjoner/den_nye_studiehverdagen>, [27.05.08].
- Christensen S. og T. Isen 2001, "Organisationsform og identitetsdannelse: Frivillig ledelse ved årstusindeskifte", i Henriksen L.S. og B. Ibsen (red.), *Frivillighedens Udfordringer: Nordisk forskning om frivillig arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense.
- Eriksen, T.L. 1969, *Det politiske universitet: En bok om studenter og makt*, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo.
- Heitmann, J.H. og P. Selle 1999, *Frivillige organisasjoner: Fornyelse, vekst og utvikling*, Høyskoleforlaget AS, Kristiansand.
- Heggen, T.L. 1997, *Organisasjonskunnskap: En håndbok i foreningsarbeid*, Tiden Norsk Forlag AS, Oslo.
- Hellevik, O. 1996, *Nordmenn og det gode liv: Norsk Monitor 1985-1995*, Universitetsforlaget, Oslo.
- 2002, *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, 7. utg., Universitetsforlaget, Oslo.
- Iversen, I.A. 2008, *Arven etter nullåttene*, [online], Dagsavisen, tilgjengelig fra: <<http://www.dagsavisen.no/meninger/article347604.ece>>, [09.05.08].
- Jacobsen, D.I. og J. Thorsvik 2007, *Hvordan organisasjoner fungerer*, 3. utg., Fagbokforlaget, Bergen.
- Jensen, K. 2003, "Universitetet som moraldannende fellesskap" i Slagstad R., O. Korsgaard og L. Løvlie (red.), *Dannelsens forvandlinger*, Pax Forlag, Oslo.
- Kjølseth, H.C. 2008, *En selverklært Brand*, i Universitas, 28.05.08.
- Koch-Nielsen, I., L.S. Henriksen, T. Fridberg og D. Rosdahl 2005, *Frivilligt arbejde: Den frivillige indsats i Danmark*, Socialforskningsinstituttet, København.
- Langholm S. 1998, *Organisasjon og lovgivning*, [online], Forum for universitetshistorie, tilgjengelig fra: <<http://www.hf.uio.no/forskningsprosjekter/ffu/FaktaUiO/faktadelen/Organisasjon%20og%20lovgivning.doc>>, [19.05.08].
- Lorentzen, H. 2004, *Fellesskapets fundament: Sivilsamfunnet og individualismen*, Pax Forlag A/S, Oslo.

- 2001, ”Frivillighet i forandring: Om forholdet mellom sivile fellesskap og moderniteten”, i Henriksen L.S. og B. Ibsen (red.), *Frivillighedens Udfordringer: Nordisk forskning om frivillig arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense.
- Lysetøl, P.M. 2007, ”Myten om frivillighet”, *Klassekampen*, 10.01.07.
- Maslow, A.H. 1970, *Motivation and personality*, 3. utg., Harper & Row, Publishers, Inc., New York.
- NESH 2006, *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, jus og teologi*, [online], Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora, tilgjengelig fra <<http://www.etikkom.no/retningslinjer/NESHretningslinjer/06>>, [27.05.08].
- Nielsen, J.C., A. Højholdt, og B. Simonsen 2004, *Ungdom og foreningsliv: Demokrati – fællesskap – læreprocesser*, Roskilde Universitetsforlag, Fredriksberg.
- NOU, Norges offentlige utredninger 1988:17, *Frivillige organisasjoner*.
- Pedersen E.K.U. 2008, *Hvorfor legge ned Studentparlamentet?*, [online], Universitas, tilgjengelig fra: <<http://www.universitas.no/?sak=47614>>, [23.09.06].
- Sedlacek W.E. og Sergent M.T. 1990, ”Volunteer Motivations Across Student Organizations: A Test of Person-Environment Fit Theory”, *Journal of College Student Development*, vol. 31, s. 255–261.
- Slagstad, R.1991, ”Universitetets liberalitet”, i Wyller E.A. (red.), *Universitetets idé gjennom tidene og i dag*, Universitetsforlaget, Oslo, s 133–141.
- Stortingsmelding 2006-2007:39, *Frivillighet for alle*.
- StL, Studentenes Landsforbund 2008, *Studentmedvirkning*, [online], Studentenes Landsforbund, tilgjengelig fra: <www.stlweb.no/article.asp?w=10615461&x=14055>, [21.05.08].
- Studentliv 2008, ”HF-, MN-, og SV-studenters deltakelse i frivillige studentaktiviteter”, notat fra spørreundersøkelse ved Universitetet i Oslo 10/2007, Studentliv ved Studentsamskipnaden i Oslo.
- Studentparlamentet 2008, *Nasjonale verv*, [online], Studentparlamentet, tilgjengelig fra: <http://studentparlamentet.frontdata.no/index.php?eid=36&mid>>, [29.05.08].
- Studentutvalget 2008, *Velkommen til Studentutvalget*, [online], Studentutvalget, tilgjengelig fra: <<http://www.sv.uio.no/studutv/>>, [15.05.08].
- Svalestuen, A.A. 2002, *Universitetet i Oslo 1811-*, [online], Arkivverket, tilgjengelig fra: <<http://www.arkivverket.no/arkivverket/publikasjoner/nett/handbok-ra/inst-dep/universitet.html>>, [21.05.08].

- Svedberg L. og E.J. Grassmann 2001, ”Frivillige insatser i svensk välfärd: med utblickar mot de nordiske grannländerna”, i Henriksen L.S. og B. Ibsen (red.), *Frivillighedens Udfordringer: Nordisk forskning om frivillig arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense.
- Thagaard, T. 2003, *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*, 2. utg., Fagbokforlaget, Bergen.
- Tophdal, R.C. 2008, *Tid for tilbakeblikk*, [online], Universitas, tilgjengelig fra: <<http://www.universitas.no/printervennlig.php?sak=5815>>, [21.05.08].
- Torpe, L. 2001 ”Folkets foreninger: De frivillige organisationers folkelige forankring i Skandinavien”, i Henriksen L.S. og B. Ibsen (red.), *Frivillighedens Udfordringer: Nordisk forskning om frivillig arbejde og frivillige organisationer*, Odense Universitetsforlag, Odense.
- Ulstein, K. 1998, *Organisasjon og ledelse i frivillig arbeid*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Ungdomsstyrelsen 2002, *Unga väljare i Tyskland: En uppföljningsstudie om rösträtt vid 16 år i kommunala val i Niedersachsen*, [online], Ungdomsstyrelsens skrifter 2002: 1, tilgjengelig fra: <http://www.ungdomsstyrelsen.se/skrifter2002_1/Ung_Tyskland.pdf>, [23.05.08].
- Widerberg, K. 2001, *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt: En alternativ lærebok*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Wiers-Jenssen, J. og P.O. Aamodt 2002, *Trivsel og innsats: Studenters tilfredshet med lærested og tid brukt til studier. Resultater fra «Stud.Mag.»- undersøkelsene*, NIFU 2002:1.
- Wollebæk, D. og P. Selle 2002, *Det nye organisasjonssamfunnet: Demokrati i omforming*, Fagbokforlaget, Bergen.
- Øia, T. 1995, *Apolitisk Ungdom? Sjølbergingsgenerasjonen og politiske verdier*, Cappelen Akademisk Forlag, Oslo.

Vedlegg

1. Prosjektbeskrivelse
2. Kontrakt
3. Plakat
4. Spørreundersøkelse
5. Intervjuguide
6. Intervjuguide gruppeintervju

Vedlegg 1:

Prosjektbeskrivelse Humanistisk prosjektsemester

Våren 2008

- Studentenes engasjement og frivillighet -

Mandat for prosjekt i regi av Humanistisk prosjektsemester

Litt om arbeidsgiver

Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet er det øverste faglige og administrative organet for studentsaker ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, og har løpende ansvar for studentrelaterte saker for ca 6000 studenter samt koordinasjon og oppfølging av 11 lokale utvalg. Studentutvalget består av 9 medlemmer, og vervene er på frivillig basis.

Studentutvalget har den viktigste knute-funksjonen ved fakultetet, med to plasser i Fakultetsstyret, en i Tilsettingsutvalget, en i Studentparlamentet, tre i forum for studiespørsmål for å nevne noe. Ved å være fakultetsledelsens nærmeste kontaktpunkt blant studentene har Studentutvalget muligheter for medvirkning på de fleste prosesser ved fakultetet. Studentutvalget er det organet med flest kanaler for påvirkning, og vårt engasjement legger føringer på hvilken innflytelse studentene skal ha ved vårt fakultet.

Bakgrunn for prosjektet

I de seneste årene har graden av frivillig engasjement blant studenter sunket drastisk. Allmøter med null tilstede, veldig lav oppslutning ved valg (under 10 %), og noen få ”superstudenter” som innehar enormt mange verv. Oppslutning ved Studentparlamentsvalget har vært under 15 % i hvert fall de siste 15 årene. Til eksempel var oppslutningen ved årets parlamentsvalg 8,9 %.

Vi finner også tegn som tyder på en oppfatning blant de vitenskapelig ansatte om at ”studenter ikke bryr seg lenger”. Hva kan årsaken til nedgangen i frivillig studentengasjement være? Er kvalitetsreformen skyld i dette? Er foreninger og utvalg blitt dårligere til å rekruttere og markedsføre seg? Er det andre faktorer som spiller inn? Hva bør studentforeningenes rolle være på universitetet?

Underveis i prosessen har det kommet frem en klar todeling hvor begge aspekter bør omhandles:

- Studentengasjement: foreninger ved fakultetet sliter med rekruttering og å beholde de som begynner. På SV alene er det fortsatt mellom 40 og 50 organiserte studentaktiviteter.
- Frivillighet: studentengasjementet er basert på frivillighet. Mange studentverv er imidlertid etter hvert blitt betalt, da de kan innebære mye arbeid. Kompensasjons- og refusjonsordninger er ofte på agendaen. Men er dette positivt eller negativt for engasjementet hos de som bidrar?

Hva har vært gjort på feltet til nå

Uvisst. Studentutvalget klarer ikke å finne data på at liknende undersøkelser har blitt gjennomført tidligere. Dette prosjektet vil således være grunnleggende i en debatt som Universitetet i Oslo trenger vedrørende studentengasjement og frivillighet. Studentenes rolle er muligens ikke lenger så klar for alle, og et inntrykk av at studenter "dras" mellom deltidsjobb, heltidsstudier, venner utenfor studiene, familie og engasjementspress fra studentforeninger kan således hevdes. Diskusjonen vedrørende studenten og dens rolle er til stadighet oppe i de fleste fora ved universitetet samt i media. Dette prosjektet vil kunne gi et viktig bidrag og faktagrunnlag til en diskusjon som ofte baserer seg på uvisshet om hva studenten faktisk gjør.

Formål, spørsmålsstillinger og ønsker om hva oppdragsgiver vil oppnå gjennom prosjektet

Studentutvalget ønsker å finne ut mer om disse spørsmålene, og ser det som nødvendig med en debatt rundt nettopp frivillighet og studentengasjement. Prosjektrapporten vil bli brukt av Studentutvalget, og presentert for relevante organer (dekanat, rektorat, instituttledelse, Studentparlament, Studentutvalgslederforum, osv) gjennom en større presentasjon (eller flere små). Formen på etterarbeidet vil være avhengig av prosjektets resultat, som det settes store krav til.

Prosjektet vil for Studentutvalget være startskuddet for en større debatt på Universitetet i Oslo vedrørende studentens rolle. Rent konkret vil resultatene fra denne rapporten være en del av det lokale prosjektet "Revitalisering av SV" hvor målet er å skape det beste studiemiljøet på UiO (noe vi har gode forutsetninger for å gjøre).

Infrastruktur

Studentene på prosjektet vil få tilgang til et eget kontor tilknyttet Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Kontoret vil være utstyrt med (minst to) PC-er og kunne være daglig arbeidsplass for gruppa. Tilgang på telefon og gratis kopimuligheter vil finnes gjennom Studentutvalget.

Studentutvalget vil også være behjelpelig med å skaffe respondenter til eventuelle undersøkelser, gjennom sitt nettverk av nåværende og tidligere medlemmer av studentforeninger ved fakultetet.

Spørsmål som kan tas opp i prosjektet:

- Hvorfor sliter studentforeningene med rekruttering, og hva kan man gjøre for å bedre dette?
- De som allerede er engasjert; hvorfor har de valgt å bidra? Hva er motivasjonen til de som jobber mye med frivillig engasjement på Universitetet?
- Er kravene til hva de frivillige organene skal få til for stort?
- Er det for mye arbeid i enkelte verv til at dette er noe folk har tid til, ved siden av studiene?
- Har dette blitt enda vanskeligere etter innføring av kvalitetsreformen?

Hva kan gjøres for å markedsføre og øke frivillig engasjement?

Organisering

Oppdragsgiver:

Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet
P.b.1084 Blindern
0317 Oslo
Besøksadresse: Eilert Sundts hus 2.etg, rom 237
Moltke Moes vei 31

Kontaktperson

Ingvild Brox Kielland (leder)
ingvibki@student.sv.uio.no
Tlf. 41 63 18 70

Oppdragsutfører

Det faglige arbeidet utføres av en gruppe studenter ved Humanistisk Prosjektsemester, UiO.

Faglig ansvarlig veileder

Professor Ola Stafseng
ola.stafseng@ped.uio.no
Pedagogisk forskningsinstitutt
P.b.1092 Blindern
0317 Oslo
Tlf. 22 85 81 53
Mobil: 913 35 190

Prosjektansvarlig

Prosjektleder Humanistisk prosjektsemester: Maria Zackariasson , tlf 22 85 78 37
maria.zackariasson@ikos.uio.no
Prosjektkoordinator Humanistisk Prosjektsemester: Kari Andersen. tlf 22 85 84 68
kari.andersen@ikos.uio.no

Instituttleder ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk, Arne Bugge Amundsen, instituttleder.

Fremdrift

Oppstartssamling for studentene ved Humanistisk Prosjektsemester gjennomføres 24. og 25. januar 2008. Oppdragsgiver presenterer prosjektet for studentene. Prosjektstart er umiddelbart etter oppstartssamlingen. Tidspunkt for gjennomføring av en muntlig presentasjon av prosjektresultater for oppdragsgiver avtales nærmere mellom oppdragsgiver og prosjektgruppa.

Ferdigstillelse av prosjektrapporten: 9. juni 2008.

Muntlig eksamen: 19. og 20. juni 2008.

Oppdragsgivers frist for innsigelser på prosjektrapporten: 13. juni 2008..

Kontorer:

Oppdragsgiver skaffer kontorplass med PC og tilgang internett.

Finansiering

Kr 30.000,- finansieres av Studentutvalget ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Andre utgifter til prosjektet, som for eksempel kopiering, telefon, reise utenfor Stor-Oslo, utsending av spørreskjemaer og fokusgrupper, dekkes av oppdragsgiver, forutsatt at oppdragsgiver og prosjektgruppe er enige om at dette er nødvendig.

Vedlegg 2:

Studentutvalget ved SV-fakultetet
v/ Ingvild Brox Kielland
Postboks 1084 Blindern
0317 Oslo

**Institutt for kulturstudier og
orientalske språk**

Postboks 1010 Blindern
0315 Oslo

Telefon: 22 85 59 43

Telefaks: 22 85 48 28

Dato: 10.01.2008

Deres ref.:

Vår ref.: kaan 08/73

E-post: henvendelser@ikos.uio.no

Nettadresse: <http://www.hf.uio.no/ikos>

Avtale om prosjektsamarbeid våren 2008 mellom

Studentutvalget ved det Samfunnsvitenskaplige fakultet og Humanistisk prosjektsemester, Universitetet i Oslo

§ 1 Målsetning for prosjektet

- Prosjektet gjennomføres generelt med et tosidig formål: Det skal tjene som en læringsarena for studentene og prosjektresultatene skal ha en nytteverdi for oppdragsgiver.

§ 2 Kostnader

- Oppdragsgiver betaler kr. 30.000,- for oppdraget ved Humanistisk Prosjektsemester. Beløpet dekker delvis studiets driftsutgifter. Utgifter ut over dette (som kreves for gjennomføringen av prosjektet), for eksempel til reiser og materiell, må dekkes av oppdragsgiver. Dersom prosjektarbeidet krever reisevirksomhet utenfor Oslo-området, må utgifter for studentdeltakerne til dette dekkes av oppdragsgiver.
- Universitetet sender faktura på prosjektavgiften etter prosjektstart.

§ 3 Kontaktpersoner

- Oppdragsgiver skal ha en kontaktperson med spesielt ansvar for dialogen med studentgruppa.
- Opprettelse av styringsgruppe, referansegruppe, spesielle kontakt- og ressurspersoner må tilpasses både det enkelte prosjekt og organisasjonen hos oppdragsgiver. Spesielle forutsetninger eller ønsker i denne sammenheng skal inngå i prosjektbeskrivelsen.

§ 4 Fagansvar og iverksettelse

- Utkast og tema for prosjektarbeidet utarbeides i egen prosjektbeskrivelse.
- Prosjektleder og prosjektkoordinator har ansvar for å utarbeide prosjektbeskrivelsen i samarbeid med oppdragsgiver. Humanistisk Prosjektsemester legger vekt på at avgrensningen av mandatet for prosjektgruppa er tilstrekkelig åpen, slik at prosjektgruppa selv kan delta i presisering og konkretisering av spørsmålsstillinger/oppdrag når prosjektgruppa etableres.
- Prosjektleder og prosjektkoordinator har ansvar for å skaffe faglig veileder til prosjektet.
- Det er prosjektgruppas ansvar å planlegge og å gjennomføre prosjektet i samråd med oppdragsgiver, veileder og prosjektleder/prosjektkoordinator.
- Prosjektgruppa er ansvarlig for å holde oppdragsgiver informert om prosjektarbeidets milepæler og status.
- Prosjektperioden varer fra og med 24. januar til og med 20. juni 2008.

- Ved slutten av prosjektperioden skal gruppa presentere resultatet av sitt arbeid for oppdragsgiver i form av en skriftlig rapport og muntlig presentasjon av prosjektets hovedfunn. Muntlig presentasjon vil normalt bli holdt i løpet av juni 2006.
- Gruppas frist for levering av rapporten er 9. juni 2008.

§ 5 Oppdragsgivers forhold til studentene

- Dersom det er ønskelig kan oppdragsgiver inngå avtale med studentene om taushetsplikt om forhold som oppdragsgiver anser som konfidensielle.
- Oppdragsgiver kan ikke selv velge hvilke studenter som skal være med i prosjektgruppa. Prosjektleder og prosjektkoordinator for prosjektsemesteret bestemmer sammensetningen av gruppene med utgangspunkt i studentenes kompetanse og ønsker. Det er imidlertid åpent for at oppdragsgiver kan komme med generelle ønsker ut fra faglige begrunnelser.
- Det er vesentlig at oppdragsgiver i så stor grad som mulig stiller kontorplass til rådighet for studentene i arbeidsperioden ved prosjektstedet. Oppdragsgiver bør legge forholdene til rette slik at studentene kan oppholde seg i virksomheten utover ren møteaktivitet. Dette av praktiske arbeidsmessige grunner, og for at studentene skal bli kjent med oppdragsgivers virksomhet.
- Dersom det skulle bli aktuelt for oppdragsgiver å ansette noen av studentene, skal dette først skje etter at prosjektgruppa har gjennomført sin eksamen. Denne forpliktelsen fra oppdragsgivers side skal sikre gruppas habilitet under gjennomføringen av det forskningsbaserte prosjektopdraget, samt sikre likebehandling av studentene.

§ 6 Opphavsrett og tilgjengelighet av rapporten

- Studentene i prosjektgruppa har opphavsretten til rapporten (jf. åndsverksloven). Dette innebærer at eventuelle endringer må avtales med rapportens forfattere.
- Oppdragsgiver har krav på tre eksemplar. Ytterligere opplag må betales av oppdragsgiver selv.
- Universitetets skal ha et nærmere angitt antall prosjektrapporter (til eksamensarbeid, bibliotek og lignende).
- Humanistisk prosjektsemesteret legger til grunn at rapporten skal være offentlig tilgjengelig, og den utarbeides med dette for øye. Rapporten gjøres ikke offentlig tilgjengelig før den er godkjent av Universitetet i Oslo og av oppdragsgiver. Ytterligere begrensninger må avtales særskilt.

§ 7 Mislighold av avtalen / oppsigelse av kontrakten / tvist

- Ved tvist om forståelsen av denne avtalen eller om prosjektgruppens gjennomføring av oppdraget, plikter partene å søke og å finne en minnelig løsning på tvisten

Oslo/dato:

Oslo/dato:

Ingvild Brox Kielland
Leder for studentutvalget SV

Ragnhild Rebne
Administrativ leder

Vedlegg 3:

VIL DU VÆRE INFORMANT I FORSKNINGS- PROSJEKT OM STUDENT- ENGASJEMENT OG FRIVILLIGHET PÅ SV?

Vi søker studenter på SV som har lyst til å svare på noen spørsmål rundt studentengasjement og frivillighet til vårt forskningsprosjekt ved Humanistisk Prosjektsemester. Dersom du er engasjert, frivillig, har vært frivillig, eller ikke er noen av delene, så ta kontakt med Mari på mail; marisbr@student.hf.uio.no eller telefon; 41422768, for nærmere informasjon!

Vedlegg 4:

Spørreundersøkelse om engasjement og frivillighet blant studenter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Vi kommer fra Humanistisk Prosjektsemester og jobber med et prosjekt om engasjement og frivillighet blant studenter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Undersøkelsen er anonym. Informasjonen vil bli behandlet konfidensielt og vil ikke bli benyttet av andre. Alle skal svare på spørsmål 1-9, deretter er undersøkelsen delt opp i tre deler, du skal kun svare på en del. Hvilken del avhenger av ditt svar på spørsmål 9.

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på undersøkelsen!

1. Kjønn: Mann Kvinne

2. Hva studerer du?

3. Hvilket semester er du på?

4. Er du fra Oslo eller omegn?

Ja Nei

5. Har du vært til stede på noen allmøter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet i løpet av det siste året?

Ja Nei

6. Stemte du ved forrige studentparlamentsvalg?

Ja Nei

7. Stemte du ved forrige kommunevalg/stortingsvalg?

Ja Nei

8. Var du engasjert i frivillig arbeid eller i et utvalg/forening før du begynte på universitetet?

Ja Nei

9. Er du medlem i noen studentutvalg/foreninger ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV)?

Ja Ikke nå, har vært tidligere Nei, har aldri vært medlem/engasjert

Hvis ja, svar på spørsmål 10-14. Hvis tidligere medlem, svar på spørsmål 15-17. Hvis nei, svar på spørsmål 18-20.

Dersom du svarte ja på spørsmål 9, fortsett her:

10. Hvilket utvalg/forening ved SV er du medlem av? (Dersom du ikke ønsker å svare her, kan du si om det er en utpreget faglig, politisk eller sosialt utvalg/forening?)

11. Hvorfor ble du medlem? Ranger på en skala fra 1-5, hvor 1 er viktigst.

- Jeg kjente noen som allerede var medlem.
- Jeg deler ideologi med organisasjonen.
- Det ser bra ut på cv.
- Jeg ville bli kjent med nye mennesker.
- Jeg synes studentorganisasjoner er viktige.

Var det noen andre grunner?

12. Har du et verv der du er medlem?

- Ja Nei

13. Hvor mange timer i uken ca bruker du på aktiviteter i forbindelse med utvalget/foreningen? Kryss av.

- 1-5 timer 6-10 timer 11-15 timer 16-20 timer 21 timer eller mer

14. Dette er noen påstander om studentengasjement. Kryss av på det alternativet som passer best for deg.

Grunnen til at noen studenter ikke velger å engasjere seg i en studentutvalg/forening er fordi: Man må være veldig utadvendt for å engasjere seg.

- Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man må være "nerd" for å engasjere seg.

- Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Det går utover skolearbeidet/karakterene.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man jobber for andre studenter som ikke gidder å engasjere seg.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Studentene har ikke innflytelse.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man får ingenting igjen for sitt engasjement.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man må ha erfaring fra organisasjonsarbeid.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Det går utover samværet med venner og andre aktiviteter.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Det er skummelt å oppsøke utvalg/foreninger på egen hånd.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man føler ikke tilhørighet til fakultetet/studieprogrammet.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Det går utover jobben ved siden av studiet.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Det er for mye forpliktelser/ansvar.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Man kjenner ikke til utvalgenes/foreningenes arbeid.

Enig Delvis enig Litt uenig Uenig Vet ikke

Kan du tenke deg andre grunner til at noen studenter velger å ikke engasjere seg?

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare!

Dersom du svarte at du tidligere var medlem av et studentutvalg/forening, fortsett her:

15. Hvilket utvalg/forening var du medlem av? (Dersom du ikke ønsker å svare, kan du si om det er en utpreget faglig, politisk eller sosialt utvalg/forening?)

16. Hva var grunnen til at du meldte deg ut av utvalget/foreningen? Ranger på en skala fra 1-7, hvor 1 er viktigst.

- Det gikk utover skolearbeidet/karakterene.
- Jeg følte at utvalget/foreningen ikke hadde noen innflytelse.
- Jeg fikk ingenting igjen for mitt engasjement.
- Det gikk utover samværet med venner og andre aktiviteter.
- Det gikk utover jobben ved siden av studiet.
- Det var for mye forpliktelser/ansvar.
- Det var dårlig sosialt miljø.

Var det andre grunner?

17. Hva skal til for at du skal bli medlem i et studentutvalg/forening igjen? Ranger på en skala fra 1-5, hvor 1 er viktigst.

- Det må være mindre ansvar/forpliktelser.
- Det må være betalt.
- Det må være bedre sosialt miljø.
- Utvalget/foreningen må få synligere resultater/større innflytelse.
- Det må være større oppmøte/mer engasjement blant medlemmene.

Er det andre kriterier?

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare!

Dersom du svarte at du ikke er medlem i noe utvalg/forening ved SV, fortsett her:

18. Hvorfor er du ikke engasjert? Kryss av på de alternativene som passer for deg.

- Man må være veldig utadvendt for å engasjere seg.
- Man må være ”nerd” for å engasjere seg.
- Det går utover skolearbeidet/karakterene.
- Man jobber for andre studenter som ikke gidder å engasjere seg.
- Studentene har ikke innflytelse.
- Jeg får ingenting igjen for mitt engasjement.
- Man må ha erfaring fra organisasjonsarbeid.
- Det går utover samværet med venner og andre aktiviteter.
- Det er skummelt å oppsøke utvalg/foreninger på egen hånd.
- Jeg føler ikke tilhørighet til fakultetet/studieprogrammet.
- Det går utover jobben ved siden av studiet.
- Det er for mye forpliktelser/ansvar.
- Jeg kjenner ikke til utvalgenes/foreningenes arbeid.

Er det andre grunner?

19. Hva skal til for at du skal melde deg inn i et utvalg/forening? Kryss av på de alternativene som passer for deg.

- Det må være mindre ansvar/forpliktelser.
- Det må være betalt.
- Utvalgene/foreningene må bli mer inkluderende.
- Utvalgene/foreningene må få synligere resultater/større innflytelse.
- Det må være større oppmøte/mer engasjement der jeg melder meg inn.

Er det noe annet som skal til?

20. Er du engasjert/medlem i frivillig arbeid/organisasjon/forening utenfor SV?

- Ja, ved Universitetet Ja, utenfor Universitetet Nei

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare!

Vedlegg 5:

Intervjuguide

Generell

1. Kjønn:
2. Hvilket studieprogram tilhører du?
3. Hvilket semester er du på?
4. Har du studert noe annet før du kom hit?
5. Hvor kommer du fra?
6. Ca hvor mange timer bruker du på skolearbeid i uka?
7. Hva gjør du i hverdagen din?
 - Utenom studiene (aktiviteter)?
 - Hva er viktig for deg i hverdagen din (eks praktiske ting)?
8. Hvor har du ditt sosiale miljø?
 - Hvorfor er det sånn?
9. Synes du det er viktig at studentorganisasjoner finnes?
 - Viktige for deg personlig?
 - Viktige for studiemiljøet generelt?
 - Ville du merke forskjell om de forsvant?
10. Hva legger du i det å være engasjert, uavhengig av vår definisjon?
11. Er du engasjert i en organisasjon?

Til den som er aktiv på SV

12. Hvilken organisasjon er du medlem av?
13. Hvor lenge har du vært medlem?
14. Hvordan ble du medlem av din organisasjon?
 - Beskriv situasjonen.
 - Hvorfor ble du med i akkurat den organisasjonen?
 - Har du vurdert å bli med i noen andre organisasjoner? Hvilke? Hvorfor?
15. Visste du at du ville engasjere deg i en organisasjon da du begynte på universitetet, eller var det et behov som meldte seg etter at du hadde starta?

16. Har du et verv der du er med?
- Hva er din rolle/stilling/oppgave i organisasjonen?
 - Beskriv situasjonen da du tok vervet.
17. Hvis ja på forrige spørsmål, hva vil du si var din motivasjon for å ta på deg et verv?
- Følger det noen fordeler for deg av å ha et verv?
18. Hvis du ikke har verv nå, har du hatt verv tidligere?
- Hvorfor tok du det, og hvorfor sluttet du?
19. Hva er det som hindrer deg i å ta verv/et større verv enn det du har nå?
- Personlige grunner...
 - Hvis tid: hvorfor har du ikke tid?
 - Hvis deltidsjobb: har du en jobb som er relevant for studiene, eller gjør du det for pengenes skyld?
 - Hvis frykt for ansvar: har du inntrykk av at man får for mye ansvar i et verv?
20. Hva skal til for at du skal ta et verv som krever mer innsats?
- Trekk ved organisasjonen – hva kunne organisasjonen gjort for å gjøre større innsats mer attraktivt?
21. Hva var din motivasjon for å engasjere deg?
- Generelt engasjement eller tilfeldig?
 - Hadde du en spesiell motivasjon? Individuelle eller kollektive grunner for engasjementet – vil du si at du engasjerte deg for din egen del, eller gjør du det for noe ”større”?
22. Hva får du ut av å være engasjert?
- Relevant i forhold til studiet?
 - Det ser bra ut på CV-en
 - Sosialt nettverk etc...
23. Hva gjør at du fortsetter å være med i organisasjonen?
- Er motivasjonen lik det den var da du begynte? Hvorfor?
 - Hva tror du ville vært grunner dersom du skulle meldt deg ut?
24. Hva synes du om kravene som blir stilt til din organisasjon?
- Hvilke krav?
 - For høye krav/for lite krav?
25. Tror du at du hadde gjort en større innsats, tatt på deg et verv (hvis du ikke har det), eller vært mer motivert på noen måte dersom du fikk studiepoeng for at du engasjerer deg i organisasjonsarbeid ved SV?
26. Tror du at du hadde gjort en større innsats, tatt på deg et verv (hvis du ikke allerede har det), eller vært mer motivert på noen måte dersom du fikk lønn for at du engasjerer deg i organisasjonsarbeid ved SV?

27. Hva tror du er årsaker til at studenter velger å ikke engasjere seg i studentaktiviteter på SV?
28. Tror du at flere studenter ville engasjert seg på SV dersom det hadde blitt mer oppmuntret av studentorganisasjonene og universitetsledelsen til å engasjere seg?

Til den som tidligere har vært aktiv på SV

29. Hvilken organisasjon var du medlem i?
30. Hvor lenge var du medlem?
31. Hva var din rolle/stilling/oppgave i organisasjonen?
32. Hadde du et verv der du var med? Beskriv situasjonen da du tok vervet.
 - Hvorfor tok du det?
 - Fulgte det noen fordeler for deg av å ha et verv?
33. Hvorfor meldte du deg ut?
 - Masse relevante oppfølgingsspørsmål å stille her!
 - Hvorfor, hvorfor, hvorfor???
 - Var grunnene til at du meldte deg ut knytta til den spesielle organisasjonen du var medlem av?
 - Kunne du tenke deg å bli medlem av en annen organisasjon?
 - Dra ut masse info her!! Beskriv!
34. Hva var din motivasjon for å engasjere deg i utgangspunktet?
 - Generelt engasjement eller tilfeldig?
 - Hadde du en spesiell motivasjon?
 - Individuelle (CV) eller kollektive grunner for engasjementet – vil du si at du engasjerte deg for din egen del, eller for noe ”større”?
35. Bør organisasjonen du var medlem i endre på noe?
 - Hva kunne forandres for at du skulle ha fortsatt?
36. Kan du beskrive hvordan du opplevde det å være medlem av en organisasjon?
37. Hvordan opplevde du kravene som ble stilt til organisasjonen du var medlem av?
 - Hvis store: var det en av grunnene til at du meldte deg ut?
38. Tror du at du hadde engasjert deg igjen dersom du fikk studiepoeng for det?
39. Tror du at du hadde engasjert deg igjen på SV dersom du fikk lønn for det?
40. Tror du at det å engasjere seg på SV ville hatt noe å si for din studiehverdag eller fremtid?
 - ”Rikere” studiehverdag; større nettverk; erfaring; trivsel etc.
41. Tror du at flere studenter ville engasjert seg på SV dersom det hadde blitt mer oppmuntret av studieorganisasjonen og universitetsledelsen til å engasjere seg?

Til den som ikke er aktiv

42. Vet du om noen studentorganisasjoner på SV? Hvilke?
43. Har du gått på arrangerte møter/allmøter/foredrag eller lignende?
- Hvor ofte?
 - Hvilke?
 - Hvorfor ikke?
 - Hvorfor?
44. Hvis ja over, hvorfor går du/har du gått på akkurat de arrangementene?
45. Leser du info som står på oppslagstavler, flyers, mail?
- Hvorfor?
 - Oppsøker du denne type informasjon eller er det mer tilfeldig at du får den?
46. Anser du deg selv som en engasjert person selv om du ikke er med i noen organisasjon eller driver med frivillig arbeid?
47. Hvilke organisasjoner kan være interessante for deg?
- Faglige eller sosiale?
 - Savner du noe, hva?
 - Hva kunne ha vært gjort annerledes ved fakultetet?
48. Hvordan oppfatter organisasjoner på SV, evt. de som er medlem?
- Utmerker de seg på noen måte?
49. Hvorfor har du valgt å ikke bli aktiv i studentorganisasjoner på SV?
- Her menes engasjert i betydningen aktiv medlem av en organisasjon
 - Hva skal til for at du skal engasjere deg/melde deg inn i en organisasjon?
50. Kunne du tenkt deg å bli aktivt medlem i en organisasjon eller å ta på deg et verv på SV dersom du fikk studiepoeng for det?
51. Kunne du tenkt deg å bli aktivt medlem i en organisasjon eller å ta på deg et verv på SV dersom du fikk betalt i form av lønn? Evt. i form av annen form for kompensasjon
52. Tror du at det å engasjere seg på SV ville hatt noe å si for din studiehverdag eller fremtid?
- ”Rikere” studiehverdag; større nettverk; erfaring; trivsel etc.
53. Tror du at flere studenter ville engasjert seg på SV dersom det hadde blitt mer oppmuntret av studentorganisasjoner og universitetsledelsen til å engasjere seg?

Til den som er aktiv utenfor SV

54. Hvilken organisasjon er du medlem av?

55. Hvor lenge har du vært medlem?

56. Hvordan ble du medlem av din organisasjon?

- Beskriv situasjonen.
- Hvorfor ble du med i akkurat den organisasjonen?
- Har du vurdert å bli med i noen andre organisasjoner? Hvilke? Hvorfor?

57. Hva var din motivasjon for å engasjere deg?

- Generelt engasjement eller tilfeldig?
- Hadde du en spesiell motivasjon? Individuelle (CV) eller kollektive grunner for engasjementet - Gjør du det for din egen del, eller gjør du det for noe "større"?

58. Hva får du ut av å være engasjert?

- Relevant i forhold til studiet?
- Ser bra ut på CV-en
- Sosialt etc...

59. Hva gjør at du fortsetter å være med i organisasjonen?

- Er motivasjonen lik det den var da du begynte? Hvorfor?
- Hva tror du ville vært grunner dersom du skulle meldt deg ut?

60. Vet du om noen studentorganisasjoner på SV? Hvilke?

- Hvorfor vet du om akkurat den eller de?

61. Hvordan oppfatter du organisasjoner på SV, evt. de som er medlem?

- Utmerker de seg på noen måte?

62. Har du gått på arrangerte møter/allmøter/foredrag eller lignende på SV?

- Hvor ofte?
- Hvilke?
- Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva frister med de arrangementene du går på?

63. Leser du info som står på oppslagstavler, flyers, mail?

- Hvorfor/hvorfor ikke?
- Oppsøker du denne type informasjon eller er det mer tilfeldig at du får den?

64. Hvorfor er du ikke aktiv på SV?

- Her menes aktiv i betydningen aktivt medlem av en organisasjon
- Hva skal til for at du skal melde deg inn i en forening på SV?

65. Hvilke organisasjoner på SV hadde i så fall vært interessante for deg?

- Faglige eller sosiale?

- Savner du noe, i så fall hva?

66. Kunne du tenkt deg å engasjere deg ved SV på noen måte dersom du fikk studiepoeng for det?

67. Kunne du tenkt deg å engasjere deg ved SV på noen måte dersom du fikk betalt i form av lønn? Evt. i form av annen form for kompensasjon

68. Er det en mulighet for at du hadde vært engasjert i en organisasjon på SV dersom du ikke hadde vært engasjert utenfor?

69. Tror du at det å engasjere seg på SV ville hatt noe å si for din studiehverdag eller fremtid?

- ”Rikere” studiehverdag; større nettverk; erfaring; trivsel etc.

70. Tror du at flere studenter ville engasjert seg på SV dersom det hadde blitt mer oppmuntret av studieforeninger og universitetsledelsen til å engasjere seg?

På vei opp igjen til alle

71. Hvordan stiller du deg til disse hypotesene om hvorfor studenter velger å ikke engasjere seg? (Her er vi ute etter at informant tror at er en generell oppfatning blant studenter) Husk å spørre hvorfor han eller hun tror det er slik.
- a) store krav til vervene og hva man skal få til i organisasjonene kan virke skremmende
 - b) studenter opplever tidspress og forventningspress (studier, jobb, venner) og har ikke overskudd til å engasjere seg
 - c) organisasjonene er ikke inkluderende nok
 - d) det store antall organisasjoner på SV gjør at studenter mister oversikt og interesse
 - e) studenter vet for lite om studentorganisasjoner (det vil si hvilke som finnes og hva de driver med, sammenheng med markedsføring)
 - f) student organisasjoner har lite påvirkningskraft og innsatsen man gjør er til ingen nytte.
72. Hvordan vurderer du ditt eget ambisjonsnivå når det gjelder studiene?
- Vil du si at det er en sammenheng mellom ditt ambisjonsnivå når det gjelder studiene og det at du har valgt å engasjere deg/ikke engasjere deg?
73. Er dine foreldre aktive i noen organisasjon?
- Tror du det har hatt noe å si for ditt engasjement/ikke-engasjement?
74. Hvordan synes du det er å gå på SV ut fra et sosialt perspektiv?
- Hva er bra og hva er dårlig? Trives du?
 - Faglig perspektiv?
75. Føler du en tilhørighet til SV og/eller ditt studieprogram?
- Ja: hvorfor?
 - Nei: hva skal til for at du kan føle en tilhørighet?
76. Kjenner du til Studentparlamentet, og hva de gjør?
- Kjenner du til noen spesielle saker de prøver å fremme?
 - Føler du at de har noen påvirkningskraft?
77. Stemte du ved forrige studentparlamentsvalg?
- Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Hva skal til for at du skal stemme?
78. Stemte du ved forrige kommunevalg/stortingsvalg?
79. Hvor gammel er du?
80. Hvorfor ville du delta på dette intervjuet?
81. Har du noe å tilføye/spørsmål?

TUSEN TAKK FOR AT DU STILTE OPP!

Vedlegg 6:

Temaguide til gruppeintervjuet

1. Hva gjorde at dere ble frivillige i det hele tatt, hvorfor ble det på SV?
2. Har det hatt noen betydning for dere om dere er utenbys fra, eller fra Oslo?
3. Hva tror dere er årsakene til at noen mener at engasjementet ved SV er lavt?
4. Er det noe spesielt dere mener at kunne vært annerledes for at engasjementet kan bli bedre?
5. Hvorfor ble dere med i akkurat de organisasjonene de er med i?
6. Har dere noen oppfatning om hvilken betydning studentorganisasjoner har for studenter? Også for de som ikke er aktive i studentorganisasjoner.
7. Hva tenker dere om kompensasjon for frivillig arbeid?
8. Hvilken rolle bør studentorganisasjoner på SV ha?